

A
NYOLC-
SZIRMÚ
LÓTUSZ

TIBETI
LEGENDÁK
ÉS MESÉK

A NYOLCSZIRMÚ LÓTUSZ
TIBETI LEGENDÁK ÉS MESÉK
EURÓPA KÖNYVKIADÓ BUDAPEST 1958

A NYOLCSZIRMÚ LÓTUSZ
TIBETI LEGENDÁK ÉS MESÉK
EURÓPA KÖNYVKIADÓ BUDAPEST 1958

I. A NYOLCSZIRMÚ LÓTUSZ

HOGYAN VÁLT EL A HÁTASLÓ TESTVÉRÉTŐL, A VADLÓTÓL

Régi, régi időkben, sok-sok tegnap és sok-sok holnap múltán, az Adók és Adósságok korszaka után, a Sebek és a Megrendülés idejének végével,⁽¹⁾ élt egyszer a lovak apjaura, név szerint Fehérlófia Jalva es anyja, Rejtezőló leánya, Pjodma. Házasságra léptek a Kancarét szállásán, és a Madárasszony völgyében életet adtak egy csikónak. A lovak országaikkor az égben volt, a paripák birodalma a mennyben volt, de ott nem találtak a széles száj aknák füvet, a hosszú torkoknak vizet. Az égből a lovak alászálltak hát, a paripák a mennyből aláereszkedtek. Hogy hová szálltak alá? Az istenek országába, az Égi Mezőre. Hogy kinek a birodalma volt ez? Az Égkirálynő istenasszony országa volt; itt vertek tanyát, itt találtak szállásra. Egy ház asszonyai között kaptak lakóhelyet, fűzfarügyet és zöld fűszáלבól apróra vágott szénát ételnek, cukornád levét itálnak. Megtelepedtek hát. De a lovakkal rosszul bántak, a paripákkal epések voltak. A Kancarét szállásán, a Madárasszony völgyében nappal kijáró részüket nem kapták meg, éjszaka jogos járandóságukat nem adták meg. Az Égkirálynő istenasszonnyal összevesztek, az odú asszonyait otthagyták és eltávoztak. Hogy hová vándoroltak tovább? Hát a Pásztorvölgy rétjeire mentek és ott találkoztak Pjarpjur pásztorral, és házasságukból csikók születtek, három lótestvér, három paripabátya látta meg a napvilágot. A legidősebb testvért Szívbéli Fényeshomlok bátyának, a középső testvért Vadlívölgyi Tarkasörénynek hívták. A legkisebb öccsöt pedig úgy nevezték, hogy Fecskevölgyi Selyemparipa.

De a Pásztorvölgy rétjein a széles szájaknak nem volt elég a fű, a hosszú torkoknak nem volt elég a víz, ezért a legidősebb fivér, Fényeshomlok bátya, az Észak Nyolc Nyúlványának országába ment, hogy a széles szájaknak vizet találjon, a hosszú torkoknak füvet leljen. Tarkasörény a Külső-vadon Nyolc Fennsíkjára ment, hogy a széles szájaknak füvet találjon, a hosszú nyakaknak vizet leljen. Selyemparipa a Külsővadon Hármás Székhelyére ment, hogy a hegyi legelőkön egy harapás füvet találjon, a mezei bogyók levét igya.

Kis idővel ezután, az Észak Nyolc Nyúlványának országában, Fényeshomlok bátya találkozott Szkarva apóval, a jakbikával. Szkarva apó, a jakbika így szólt:

– Tegnap, ma és holnap az Ég magasának, a Menny fenségének, a Hat Fejedelem hatalmának, a Sors tiszteletreméltó Urának végzéséből úgy van rendjén, hogy a lovak országa a hegyi legelők, a jakok országa pedig Észak legyen.^{2} Ezért Fényeshomlok bátya, menj a magad útjára.

Fényeshomlok bátya így válaszolt:

– A Hat Fejedelem hatalma, a Sors tiszteletre méltó Urának végzése, igaz, úgy rendelkezett, hogy a hegyi legelők a lovak országa legyen, Észak pedig a jakok országa legyen, de azért ma és holnap a lónak és a jaknak nem kell ellenségeként harcolnia egymással.

De azon vitába szálltak, hogy először a ló egye a füvet, a jak utána igya a vizet, vagy a jak egye először a füvet és a ló igya utána a vizet. Szkarva, a jakbika nem engedett, ellenfelét jobb szarvával megragadta, bal szarvával ellökte, s Fényeshomlok bátya kimúlt. Húsát a madarak falták, tépve tépték, vérét a föld itta, szíva szíttá, csontját a medvék rágták, ropogva roppant, serényét a szél hordta szét, szálról szálra. Így halt meg Fényeshomlok bátya.

Tarkasörény és Selyemparipa öccsök közben a lovak nyelvén hívogatták: “cher-cher”, a paripák nyelvén szólígtatták: “cher-cher”, de Fényeshomlok bátyától nem jött válasz. Így hát Selyemparipa és Tarkasörény elmentek az Észak Nyolc Nyúlványának országába, hogy elveszett bátyjukat megleljék. Ahogy mentek-mendegéltek, nem találkoztak Fényeshomlok bátya élő arcával, de megtalálták holt tetemét. Ekkor Selyemparipa így szólt:

– Nem állunk bosszút mi, öccsök, bátyánk életéért? Tarkója húsához nem dörgöljük nyakunkat? Nem oltjuk ki a harag szívét?^{3} Nem teljesítjük a szeretet parancsát? Ha ezt kérdenéd, szívem így válaszolna: Holtteste vérét a föld nem issza be, míg tarkója húsához nyakunkat nem dörgöljük.^{4} A bátya haláláért az öccsének kell bosszút állnia. Selyemparipának és Tarkasörénynek teljesítenie kell kötelességét. Oltuk ki hát a harag szívét, oltuk ki Szkarva jakbika szívét, teljesítsük a szeretet parancsát. Rójjuk le kötelességünket Fényeshomlok bátya iránt.

Tarkasörény így válaszolt:

– Fényeshomlok bátyánál ki volt gyorsabb a lova között, ki volt erősebb a paripák között? Mégsem bírt Szkarva jakbikával. Ha te meg én ketten vagyunk is, futva sem érjük utol, vágtaival sem érünk nyomába, küzdve se győzzük le. Ezért bátyánk halálát mi, öccsök, nem tudjuk megbosszulni, holtteste véré a föld nem issza be. Menjünk inkább a Külsővadon Hármás Székhelyére, hogy a széles szájak füvet ehessenek, a hosszú torkok vizet ihassanak.

Selyemparipa öccs válasza így szólt:

– A lovak között kicsi a merszed, a paripák között csekély a bátorságod, Tarkasörény! Ezért ha élve maradok, egy országot, ha meghalok, egy sírhelyet teremts nekem. – Így szólt. És hozzátette: – Elindulok az azúrkék Szkjibe, az emberek országába.^{5}

Mire Tarkasörény bátya megátkozta:

– Selyemparipa öcsém, ha te az emberek országába, az azúrkék Szkjibe mész, és ott az emberrel barátságba keveredsz, akkor lószájadat öröltre zablával zabolázzák, szájad sarka sebesedjék, a hátadat megnyergeljék, megterheljék, oldaladat nyomja nyeregszíz, szíved szenvedjen kebledben!

Selyemparipa öccs visszafordította az átkot:

– Tarkasörény bátyám, ha te a Külső-vadon Hármás Székhelyére mész, ha nem is lesz lovasod, a magas ég csillagai lovagoljanak rajtad, hátadat kinyomatlan, madárvájta kelevények égessék! Ha zabolázod nem is lesz, a hegyi legelők füvét kutatva magadat törjed zabolába, szájad széle úgy sebesedjék! Ha sarkalod nem is lesz, sebes véredek üzzenek! Ha ember nem is tart féken, érjen utol az ügyes íjász nyila!

Ezután Tarkasörény bátya a Külső-vadon Hármás Székhelyére ment, hogy a széles szájnak füvet keressen, a hosszú toroknak vizet leljen, de nem talált. Selyemparipa pedig elment az emberek országába, melyet az azúrkék Szkjinek neveznek, messzi földre, egy földvárba, melyet Fehérvárnak hívnak, s ott egy Rma fia Ldamsan nevű ember elé került, nparipa így szólt hozzá:

– Ma és holnap a lovak értelme csekély, a paripáktól a félelem nem áll távol, Rma fia, te ember, tudsz te bátor lenni vagy nem? Tudsz a rettegéseden teljesen úrrá lenni vagy nem?

– Tudok bátor lenni, rettegésemnek ura tudok lenni.

– Akkor ma és holnap, egy emberöltő száz évéig hordozni foglak. S csak akkor változtatok gazdát, ha halálom idején a Hétezek Birodalmába megyek.

S akkor Rma fia, az ember és Selyemparipa, a ló, a kívánságokra vonatkozóan^{6} kölcsönösen megegyeztek. Az öszvér és a ló között különbséget fognak tenni, az alacsony és a magasat szét fogják választani, s erre ujjuk pecsétjét tették. Így szólt az eskü és a fogadalom: “Ha a nap melegében és a harcban kifáradva életben marad, messze tisztelet övezzé, ha meghal, gazdát cseréljen.”^{7}

Rma fia, az ember ekkor felült Selyemparipára, a lóra, mely mint a rohanó tigris, mint a száguldó leopárd, oly híres volt az emberek előtt. Mikor a lovas, vékonyát megszorítva, a Külső-vadon Nyolc Nyúlványának országába ért, Selyemparipa megszólalt:

– A bátya miatti pirulásomért, Tarkasörény miatti szégyenemért lópofámat takard el, paripaarcomat takard le.^{8} – Rma fia, az ember a lópofáját, paripaarcát letakarta. És akkor, Észak Nyolc Nyúlványának országában, találkoztak Szkarva apóval, a jakbikával. Rma fia, az ember szőrponyváját meglóbálta, fehér kötelét kieresztette. Ki volt, aki akkor elől futott, szaladt? Szkarva apó, a jakbika futott, szaladt. Ki volt, aki nyomában száguldott? Selyemparipa öccs száguldott nyomában. És akkor Rma fia, az ember, a hírhedett jakfattyúra hurkot vetett, s az vörös oldalára rácsavarodott. És kilencszer siklott jobbra a kérődző, míg baba sújtott a dárda, és kilencszer siklott baka a kérődző, míg jobbra sújtott a dárda, de végül is Szkarva apó, a jakbika kimúlt.

Akkor Selyemparipa így szólt:

– A bátya iránti szeretet köteleességét leróttuk, a bosszú szívét kioltottuk. Lóbátya életéért az öccs bosszút állt, vérét a föld beissza, tarkója húsát nyakamhoz dörgöli. A jak húsát az isteneknek szórd, a jak bőrét apróra vágd, farkából egy tincset lósörényembe fonj. Most már elégtételt szolgáltatunk a bátyának, elégtételt adunk Tarkasörénynek is.

Rma fia, az ember válaszolt:

– A jak húsát az isteneknek szórtam, a jak bőrét apróra vágtam. Kioltottuk hát a bosszú szívét, leróttuk a szeretet köteleességét.^{9}

És visszatértek az emberek országába, amelyet az azúrkék Szkjinek neveznek.

A KIRÁLYFI CSODÁLATOS FELESÉGE

A világmindenségben sok hatalmas birodalom van. Napnyugat országában, ott, ahol a négy nagy folyó^{10} ered, ahol a szépséges havasok lándzsahegy csúcsai magaslanak, ott az örökkévalóság Kilenc Emeletes Hegyének lábánál, a Hátukat Összetámasztó Oroszlánok sziklái között, a föld felett, mely olyan, mint a nyolcszirmú lótusz, az ég alatt, mely olyan, mint a nyolcküllőjű kerék, egy ligetben, melynek fája a szivárvány színedben ragyognak, a sokféle fű és virág erdejében, a gyógyító nektár lugasában áll a drágakövek vára. Az országot Keselyűvölgynek, a várost a nyolctornyú Pharpónak, s a várat az isteni Sampo-csúcsnak^{11} nevezik. Itt élnek Dzambuigling^{12} lakói. A nép négy kasztra oszlik: a királyok kasztjához tartoznak a hatalmasok, a nemesek kasztjába a bátrak, a papokéba a tiszta szívűek, s a köznép kasztjába a kiteszítettek. Ez a négy kaszt él ott.

Ebben az országban minden tökéletes. A város élén a Dmu démonnemzetség áll, a királyok kasztjának tagjai. Az uralkodót úgy hívják, hogy Démon-király, a Viszonosság Tökéletességének Lépcsője. Ez a király Igaz Fiúként^{13} élt és boldogan, mivel mindig kegyes szívű volt, az emberek között alamizsnát osztott és minden élőlényt úgy szeretett, mintha egyetlen gyermeke volna. Királyi asszonya Phja Elekhjab leánya volt, név szerint Phja-nembéli Hattyúszülötte. Olyan volt mint ura, halk szavú, nagyon csendes, és szíve minden élőlényt, minden teremtményt egyaránt szeretett. Ez a királyi pár szívén viselte az emberiség javát, testükkel elrejtettek. A tavasz hónapjának nyolcadik napján egy hercegnek adtak életet. Amikor ez a világra jött, az emberekben is megszületett a boldogság, egyesek tűzáldozatot mutattak be, mások vízzel hintették meg magukat, megint mások istentiszteleten vettek részt, voltak akik sorsot vetettek. A gyermek anyai nagybátyja, a Sorsvetés Első Szószólója akkor fejére erősítette az íjat. Ezen a gyöngyházszínű ég fehérlő függönyére a Garudamadár^{14} és a Sárkány volt ráfestve s a fénylő nap és hold sugarai égtek rajta. Így fohászzkodott:

– Herceg, démonok királyi utóda, hatalmad van a jó és gonosz szellemek nyolc birodalma felett!^{15} Tudj minden élőlény javára cselekedni! S a herceg királyi szüleihez hasonlatosan csendes és igen halk szavú gyermek lett. Tökéletes Fénysugár, a papok fia

pedig nevet választott neki gyönyörű nevet, úgy nevezték el, hogy Emberek Papja^{16} – Istenek Papja – Mindenek Papja – Királyok Papja – Fehérlő Korona.

Mikor eljött az ideje, nem volt asszony, aki a herceget utóddal ajándékozhatta volna meg. Ezer országot felkutattak, de nem leltek megfelelőre. A királyfi akkor tizenhárom éves volt, s éppen a jó és gonosz szellemek elleni harc kötelességeit gyakorolta, mikor kíséretéből egy nemes jelentette, hogy két ember kíván színe elé járulni. A herceg, amint a hírt meghallotta, felemelkedett és a két ember elé sietett. Ezek illendően köszöntötték, majd a következő szavakat intézték hozzá:

– Mi ketten apa és fia vagyunk, szülőföldünk a Mule tó partján van. Házunk Langling város közepén áll. Azért járultunk színed elé, herceg, mert az a hír járja, hogy királyi házad számára asszonyt keresnek, de nem találnak. Bár mi a köznép kasztjához tartozunk, van egy minden összehasonlítást kiálló leányunk, aki méltó arra, herceg, hogy a feleséged legyen. Ha kívánod, hogy feleségül adjuk hozzád, csak kegyesen parancsot kell adnod.

A herceg elgondolkozott:

– Ha saját szememmel látnám is, nem lehet szemrevaló, ha szívem óhajtaná is, nem lehet szívem szerint való! – Majd a két emberhez fordult: – Valóban csodálatos dolog ez! Az apa jobb szemére vak, a fia bal lábára sántát, a köznép kasztjához tartoztok, hogy lehet nektek olyan leányotok, aki méltó volna az én udvaromhoz? Ne is szóljatok minderről a nép között, csak szégyent hozna reám. És ha volna is egy kiváló leányotok! Mikor a nyári hónap elkövetkezik, a telihold napján elmegyek Langling városába, hogy a Mule tóban elvégezzem a szent tisztálkodást. Ott személyesen találkozom Langling város lakóival, akik közül egyesek majd körmeneten vesznek részt, mások istentiszteletet, ismét mások virágáldozatot mutatnak be, s lesznek majd, akik látványosságokat rendeznek. Hol lesz akkor a ti kiváló leányotok? Igen csekély az ítélőképességetek! Tartsátok az egészet titokban, mert ha kíséretem fülébe jutna, megszólnának érte. – Így szólt a herceg, majd felemelkedett helyéről és eltávozott.

A két ember nagyon elszomorodott és hazament.

A jó és gonosz szellemek nyolc birodalmának uralkodója és kísérete ekkor megkérdezte a hercegtől:

– Herceg, mondd csak, ki volt ez a két ember?

A herceg nagyon elszégyellte magát és válaszul egy hazugságot talált ki:

– Ezek az emberek szerencsétlen, nyomorék szerzetesek voltak, akik azért jöttek, hogy alamizsnáért zaklassanak, mivel azonban semmi okom sem volt az adakozásra, haza kergettem őket.

Miután a herceg a jó és gonosz szellemek nyolc birodalmában békét teremtett, hazament a Keselyűvölgybe. Otthon így szólt atyjához:

– Mikor a jó és gonosz szellemek nyolc birodalmában békét teremtettem, nyomorék emberekkel találkoztam. Azt állították magukról, hogy apa és fia. Az apa jobb szemére vak volt, a fia bal lábára sánta. Azt mondták, hogy szülőföldjük a Mule tó partján terül el, szülőházuk meg Langling város közepén áll, kasztjuk szerint a köznéphez tartoznak. S mivel úgy hírlik, hogy a hercegnek nincs felesége, hozzá adnák lányukat. Mondd, mit jelent az, amit ezek beszéltek? Én nagyon elszégyelltem magamat és mindent titokban tartottam kíséretem nemesei előtt, s most hozzád fordulok, atyám!

– Apáink nemzedékére! – válaszolt apja. – Semmi sem lehetetlen! Lehetséges, hogy istenek fiait kitalítsák, s hogy ördögfajzat megváltást nyerjen. Lehet az is, hogy egy király közsorba süllyedjen, vagy egy közember királyi trónra emelkedjék. Mindez lehetséges. Ez a két ember valójában nem volt nyomorék. A vak jobb szem annyit jelent, hogy olyan ember, akinél a rontás kapuja el van zárva, a sánta bal láb meg azt, hogy olyan ember, aki a kétlábon járóknak jótévője. Az meg, hogy azt mondták, a mi magasságos rokonságunkhoz fognak tartozni, azt jelenti, hogy a megváltás útján el fognak jutni a magasságos égbe. Nekem nagyon drága a királyi nemzetség, csodákat műveltem, hogy számodra asszonyt találjak, herceg, de nem leltem. S így, mivel azok között, akik nem tartoznak a bon valláshoz, nem akadt senki, nyilván a bon valláshoz tartozók között kell lennie. Herceg, mikor a tóhoz mégy, hogy a tisztálkodási szertartást elvégezzed, akkor Langling városában illendően meg kell vizsgálni az előjeleket.

A herceg elgondolkozott apjának szavain, s úgy érezte, hogy igaza van. Ezért kíséretével, és a zenészekkel együtt, mikor eljött a test megtisztulásának ideje, pompás ruhákat öltött magára és útnak indult.

Közben a két közsorú ember hazaérkezett. A ház asszonya megkérdezte tőlük:

– Jártatok-e a jó és gonosz szellemek nyolc birodalmának földjén, ó, uram és fiam? Találkoztatok-e Fehérlő Korona herceggel? Sikerült-e neki leányunkat királyi feleségül felajánlani?

Mire ezt a választ kapta:

– Igen, jártunk a jó és gonosz szellemek nyolc birodalmának földjén. Fehérlő Korona herceg színe elé is eljutottunk, de amikor szót ejtettünk arról, hogy leányunkat felajánljuk, a herceg haragra gyúlt és azt vágta fejünkhöz: az apa jobb szemére vak, a fiú bal lábára sánta, a köznép kasztjába tartoznak, hogyan lehetne olyan leányuk, aki méltó, hogy feleségül vegye? Csekély az ítélőképességünk! Majd ránk förmedt, hogy mindezt tartsuk titokban s menjünk haza. Azután felemelkedett helyéről és elvonult. Mi pedig felkeltünk és reményünket veszítve eljöttünk. Azóta csak szomorkodunk és keseregünk.

Az anya sírva fakadt, a lány pedig a herceg megvető szavain, szégyenében, kuncogni kezdett. Az apa összetörve sóhajtozott, a fiú meg így csúfolódott:

– Ezt a lányt végzete tette rossz szellemmé, szenvedélyének súlyos következménye vitte a gonosz szellemek rendjébe, már anyja méhe forrása volt bűnös vágyai elhatalmasodásának. Egy herceget nehéz vőlegénynek megfogni, ahhoz pedig, hogy közemberhez adjuk, túl rangos. Ugyan ne zokogjatok már, ne kuncogjatok, inkább lássatok étel és ital után!

Így szólt, és az anya meghajolt fia parancsa előtt. Másnap reggel az apa lányához fordult:

– Mivel nincs ínyemre, hogy téged egy közemberhez adjalak feleségül, s az, hogy a hercegnek felajánlottunk, csak szégyent hozott reánk, azért a telihold napján elrejtlek a házban. Úgy szokott lenni, hogy amit elrejtenek, annak nő az értéke, s ha a szenvedély nő, azt az anyára fogják.^{17}

– Egyetlen atyám! – válaszolta a lány. – Ha a vásárba megyünk, az értékes aranyat is kiadjuk, mennyivel többet ér hát egy eladó leány! Ha nem leszek királyi feleség, ugyan melyik nemes fog értem epedni? A telihold napján ám rejts el, egy hónap nem nagy idő. De a télutó holdfordulóján, mikor a herceg eljön, hogy elvégezze a tisztulási szertartást, s a magasság istenei és a mélység sárkányai összegyűlnek, hadd menjek el én is megnézni a látványosságokat. Egyetlen apám, ugye mindezt nem fogod szavaddal megtiltani?

A szülők lányuk tanácsa szerint cselekedtek. Történt ezután, hogy a herceg kíséretével és a zenészekkel együtt a déli fekvésű Mule tó partjára ment, hogy ott elvégezze a tisztulási szertartást. A sokaságból egyesek varázsigéket, mások tisztulási imákat mormoltak, voltak, akik vízzel hintették meg magukat, ismét mások kifizették a váltságdíjakat, voltak olyanok, akik sorsot vetettek, vagy szerencsét mondtak. Néhányan dobon, tamburán, kagylókürtön játszottak, vagy tömjént égettek és selyemzászlókat lengettek. A mennyei istenek, az alvilági sárkányok, meg a középső világ emberei közül néhányan muzsikáltak, körmenetet rendeztek, istentiszteletet vagy virágáldozatot mutattak be.

Maga a herceg egy nyolcküllőjű kerekeken gördülő hintón érkezett meg. A világ négy tájáról, a látóhatár aljáról tigrisek, jakok, oroszlánok és elefántok sereglettek össze és mind a városba özönlöttek.

Miután megkerülték Langling három oldalát, a herceg a város központja felé pillantott, szólni akart, de csak mosolygott, mosolygott. Kíséretéből egy tisztelendő szerzetes megkérdezte:

– Mikor a mennyei istenek, a középső világ emberei és az alvilág sárkányai a különféle zeneszerszámokon játszottak s hódolattal szolgáltak, szíved felettébb szomorú volt, orcádon nem derült mosoly. Most, hogy a város központja felé tekintesz, orcád egyre jobban felderül; mondd, milyen csodás dolgot lát tekinteted?

– Kíséretem tiszteletre méltó szerzetese! – válaszolt a herceg.

– Langling városának közepén, a fellegvár ormán egy hasonlíthatatlanul szép leányt látok. Szinte nem is emberi lény, talán a sárkányok leánya, vagy ha nem a sárkányok leánya, talán mennyei istennő. Azért mosolyogtam, mert csodálattal tölt el.

A szerzetes kinézett a hintóból s a város fellegvárának ormán egy csodaszép lányt pillantott meg, aki olyan volt, mint amilyenről a herceg beszélt. Emberi lény nem volt hozzá hasonló, s méltó lehetett arra, hogy királynővé tegyék, oly csodálatos volt. Ha csak külsejének ékességét tekintik, olyan volt, mint mikor a nap a hold fölé emelkedik. Talán a Napragyogás népéhez tartozik? Olyan volt, mint mikor a hold emelkedik a nap fölé. Talán a Holdfény nemzetségéből való? A szivárvány színeire függesztett csillagokhoz volt hasonlatos. Tán a Szivárványcsillogás nemzedékébe tartozik? Jelei mind ékesek.

– Kísérők, ne vonjátok tovább a hintót, némuljon el hangotok és zenétek, s várakozzatok itt – szólt a szerzetes. – Majd én elmegyek a fellegvárba és érdeklődöm ott a lány után.

Kiszállt a kocsiból, a várfalhoz ment és felkiáltott:

– Leány, ki a vár ormán állasz! Ki az apád, ki az anyád? És te magad ki vagy? Mely néphez tartozol?

A lány válasz helyett sarkon fordult és eltűnt. A szerzetes tovább faggatta a város lakóit is azok azt válaszolták, hogy az apát Szálának, az anyát Girtinek, fiukat pedig Gszalkjabnak hívják, s hogy ilyen lány azelőtt itt sohasem járt.

A szerzetes visszament a herceghez és mindezt hírül vitte neki. Az így rendelkezett:

– Én most a tóhoz megyek, hogy elvégezzem a tisztulási szertartásokat. Te itt maradsz. Most már ismerjük apjának nevét, s ha nem tartozik a köznép kasztjához, s jók az előjelek, akkor menj és készítsd elő a házassági szerződést.

És elment, hogy elvégezze a tisztulási szertartást.

A szerzetes pedig visszatért a fellegvárhoz és felkiáltott, hogy a vár ura jöjjön a kapuhoz. Egy fiúcska jelent meg és kérte, lépjen be. Mikor a szerzetes beért a házba, körülnézet is meglátta a leányt, aki olyan volt, mint az öt drágakő, maga is szenvedélyre gyulladt és igen megzavarodott szívében.

Majd mikor a kínált ételeket elfogyasztotta és szomját oltotta, így szólt:

– Leányotok ékes minden szerencsés előjellel, ha nem tartozik a köznép kasztjához, megkérem, őt királyi feleségnek.

– Öreg szerzetes, mit nem beszélsz? Nem adjuk mi a lányunkat a hercegnek, hiszen a jó és gonosz szellemek földjén, mikor felajánlottuk, megsértett minket –, mondták, és a fiú hozzátette:

– Nehéz dolog egy közrendű embernek a király színe előtt felemelkedni. Még ha a király saját szavával kérné meg, annál is jobb, hogy egy szerzetes emelje fel a földről.

Az anya meg azt válaszolta:

– Ha a herceg óhajtaná is őt, nem adjuk hozzá, még az is jobb ennél, ha egy szerzetes kapja meg. Mi csak udvari népek vagyunk s szolgálatban állunk. Most, hogy eljött az idő, szerzetes, te vagy az alkalmas ember!

Végül a lány is megszólalt:

– A herceg olyan kegyes volt, hogy eljött a városba s az istenek, sárkányok és emberek hatalmas sokasága kíséretével szegődött. A herceg orcája olyan, mint a hold, a szerzetes meg öreg ember. Ha a király kegyességében engem óhajt, emelje szüléimet királyi trónra, s te szerzetes, illő módon, lakodalmunkon vegyél részt.

A szerzetes, miután a lány tanácsát is meghallgatta, felkelt helyéről és eltávozott, majd a herceg elé járult és beszámolt neki a történetekről:

– Ó, herceg! Elmentem ma a várba s ott találtam a leány szüleit, délidőben megvizsgáltam előjeleit s azok a lány kiválóságát és termékenységének minden jelét mutatták. Mikor azután megkértem őt királyi feleségnek, az anya hajlott rá, az apa meg a bátyja nem. Azt mondták, hogy ott a jó és gonosz szellemek földjén, mikor ők felajánlották neked, s te válaszul megbántottad őket, feladták a reményt. A lány maga azt mondta, hogy ha szívből jött szavaikkal kéred meg, szüleit emeld királyi trónra. Mondd, herceg, mit gondolsz mindezek felől szívedben?

– A dolog egyrészt így van, másrészt úgy – tépelődött a herceg.
– Rendben van! A házasságra méltatlan a származása, én magam nemes vagyok. Meg kell fogadnom tanácsát és királyi trónra kell emelnem őket, mert ha köz-sorban marad, nem válhat társammá. Még a mai napon elrendelem, hogy szüleit emeljék királyi trónra.

A herceg azzal, hogy a leány tanácsa szerint járt el, jóvá tette a korábbi sértést. E szavak után eltávozott. Kíséretét, a miniszterek, katonák és zenészek csoportját megfelelezte s egyik részükkel

hazatért a Keselyűvölgybe. Másik részük a zenészek vezetésével Langling városába ment. Mikor a herceg hazaért, elmondta apjának, hogy másnap jön a királyi feleség. Szülei igen megörültek s a különböző rendű papokat, szerencsemondókat, olyanokat, akik felkötötték a démon-pántlikákat, ^{18} valamint a felszentelő papokat mind meghívták, s az ország minden lakosa eljött, hogy megtekintse a látványosságokat és megcsodálja a királynőt.

A szerzetes közben hangos szóval összegyűjtötte Langling város lakosait és így szólt hozzájuk:

– Emberek! Szálát királlyá, Girtit királynővé, Gszalkjabot herceggé tették. Leányukat a király veszi feleségül. Papokat és katonákat rendeltek Szála segítségére, titeket pedig felemelt színe előtt. A holnapi napon, mikor a leányt a herceghez visszük, ti egytől egyig mind a kísérethez és a násznéphez fogtok tartozni.

Langling város népe, mikor ezt meghallotta, tanácskozásra gyűlt össze, és kimondták:

– A király parancsa szerint Szála szolgálatára leszünk, s mivel a leányhoz küldtek, részt veszünk kíséretében és a nászmenetben.

Majd ezt közölték a szerzetessel. Szála király ezután összehívta országa papjait, fia és leánya adományokat osztott szét, jövendőt mondtak és az isteneket hívták segítségül. A város lakói pedig a leány minden hajfonatát türkizfüzérrel ékesítették fel, a szerzetes a menyasszonyi lovat a négykerekű aranyhintó elé kötötte, majd a menyasszonyt beültette a selyemmel és brokáttal fedett kasba. Mikor a városiak ezt látták, úgy érezték, szinte éget a fénye.

Volt abban a városban egy polgár, akit csak úgy hívtak, hogy Gyermekek Közt Bölcs. Ez a király fülébe bogarat tett:

– Királyom! Hogy ez a lány itt született ezen a helyen, az azt mutatja, hogy kiváló szülei voltak, de egyben a mi érdekünk is. Meg kell kérni az árát, nem szabad áron alul adni, csak így lehet mindnyájunknak haszna belőle. Igen szép dolog az, hogy királyi trónra jutott, de akkor ez mégér száz elefántrakomány drágakövet. Ha az emberek királya ezt az árát nem tudja megfizetni, akkor az istenek és sárkányok egyik királyának adjuk, és mi, ennek a városnak a lakói, mind fejedelmi sorba kerülünk.

Szála király igen megörült ennek, azt gondolta magában, hogy igaza van ennek a Gyermekek Közt Bölcsnek és a szerzeteshez

fordult:

– Ha én a lányomat az istenek és sárkányok egyik királyához adom, a város minden polgára fejedelmi sorba kerül, az ár, amit kértem érte, túl csekély volt, száz elefántrakomány drágakövet kell még adnotok.

A szerzetes így töprengett:

“Ha egy menyasszony lóháton megérkezik, az minden árat megér. Ha valaki a köznép sorából királyi rangra emelkedik, azért minden értéket megígérnek. Az uralkodó, aki úrrá lett a megtisztultak birodalmán, az istenek és sárkányok királyánál sokkal több személyes erénnyel rendelkezik. Birodalmának kincstárában annyi drágakő van, mint a fővény, s ez elegendő arra, hogy a város lakóit mind gazdaggá tegye. Fel fognak rakatni száz elefántrakományt az öt drágakőből.”

Majd így szólt:

– Küldd el a város embereit velem és megadjuk nekik.

Majd a város lakói, fiatal szüzek és ifjúk kíséretül szegődtek s elindultak, hogy a hercegnek átadják a menyasszonyt.

Mikor egy mérföldet tettek meg a Keselyűvölgy felé, a köznép kasztjából való fiatal szüzekkel és ifjakkal találkoztak, akik fehér selymet szőttek. Ahogy a második mérföldet megtették, száz fiatal szúzzel és ifjúval találkoztak a nemesek kasztjából, ezek tömjénfával füstöltek. Majd a harmadik mérföldnél a papi kaszthoz tartozó száz fiatal szúzzel és ifjúval találkoztak, akik a tisztulási szertartásokat mutatták be. Mikor Neu vára alá érkeztek, a boldogság papjai a gonosz szellemeknek áldozatot mutattak be, az ártó szellemeket megkötötték, a balszerencsét elűzték, az ördögöket körmenetekkel elkergették s a bőséget megoltalmazták. Majd a királyi kasztból valókkal találkoztak, akik szerencse-ajándékokat hoztak. Mikor nyolctornyú Pharpó várához értek, mely szinte égett a drágakövektől, az isteni papok a menyasszonynak ezt a nevet adták: Emberek feletti^[19] – Istenek feletti – Mindenek feletti – Királyok feletti Hattyúlány, – és a kéklő türkiztrónusra ültették. Emberek papja – Istenek Papja – Királyok Papja – Fehérlő Korona herceget pedig egy ragyogó arany trónszékhez szólították. És az istenek imádkoztak értük, a sárkányok felszentelték őket, a démonok felékesítették őket, a jók szerencsét mondtak s mind így összegyűltek.

Majd a szerzetes a herceg elé lépett és így szólt:

– Herceg! Szála király leányáért újabb árat kért, mégpedig száz elefántrakományt az ötféle drágakőből. Én szavamat adtam és a város népének megígértem, hogy elküldjük.

A herceg, amikor meghallotta a szerzetes szavait, ezt válaszolta:

– Rendben van, az isteni Sampo-csúcs északi oldalán van egy vasajtóval lezárt kapu, előtte hatalmas vasember, a drágakőfény tíz irányban árad ki belőle, szeme rettenetes, arca visszariasztó, fogait vicsorgatja, lábait szétterpeszti, kezében a mennykő és félelmetes villámai sebesen cikáznak és csapkodnak. Amibe belevág, azt pozdorjává zúzza. Ha odaérsz, gyümölcsöt, gabonát, virágot, aranyat és ezüstöt helyezzél eléje áldozatképpen, s köszönts őt ezekkel a szavakkal: a herceg asszonyának díja száz rakomány drágakő, s a drágaköveket neked kell előteremtened, ez a parancs. Mert mit ér a kincs, ha a királyi ág kihal? Így szólj hozzá és menj! Abban az országban a hegyek és völgyek is csupa drágakőből vannak, a földnek és kőnek még híre sincs. Száz rakomány helyett ezer sem okozná nehézséget, de mivel ezt az árat kérték, száz rakományra valót hozzá.

A szerzetes a násznépet magával vitte és elment az isteni Sarapo-csúcs várának északi oldalára s úgy, ahogy a herceg mondta, ott volt a vasajtó, a vasajtó előtt pedig a félelmetes külsejű ember. Mikor a király utasítása szerint mindent elmondott, az ember megszólalt:

– Én vagyok a gazdagság istene, a bőség szelleme, a három birodalom^{20} kincstárnoka, a három korszak uralkodója,^{21} a négy elem őrzője,^{22} és mégis, ha a király parancsol, nincsen hatalmam, mert a király imádságának erejéből létezem.

Majd a százezer türkizfüzérű koboldhoz fordult s vasajtó kinyílt. S valóban, ahogy a király elmondta, a hegyek és a völgyek mind drágakőből voltak, s földnek meg kőnek nyoma sem látszott. A város lakói ámulatukban kacagni kezdtek. A türkizfüzérű koboldok egyik fele a drágakő elefántokat fogdosta össze s drágakőnyergeket rakott fel rájuk, más részük drágakőzsákokba különféle drágaköveket rakott. Ekkor a szerzetes így szólt Langling város népéhez:

– Langling városának szüzei és ifjai! A felét adjátok Szála királynak ékességére és javára. A másik fele a násznépé, díszítse fel magát vele.

Azzal felrakták a kincseket és elvonultak. Amikor a királyi ház kapujához értek, a város népe összesereglett; elálmélkodtak, egyesek kacagtak, mások ugrándoztak, voltak, akik örömben hemperegtek, akik szerencsét kívántak egymásnak és voltak, akik az isteneknek mondtak hálát. Szála király a néphez fordult:

– Ifjak és leányok, mondjátok: azután, hogy nekünk mindezt elhoztátok, maradt még a lányomnak is valami?

S ekkor a Gyermekek Közt Bölcs így szólt:

– Apáink nemzetségére! Szála király, mit nem beszélsz? Szegény ország szülöttei voltunk és most tisztult emberi testet nyertünk.^{23} A király kincsházában a hegyek és völgyek is mind drágakőből vannak, s ha földet, vagy követ kívánnál keresni, nem lelnél, örültem is, szomorkodtam is. örültem a száz rakomány drágakőnek, és szomorkodtam, mert ha százezer elefánt rakományt kértünk volna, azt is minden nehézség nélkül elhozták volna királyi kincstáradba. Mivel az én tanácsom szerint jártál el, kérem az egyharmadát.

Közben az emberek térdre hullottak, s Szegény Nép helye Hatalmas Nép lett a nevük. Szála király pedig parancsot adott, hogy egy negyedét adjanak neki, a többit meg osszák szét a nép között. S a király parancsa szerint egy negyedét adtak Gyermekek Közt Bölcsnek, a maradékot szétosztották és a város lakói mind meggazdagodtak.

A SZEGÉNY EMBER TEHENE MEG A SZERZETESVARÁZSDOBJA

Élt egyszer egy Gszasz kang nevű városban egy bon vallású szerzetes, akit Gyunggsennek hívtak. Ez reggelente, amikor a nap az égre hág, mindenféle varázslatot szokott úzni. Egy napon úgy berúgott a kölespálinkától, hogy háromezer világra szóló rézdobját^{24} is elhagyta. Ugyanekkor meg egy szegény ember elvesztette a tehenét, s hogy keresésére indult, a szerzetes rézdobját találta meg. Hazavitte gyerekeinek s azok doboltak rajta. A szerzetes meg, aki a rézdobja után indult, megtalálta a tehenet, hazaterelte, megfejte, a tejet pedig gyermekeinek adta. Összevesztek ezen, a szerzetes megvádolta a szegény embert, hogy ellopta a rézdobját, a szegény ember meg a szerzetest, hogy eltulajdonította a tehenét. Mivel nem tudtak megegyezni, Kasmir királya elé vitték ügyüket. Az úgy döntött, hogy cseréljék ki a tehenet és a rézdobot és többé ne veszekedjenek.

A szegény ember hazavitte a tehenét, a szerzetes a rézdobját, de a szegény ember felesége egyre csak azt hánytorgatta, hogy hol van a kifejt tej. A gyermekek addig-addig zaklatták az éhenkórász szegény embert, hogy az visszament a szerzeteshez és számon kérte tőle:

– Te kifejtetted a tejet.

Az meg így válaszolt:

– Te meg a dobot verted.

– Ha verik, attól ugyan még nem veszít az erejéből.

– Ha fejik, attól még nem szárad ki.

S mivel megint nem tudtak megegyezni, ismét a király elé mentek. Az így rendelkezett:

– Ezentúl a szerzetes adjon takarmányt a tehénnek, a szegény ember meg varázserőt a rézdobnak.

A szerzetes erre úgy gondolta, hogy jobb, ha nem ő eteti a tehenet, a szegény ember meg nem ad varázserőt, s mivel a király ezt jóváhagyta, hazamentek mindketten. De a hazafele vezető úton a szegény ember megölte a szerzetest.

A szerzetes felesége, aki nem tágított mellőlük, odahívta bátyját és vele együtt megkötözték az éhenkórász szegény embert, s a

holttesttel együtt a király elé vitték. A király a holttesthez kötöztette a szegény embert, majd felrakatta azzal együtt a tehen hátára, megverette a szerzetes rézdobját és fennhangon így szólt:

– Ha az ember keres – az se jó, ha talál; az se jó, ha veszít. Aki semmit sem ért meg, az semmibe se kezdjen bele.

S végigkergettette a tehenet a városon.

A KIRÁLYNŐ MEG A SZERZETES

Történt egyszer, hogy a nemesasszonyok körében megnőtt a szenvedély és elhatalmasodtak a bűnös vágyak. Közöttük volt a Ceszpong nemzetségbeli Vörös Ékszer, az uralkodó király felesége is. Széles e világon nem volt nagyobb szenvedély az övénél. Bár a királynő nem hallgatta Vajrocána^[25] Mester üdvös tanítását és igaz szavait, szívében mégis szerelemre gyulladt iránta. Lelkében vétkes indulatok villámlottak, s mind csak arra gondolt, hogyan találkozhatna és egyesülhetne a Mesterrel. Nagyon kívánta ezt, de kívánságát elrejtette szívében.

Abban az időben, mikor a Mester a palotába ment, hogy ebédjét elfogyassza, a királynő a városba küldte a királyt sétálni, fiát és leányát játszani zavarta, a kíséretét meg eltávolította. Majd miután az embereket így félre vezette, a Mester elé sietett és meghívta őt Varmalgong várába, a Kilenc Kéklő Csúcs nevű palota legfelső emeletére. Ott a legkülönbözőbb finom ételeket tette elébe. A Mester elfogyasztotta a kínált étkeket, majd felkelt és haza indult Gyama völgyébe. De Vörös Ékszer királynő ekkor megszólalt:

– Mester! Azért hívtalak meg a Kilenc Kéklő Csúcs palotájába, mert megszerettelek. Miközben rád gondoltam, vágy ébredt bennem, olyan szép a tekinteted és olyan igazak szavaid. Te evvel nem törődsz, nem szólsz, nem érzel semmit?

És átölelte a Mestert. Az nagyon megijedt, s mint a tojás, melyet feldobnak, majd darabokra törve aláhull, úgy kezdett remegni egész testében. Mikor gondolatait nagy nehezen összeszedte és észhez tért, a királynőhöz fordult:

– Ha kíséreted meglát és felismer, Buddha tanítása lehanyatlik. Én óvatosságból bezárom a külső ajtót és visszatérek.

Míg a királynő magába merült, a Mester lelkiismerete felszabadult és átkerülve az ajtón, elmenekült. A királynő még egy darabig remélte, hogy visszatér és várt; mikor megunt, a kapuhoz ment, ott aztán látta, amint a Mester éppen a Buchal templom tetejére érkezett. A királynő lelkét elöntötte a harag:

– Mester! Te azt vetted szememre, hogy ezen az emberlakta világon a vallás miattam fog lehanyatlami! – És dühöngve visszatért a házba. – Az ég szakadjon reá! Az ördögök szabaduljanak reá! – szitkozódott őrjöngve, és ruhájának szalagjait letépte, fodrait

leszaggatta, testét pedig úgy összekarmolta, hogy olyan lett, mint egy tépett koldusé. Mikor megjelent ismét az emberek előtt, zihálva zokogott. Faggatni kezdték, mi bántja, mi baja. A királynő az udvaroncokhoz fordult:

– Olyan történt velem, ami még emberrel nem fordult elő.

Gyorsan! Rohanjatok és hívjátok a királyt!

A kíséretből többen elsiettek a király után. Mikor a hatalmas uralkodó hírül vette követeitől a királynő üzenetét, hogy térjen tüstént haza, mert olyan történt, ami emberrel még nem fordult elő – nagyon elkomorodott és visszasietett a palotába. Vörös Ékszer arccal a földön feküdt és zokogott. Férje faggatni kezdte:

– Mi bajod van, mi történt veled, hogy csak sírsz, keservesen sírsz? Mi az, ami még emberrel nem fordult elő és most veled megtörtént? Emeld fel a fejed! – és felemelte a királynő fejét, az pedig felült, de csak rázta a sírás, úgy tett, mintha szóhoz sem tudna jutni. Végül feltápászkodott, de még hosszú időbe tellett, míg megszólalt:

– Ma reggel, mikor egy magányos helyre mentem imádkozni, a Mester reám tört, megragadott, szalagjaimat letépte, fodraimat leszaggatta, nézd csak, testemet megtépázta és így összekarmolta.

A királynő szavainak hallatára a király miniszterei és az udvar mind egy véleményen volt:

– Méltó a halálra, s ha a halálra méltót nem öljük meg, méltó a számkivetésre, s ha nem saámúznénk, akkor kivonszólnánk barlangjából, megkötnénk, összevernénk, leköpdösnénk.

Miután a miniszterek és az udvar véleménye elhangzott, megszólalt a király:

– Ez az ember, aki tiszteletet ébresztett másokban, úgy látszik, még nem vetette ki szívéből a világi szenvedélyeket, s arra vetemedett, hogy kezét emeljen a jámbor királynőre. Vétkes lesz ő az utókor szemében is, a papi tanítás^[26] hanyatlásnak fog indulni, s erényeinknek töredéke sem marad meg. Szomorú dolog ez, de hát mit tegyünk? – így szólt, tanácstalanul befedte fejét és leült. S bár a királynő szavaival az egész udvart felizgatta abban a reményben, hogy a Mesternek ártalmára lesz, mégis, az árnyékának sem történt bántódása, s mindnyájan igen meg voltak zavarodva.

Mikor másnap az emberek a Főtemplomba indultak, s a Mester is ebédelni ment, nem köszöntötte senki. A madarak, a ragadozók és a vadállatok nem üdvözölték, még a lovak, ökrök s a kutyák sem köszöntötték, a kis hercegek s a királyi pár sem szóltak hozzá. Mikor elindult a királyi palota felé és belépett a kapun, észrevette, hogy az udvari emberek megzavarodnak, rögtön átlátta, hogy a királynő ármánykodásáról van szó. Sarkon fordult és hazament Gyamalung vörös sziklái közé, bement barlangjába, majd mikor ismét megjelent az ajtóban, az állatok már felismerték a való igazságot s eljöttek köszönteni őt. A Mester meg átment a hegy túlsó oldalára, sírva, zokogva leült, s hosszú ideig nem nyugodott meg. Végül arra az elhatározásra jutott, hogy ebben az országban nem marad meg tovább, összeszedte írószereit, könyveit és elindult. Mire a völgy felső részére ért, már nevetett, s ezért ezt a hágót azóta a Fehérlő Kacaj Hágójának nevezik. Mikor a hágó tetejére ért és visszatekintett, megátkozta őket:

– Bár én az erényben való remény tanát prédikáltam, még nem tisztultatok meg a bűn szennyétől, tibetiek, úgy elhatalmasodott rajtatok, hogy mind egyformán benne éltek. Hiába terjesztettem a vallást, mégis romlásnak indult, és a királynőben az Öt Méreg^{27} lángol. Vajrocána pedig ősz öreg lett. Bűnhődjék meg a királynő tettei miatt még ebben az életben! S mivel terjesztetted a vallást anélkül, hogy a bűn hálójába kerültél volna, kerüljön napfényre igazságod, Vajrocána!

Majd átkelt a hágón és leereszkedett a völgybe. Amint tovább ment, az útszélen egy döglött tehén feküdt. Arrább egy házban meg egy kovács tűnt elő, aki éppen dolgozott. Mivel nagyon megéhezett, odament az ajtajához és bekiáltott:

– Kovács, aki a közönséges kövek között felismered a drágakövet! Aki jártas vagy minden mesterségben, vas hajlításának művészetében! A nap fele már elmúlt, de még nem ízleltem ma ételt, adj az éhezőnek valami ebédet!

A kovács, miután kitekintett, odaszók feleségének:

– Az ajtóban egy igen kellemes szavú ember áll és ételért koldul. Nézz utána, hogy kicsoda.

Az asszony kisietett, majd hírül vitte az urának:

– Tekintete és ruhája még kellemes beszédénél is előkelőbb. Egy tonzurás szerzetes, hóna alatt vallásos könyvekkel.

A kovács ennek hallatára abbahagyta munkáját, kinézett, majd illő tisztelettel köszöntötte és behívta. A kovács felesége éppen haját mosott és ezért letette magaszótte fejkét. Közben felszolgált az ételeket és a Mester elfogyasztotta az ebédet. Majd elvégezték az előírt imádságokat. A Mester beszélgetés közben megkérdezte, hogy ott fent az úton az a tehén nem az alamizsnát osztó kovácsé-e, azután eltávozott.

A völgyet azóta is Tehénösvénynek nevezik.

A Mester távozása után a kovács is kiment, hogy gondoskodjék a tehénről. Az asszony hajéke meg eltűnt, nem találta.

– Nem volt itt más, csak ez a mai szerzetes, biztosan ő a tolvaj – szolt férjéhez. – Ha ma estig nem tér vissza, siess utána.

A kovács nagyon elszomorodott ezen, s mikor befejezte munkáját, vette íját, nyilát és kisietett. A völgy aljában megtalálta a nyomokat s néhány kitérő után utolérte a Mestert. Rákiáltott:

– Mikor ma betértél a házamba, finom ételeket adtam neked, s te ezért cserébe ellopod feleségem hajékét? Te szégyentelen! Nyomodban voltam és most megvagy!

A nyíl rovátkáját ráillesztette a húrra, s löni készült. A Mesternek nem volt ideje menekülésre, hisz utolérték, szembefordult hát vele. A kovács meg kilötte a nyilát, de az a Mester maga elé tartott könyveit találta el. A Mester nem sérült meg, s anélkül, hogy időt hagyott volna arra, hogy újabb nyílvesszőt helyezzen fel, megragadta a kovács kezét és az arcába vágta az igazságot:

– Engem a király előtt nagy kegyben állók szent életű embernek tisztelnek, Vörös Ékszer királynővel szemben sem maradtam hűtlen hármas fogadalmamhoz^{28}, nem lettem tisztátlan. Mikor házadba léptem és elköltöttem a felkínált ebédet, nem adták nekem a feleséged hajékját, hát nem vettem el. Nem szegtem meg hármas fogadalmamat. Mégis, ember, hogy a sóvárgásod is kielégüljön, váljék az íj és a nyíl, mely az életemre tört, aranyíjjá és türkiz-nyíllá.

Ezekkel a szavakkal megérintette a hegyüket és a kovács íja és nyila csupa arannyá és türkizzé változott. A kovács nagyon

elszégyellte magát és tüstént belátta, hogy tévedett, a Mester pedig hozzátette:

– A feleséged hajékét a fiacskád cipelte el. A fedélszék alatt, a szemét között meg fogod találni. Én olyan pap vagyok, aki nem veszi el azt, amit nem adtak oda. Hogyan vihettem volna el a feleséged hajékét?

És otthagya. A kovács pedig hazasietett.

Közben a király csak bánkódott és fejét befedve töltötte az éjszakát. Hajnaltájt már úgy szenvedett, mintha a szívét tépték volna ki. Felkelt és Vajrocánát kereste. Elment Gyamalung vörös sziklához, de a Mester nem volt ott. Tovább ment a Hare felé vezető úton. A ragadozók, a vadállatok, a madarak és az emberek mind észak felé néztek és sírtak. A hatalmas királynak úgy fájt ez, mintha a húsától, a csontjától kellene megválnia. Visszament a királynőhöz és kiöntötte bánatát:

– Ha a Mesterre gondolk, szinte hallom szavait. Utána megyek, hogy megtaláljam őt, s ha kíván téged, örökre neki adlak.

Majd felült szilaj paripájára és a Mester keresésére indult.

A Fehérlő Kacaj Hágójánál találkozott egy fekete emberrel, a kováccsal, aki kacagott, nevetett. A király megszólította:

– Örvendező ember, mit találtál, hogy ilyen boldog vagy? És mondd, nem láttál erre vagy feljebb egy embert menni?

A fekete kovács is köszöntötte:

– Lóhalálában érkezett ember, hová sietsz? Ki hajt? Mi dolgod van itt? Járt erre egy ember nagy sietséggel. Azért vagyok olyan boldog, mert ezt a nyilat és íjat adta nekem, ezért örvendezek, ezért kacagok.

A király sietni akart és tovább ment. A Szkji folyó torkolatánál találkozott a Mesterrel. Az hármát lépett a vízben és tüstént a túlsó oldalon, a hegyen termett. A király, mikor a nap pályájának tetőpontját elhagyva öregedni kezdett, még mindig nem érte utol. Átkiáltott és átintegetelt a túlsó partra, ahonnan a Mester éppen csak visszapillantott reá. A víz megáradt, átgázolni nem lehetett, komp és révész nem volt arra, és az éjszaka közelgett.

Mivel már nem érhetette el a várost, a király leszállt lováról, köszöntötte az isteneket és így szólt:

– Vajrocána, tisztelendő szerzetesem! Meghívtalak téged, hogy az örök körforgás^{29} embereit a mennybe vezessed, hogy tanítsad a buddhista vallást és elterjessed, hogy papom légy. S most elhagysz engem, szerencsétlent. Mondd, hová igyekszel? Ha a királynőt óhajtod, örök társadul adom neked. Kérlek, jöjj vissza és maradj meg papomnak.

A király szavára a Mester a Szkji folyó túlsó oldaláról így válaszolt:

– Hivő királyom, egyetlen uralkodóm! Az asszonyi meslerkedés olyan, mint az ártó mérge, a halandó, aki magához veszi, meghal. Az asszonyi praktika olyan, mint a végzet démonja, az ember, akit körülvesz, tüstént kiszened. A női cselekedetek olyanok, akár a pokol fertője, aki belekerül, azt lehúzza a mocsár. Az asszonyi művek olyanok, mint az örök körforgás börtöne, akit oda behurcolnak, az többé nem szabadulhat. Az asszonyi tettek olyanok, akárcsak az ördög átka, akit sújt, szenvedésének soha sem lesz vége. Az én lelkemben a szenvedélynek írmagja sincsen. S ha nincs a lélekben, hogy születnék a testben? A királyné ármányt szőtt, hogy egyesüljünk. De egy nap majd jóra fordul minden. Addig nem megyek vissza országodba, Király. Legjobb lesz, ha más helyet keresek, ahol bemutathatom az áldozatot és illendően élhetek.

Így szólt a Mester és magányosan folytatta útját.

A király nem volt fáradt, de lova kimerüli, legyengült. Meleg volt és éji sötétség ereszkedett alá. A helyet azóta is a Hőség Szorosának nevezik. A király ott maradt.

Közben a kovács haza igyekezett. Mire a nap elvágta vörös kötelékeit, hazaért. Felesége elébe sietett:

– Csak nem ölted meg a tisztelendőt? A kisfiúnk cipelte el hajékemet a kéményaljába, és a szemét közé keveredett, de már megtaláltam.

A kovács haragra gyulladt:

– Anélkül, hogy bárhol kerested volna, csak azt hajtogattad, hogy a tisztelendő vitte el, siessek utána – förmedt a feleségére. Majd elmesélte, mi történt vele és megmutatta a nyilat meg az íjat. A kovács felesége nem tudta, hogy sírjon-e, nevesse-e.

Másnap a Hőség Szorosában a király napkeltétől déltájjig kereste-kutatta a folyó túlsó partját, ott van-e még a Mester, de már

nem találta. Akkor a folyón egy komp közeledett, egy ember a lovat kötőféken ragadta és átgázoltak a vízen a révész irányításával. Mikor átértek a túlsó partra, senkit sem láttak. Nyomokat is kerestek, de nem találtak egyet sem. Így hát a király visszafordult.

Közben Vajrocána egy erdőhöz ért s imájára a sárkánydémonok, a hegyi szellemek és Lhamo istennő köréje gyülekeztek. A majmok gyümölcsöket és varázsfüveket gyűjtöttek és elébe rakták. Lhamo, a sárkányok és a hegyi szellemek nagy tisztelettel övezték, a Mester pedig elmélyedt a tökéletes elmélkedésben. Láta, hogy Bszamjászbán⁽³⁰⁾, a királyi udvarban az emberek kigúnyolják, bűnös dolgokat cselekszenek, felhagynak az alamizsnálkodással, megszegik a fogadalmaikat, kötelességeiket bűnösen elhanyagolják, azt terjesztik, hogy a Mester avval, amit elkövetett, meghazudtolta a vallást, s tanítványai bűnös útra tértek. Mindezen igen elszomorodott szívében és töprengeni kezdett, hogyan lehetne őket visszatéríteni a helyes útra. Megidézte tehát a nagy Sárkánydémont, Dgábót, hogy segítségével Vörös Ékszerre bélpoklosságot küldjön.

A királynő hamarosan nagyon szenvedni kezdett és elküldött egy tehetséges varázsló javasasszonyért. Ekkor Lhamo istennő leszállt a földre és megjelent előtte. A királynő megparancsolta neki, hogy vessen sorsot. Közben a Mester ismét elmerült az elmélkedésben, teljes erejével maga elé idézte a fekete sárkánydémonokat, és mágikus kéztartásával markában tartotta őket. A fekete sárkánydémonok által megszállott város megremegett. A fekete sárkánydémonok között volt egy, akit Damdzinnak hívtak. Ez olyan volt, akár egy fekete pók. Háromszázhatvan keze és lába volt. Homloka közepén egy szem villogott és szájából mérges nyál csurgott. A Mester hatalmával megjelenésre kényszerítette. Mikor előjött, így szólt a Mesterhez:

– Miért nem hagysz nekem békét? Mit óhajtasz, hogy varázserőddel ide kényszerítettél? Mit tegyek?

És rávetette rettenetes tekintetét. A Mester ráparancsolta:

– Te ennek a hegynek lábánál laksz, én a hegy derekán élek, így hát ketten jó szomszédok és barátok vagyunk. Nekem ellenségem támadt, a segítségeddel kell legyőznöm. Nincs a tiednél

nagyobb varázserő, fekete Sárkánydémon fia! Tégy fogadalmat, tégy fogadalmat!

Majd ráolvasott varázskönyvéből és mindenfajta hús meg egyéb áldozatokkal megigézte. A sárkánydémon ettől igen felvidult és így válaszolt:

– Jó szomszédom és barátom! Hol az ellenség, aki a vallásra tör? Belpoklosságot fogok rábocsátani!

A Mester nagyon megörült ennek:

– Hatalmas Fekete Sárkánydémon! Az ellenség, aki az én tanításomra tört, Bszamjasz királyának felesége, Vörös Ékszer. S mert nem hallgatott szavaimra, küldd reá a belpoklosságot, az majd megbéklyózza!

És feloldotta a megkötő kézmozdulatot. A sárkány eltávozott és tüstént a Kilenc Kéklő Csúcs palotájába sietett.

Vörös Ékszer királynő kerevetének párnái között hánykolódott. A Sárkánydémon lefogta, majd száján keresztül méhébe hatolt. Ott állapotodott meg, ahol a szív fekete és fehér részei találkoznak, és fogva tartotta. Rengeteg végtagjával szétterpeszkedett ereiben. Így került a királynő a Sárkánydémon hataknába, így rontották meg. Mikor felébredt, elvesztette étvágyát és tagjai megbénultak. Lhamo, az isteni javasasszony a kérdésekre sorsot vetett, ráolvasott,^{31} de nem használt.

Egy év, kettő is elmúlt, s a király meg az alattvalók között szóbeszéd lett, hogy ez valóban belpoklosság. A király és a kis hercegek könnyekkel áztatták párnájukat.

Evvel egyidőben Vajrocána mester Jerpa szikla barlangjában megidézte a dicsőséges Lhamo istennőt. Mikor az varázsló javasasszony képében leszállt, Bszamjasz országába küldte. Lhamo Bszapnjászbán, úton-útfélen sorsot vetett. Megjelent előtte az egész látható világ és ezért híre ment ügyességének, olyannyira, hogy a király parancsot adott az udvarnak, kerítsék elő. A javasasszony meg is érkezett a Kilenc Kéklő Csúcs palotájába. A királyi pár, a hercegek és az egész udvar megjelent az ajtóban, mikor sorsot vetett. S a király fejtette a kérdéseket:

– Feleségem súlyosan megbetegedett, milyen bűn következménye ez? Milyen démonok rontották meg? Miféle

szertartás gyógyítaná meg? Aki meggyógyítja feleségeimet, annak nagy határú birtokot adományozok.

A javasasszony elvégezte a kilenc különféle sorsvetést és azután, hogy a királyi pár sorsa napfényre került, így szólt:

– A királynő gondolatai rossz útra tévedtek. Az emberek azt tartják, hogy az olyan asszony, aki tetteiért nem bűnhődik, bélpoklos lesz. Ettől nyilvánosan kell megtisztulnia. Egy bölcs szerzetes gazdag a tanácsban. A kiválók közül is a legnagyobbak a Szent Padmaszambháva, a Lótuszvirágban-született Tanító és tanítványa, Vajrocána Mester. Ezek látják egymásról, hogy mentesek a bűntől és örülnek neki. Kölcsönösen csüngnek egymáson és elválaszthatatlanok. A szent szerzetes helyettesét, a Mestert elűzték és nem engedték működni. A királynő szívtelen és értelme olyan, akár egy négylábú állaté. Vágyakozott s most olyan helyzetbe került, amelyre nem vágyott. Cselszövéséért és az elkövetett súlyos gyalázatért büntetésképpen kapta meg ezt a betegséget. Haszontalan, amit bárki is tehet, csak az lehet javára, ha a Tanítót és a Tanítványt visszahívják s a királynő bűnvallomást tesz.

A király tehát gyermekeit a Mester után küldte, maga pedig elment a Lótuszvirágban-születettért. Az el is jött, és miután a király elmondta az eseményeket és a kis hercegek dolguk végezetlenül visszatértek, a Szent a királynőhöz fordult:

– Királynő! Embernek születél, mégis szerencsétlenség jutott osztályrészedül. Szenvedélyedben, mely úgy forr, mint a víz, arra merészkedtél, hogy a három fogadalmát megtartó Mestert megöleljed. Gonosz indulatodban, mely úgy lángol, mint a tűz, arra vetemedtél, hogy ilyen gyalázatot kövess el. Sötét ostobaságodban, mely úgy gyülekezik, mint a homály, nem tudtad, hogy őrült tetteidnek milyen következményei lesznek? Ha nem hívjátok vissza a Mestert és előtte töredelmes bűnvallomást nem teszel, nem gyógyulsz ki a bélpoklosságból. Legvégén a kárhozat tüzes poklában fogsz újjászületni. Asszony! A fogadalmat tökéletesen kell teljesíteni és nyilvánosan kell vezekelned. Én most elmerülök elmélkedésemben s az istenekhez fohászokodok, hogy megvilágosodjék előttem, hová ment Vajrocána és hol tartózkodik.

A Szent elmélyedt gondolataiban, majd amikor elméje megvilágosult, megszólalt:

– Vajrocána mester, akit nem szennyeztek be a királynő cselvetései, elkeseredve és céltalanul ül Bszamjásztól északnyugatra, a sötétlő csúcsú Jerva meredélyének közepén, a Raszamjangbran északi árnyas oldalán, egy fával sűrűn benőtt vadonban, a Hegycsúcsok Gyűlésének négyoldalú templomában, az Istenek Völgyében, a Dicsőséges Mennykő sziklabarlangjában elmélkedik és nem érintkezik kétlábon járó lényekkel. Ezernyi isten, sárkány és hegyidémon veszi körül. Lhamo istenasszony és a sárkányleányok a szent mosakodásban segítenek, a szent majmok varázsfüveket és gyümölcsöket hoznak neki. Kis herceg! Végy magadhoz aranyat, drágakövet és gyöngyöt, ülj fel fekete paripádra és indulj keresésére.

Mikor a Szent szavai elhangzottak, a Mester a távolban elégedetten kacagni kezdett.

Mutig, a kis herceg tehát elindult, hogy visszahívja. Mikor elérkezett a sötétlő csúcsú Jerva meredélyének erdejébe, és találkozott Vajrocána Mesterrel, a fekete paripa azonnal felismerte, körüljárta, nyelvével nyaldosta és borsónyi könnyeket hullatott. A fiatal herceg pedig így szólt hozzá:

– Mester! Királyi anyámat, aki szentségtörésre vetemedett, bélpoklosság sújtotta, maga a híres mindentudó javasasszony ismerte fel, hogy ez az ellened elkövetett gyalázat büntetése. A jósnő kívánságára elküldtünk a Szent Lótuszvirágban-születettért, s anyám a színe előtt bűnvallomást tett, mire a Szent azt az utasítást adta, hogy lelke mélyéből bűnbánatot kell tartania, s hogy téged, Mester, aki ebben a vadonban elmélkedel, vissza kell hívni. Ezért jöttem és most kérek, jöjj!

A Mester nagyon megörült ennek:

– Boldog a ló és lovása, és én örvendezem, hogy találkoztam velük! Sok kellemes hírt hoztak, és én örömmel hallom ezeket! A királynő javára és hasznára tenni üdvös dolog. Ha a Szent Lótuszvirágban-született ott időzik, miért ne menjek én is?

És annak a helynek száz istene, száz sárkánya, száz istennője, száz sárkányleánya és a szent majmok kíséretével szegődtek, ő meg felült a fekete lóra és visszaindult Bszamjaszba. A szép hangú madarak, a tarka ragadozók, a szép sörényű vadak, a kolompos bikák, a mindentudó lovakkal és a kutyanépséggel együtt a Mester

elé vonultak, körégyültek, isteni tisztelettel öveztek és különféle áldozatokat mutattak be neki. A király, a hercegek, az udvar és sok tanítványa meg az ország népe elé sietett és köréje özönlött. Majd Vajrocána Mester és kísérete körülvette a Lótuszvirágban-születettet, isteni tisztelettel köszöntötte és egy hármass varázskört^{32} adott át neki. Az erdei istenek, sárkányok és majmok hazatértek. A tibeti alattvalók pedig örvendeztek az elveszett Mester visszatértén, s összesereglettek, mint a felhők. Ekkor a király előhívta a királynőt, hogy végezze el a Mester előtt a bűnvallást. A királynő megjelent, teste össze volt törve, gyapot köntösét durva kötél fogta át, egy zsákdarab volt a köpenye. Kihullott hajának helyén fekélyek éktelenkedtek, szája eltorzult, szeme kifordult, tagjai megbénultak. Egy különféle virágokkal teli bőrkosarat tartott kezében, miközben lánya és fia jobbról-balról támogatták. Tisztelettel megkerülte a Mestert és virágokat szórt eléje, anélkül, hogy szemét reá tudta volna emelni. Majd a Mester lábát érintette homlokával és tekintetét a földre szögezve megszólalt:

– Mivel korábbi életemben bűnöket követtem el, bűnös testben születtem újra, vétkes gondolataim támadtak, szenvedélyre gyulladtam irántad. Bűnös viselkedésemben arra vetemedtem, Mester, hogy testedet átöleljem. Most mély bánattal vallom bűnösnek magamat és megkövetlek! A bélpoklosság teljesen hatalmába kerített, mert isteni testedet megölelve vétkeztem. Mélységes bánattal vallom meg ezeket neked, Mester. Gonosz gondolataim szégyent hoztak szívemre. Meggyaláztam a Mestert és romlásba taszítottam a vallást azáltal, hogy hazugságok szövevényével illettem, s oly sok rágalmat szórtam reá. Ezekért a bűneimért rontott meg engem a bélpoklosság. Isteni Mester, mély bánattal követlek meg. Isteni, mennyei Mester! Bűnös vagyok a vádaskodásban.

Majd tenyerét homlokához szorította, arcát a földre tapasztotta és zokogni kezdett. A hercegi testvérpár és a kíséret könnyezett, a király maga is sírva fakadt, és zokogtak mind az összegyűlt férfiak is. Még a Szent szeme is nedves lett, és Vajrocána Mester szívébe szánalom lopódzott Vörös Ékszer királynő iránt.

Különféle dolgokat helyezett el egy mágikus körben. Arany és ezüst edényekbe többfajta varázsszert tett, majd magokat kevert

össze egy vörös tehén tejével. Ezután a királynő párnájára helyezte a Három Fehér Szer^{33} és a Három Édes Szer^{34}. Megszakítás nélkül elsuttogta a sárkánydémon-űző imádságot, és kezének mágikus mozdulatával megigézte a sárkánydémont, ez megmozdult s a királynő hangos kiáltást hallatott. Erre Vajrocána ráolvasott:

– Bal végzetű, összetört testű, beteg Királynő! Ne legyen többé rossz szavad. Emeld fel fejedet és tégy ülő tiszteletet az istenek előtt. Kérd, hogy gyakoroljam hatalmamat.

Mivel a királynő oldala és szíve elviselhetetlenül fájt, csak nagy erőlködéssel tudott feltápáskodni, és képtelen volt a Mesterre tekinteni. Szemét lesütötte, fejét lehajtotta, majd főhajtást végzett az istenek előtt. Megint összeesett és elájult.

Vajrocána pap pedig folytatta:

– Soklábú fekete sárkánydémonok fia, aki megszállva tartod! Én vagyok a te pap testvéred. Mit művelsz ott? Engedd ki szorításodból a királynőt! Nem jössz ki a kapun, hogy velem találkozzál?

Közben mágikus kézmozdulatával megigézte. A királynő vért köpött, majd sárga vizet hányt, azután gennyet okádott, végül egy csizma nagyságú fekete pókot adott ki magából. A király és fia nagyon megrémültek és futni készültek. De a Mester megszólalt:

– Atya és fiú, ne fussatok! Ne rémüljete meg! Ezzel a varázsszerrel végezzetek áldozatot. Az aranyedényben levő varázsszert szórjátok szét az ezüst merőkanállal! – Mivel a fekete pók kimászott a testéből, a királynő úgy megkönnyebbült, mintha tagjait napsugarak simogatnák.

A király szétszórta a varázsfüveket áldozatul, mire a fekete pók kutya nagyságúra nőtt. A királynő magához tért és nyöszörgött. Mikor a fekete pók ide-oda mászott, még egy darabig nyögdécselt, de a Mester a pók-igéző kézmozdulattal megkötötte a pókot, az nem tudott tovább mászni és nyugton maradt.

Ekkor a Szent Lótuszvirágban-született felkelt és nyelvéről nyálat köpött a királynőre:

– Végzet hatalma alatt álló bűnös! Távozzék belőled a Soklábú Sárkánydémon! – Majd nyelvéről háromszor a sárkány felé köpött. – Ártalmas Sárkánydémon! Aki értesz ahhoz, hogy megragadjál

valakit, de nem tudod elengedni! Szűnjön meg bénaságod, szedd össze testedet és tagjaidat. Mostantól kezdve nyugodjék meg lelked!

Mivel a Szent nyála olyan volt, amint a szentséges nektár, a királynő tagjai, melyekben a Sárkány démon lábait és kezeit szétterpesztette, ismét visszanyerték régi formájukat. De a királynő még nagyon erőtlén volt. A Sárkánydémon meg olyan lett, akár egy kis színes gombolyag. Mivel megértette a Szent szavait, és annak nyála illette őt, megbékélt lélekkel és örvendező szívvel így szólt a Szenthez:

– Ezután nem leszek többé az élőlények ártalmára, csak hasznukra teszek és úgy igyekszem, hogy védjem a vallást.

Ezért a Szent azt a nevet adta neki, hogy Dgábó, az örvendező. Majd felszabadította őt a pók-igéző kézmozdulat igézete alól, és a démon ugrándozva eltávozott.

A királynő visszatért házába, a Szent pedig a Három Világ Rézházának nevezett templomba ment.

Másnap kora délelőttől késő délutánig gyülekeztek az ékes ruhákba öltözött emberek, istentiszteletet és áldozatokat mutattak be, újra megvitatták, hogyan hanyagolták el kötelességeiket, hogyan szegték meg fogadalmaikat. A Szent pedig így szólt:

– Hatalmas király! Most meg kell látnunk, hogy feleséged megtisztult-e bűneitől vagy sem, most be fog bizonyosodni, hogy meggyógyult-e vagy sem!

Majd a három világ vízi- és földdémonjainak lakóhelye felé tejet és varázsszereket hintett. Ezután egy, az embereket megtérítő, hatalmas varázskört húztak és a Lótuszvirágban-született annak legfelsőbb körébe lépett. Bal és jobb lábának nyomában minden lépésénél száznyolc lótuszvirág fakadt. Utána Vajrocána következett, és negyvenkét lótuszvirág tűnt elő, majd a két Türkizhangú Kettőscsúcs, Vajrocána tanítványai jöttek főhajtással, és huszonöt lótuszvirág jelent meg. Majd a király lépett elő, meghajolt és minden lépésénél nyolc lótuszvirág bukkant elő, azután a királynő érkezett meg, ő is meghajolt, de nyomában nem születtek virágok. Végül a két kis herceg jött, főhajtást végeztek és minden nyomukban hat virág nőtt.

Ekkor megszólalt a Lótuszvirágban-született:

– Nagy bűnök terhelik a királynőt! Az emberi sorban születettek közül egy sincs hozzá hasonló, s bár Három Világ Virágaival Ékesnek nevezik, ennek a királynőnek életében aláhanyatlott a buddhista vallás. Mi lesz, ha a bon vallás elterjed? Milyen bűnöd van, hogy nem ébred benned tökéletes bánat?

A királynő mélyen elgondolkozott:

– Életemben a buddhista vallás hanyatlásnak indult. Gonosz betegség sújtott. Még két gyermekem nyomában is virág fakadt, míg az én nyomomban egy sem. Sőt ez nem elég, léptemtől a többi virágok tüzet fogtak. Jobban kedveltem az új vallásnál a régi bon vallást, és félttem, hogy az új barátok^{35} kezébe kerül a hatalom. Hatalmasak a bűneim és súlyosak a vétkeim, de most ezekért mély bánat születik bennem. S mert testem romlásnak indult, szenvedve hajtom fejemet a Szent lábához és sírok.

Majd háromszor meghajolt az istenek előtt és megkérdezte:

– Ó, nagy Szent, aki ismered a múltat, jelent és jövőt! Én bűnös vagyok, és szerencsétlen a végzetem. Mondd meg, mit tegyek, hogy megtisztuljak szörnyű vétkeimtől? Mit cselekedjem, hogy súlyos betegségemből meggyógyuljak, mit tegyek, hogy a Mestert kiengeszteljem?

A Szent válasza így hangzott:

– Előző életedben egy nőstény testét nyerted el, s szenvedésed jutalmaképpen eljutottál az igazság biztos felismeréséig. Majd női testet öltöttél, végül istennői testben fogsz tisztultam újjászületni és a világi lényeknek tett jótéteményeiddel gondolat nem telik be, és szó nem lesz egyenlő vele. Hogy mindez így bekövetkezzék, bánatot kell ébresztened magadban. Én vagyok, aki elnyertem a bizonyosság ajándékát. Ezért a test, a szó és a szív bűneitől való megtisztulásért mondd el a múltban, jövőben s a jelenben élő, az embereket megtérítő ötvennégy láma nevét, valamint a kettős tanítás^{36} három könyvének száznyolc címét,^{37} végezz főhajtást az istenek előtt és bűneid elfognak távozni. A Mester megengesztelődik, te pedig kigyógyulsz betegségedből. Virágok fakadnak majd a nyomodban és lelked teljesen megtisztul.

A királynő a Szent szavaira ezt válaszolta:

– Én olyan tudatlan vagyok, akár a négylábú állatok, a száznyolcból egyet sem tudok elmondani. Lótuszvirágban-született,

te, aki a vallás világossága vagy, sorold elő ezek neveit, és én a nevek után főhajtást fogok végezni, mert a neveket másképp nem tudom.

– Nagyon igaz, amit a királynő mond – válaszolt a Szent. – Mossák meg a királynő testét jó illatú varázsfüvekkel. Készítsék elő az öt áldozati szertartást és gyűjtsanak meg száz mécsest.

Majd a Szent elsorolta a neveket és a királynő mindegyik után meghajtotta a fejét.

Mikor ez megtörtént, teste megnyugodott, visszanyerte formáját és alakját, fénysugarak áradtak belőle a tíz világtáj felé.^{38} Beszéde szelíd lett és hangja kellemes. A tíz világtáj lakosai mind összegyűltek szavára, lelke megbékélt és visszanyerte teljes egyensúlyát, nem különbözött már a többiektől. S mikor a Szentet tisztelettel megkerülte, és meghajolt előtte, minden lépésénél virágok fakadtak nyomában, s a királynő szívébe beköltözött a boldogság.

AZ ARANYÁSÓ HANGYÁK

Élt egyszer egy fejedelem, akit úgy hívtak, hogy Khrihob. Ennek volt egy lánya: Napsugár. Egy másik hatalmas országban élt egy miniszter, ennek meg egy fia volt. Történt egy nap, hogy a miniszter megkérte a fejedelem leányát a fia számára. A fejedelem igen nagy árat kívánt lányáért: száz véka árpát kéretési italért, ötven véka árpát lakodakni italért, kétszáz véka árpát az első tejért és ezerkilencszáz ezüstöt móringtonak. De bármilyen sokat kért is a fejedelem, a miniszter egy éjszaka alatt előteremtette. Ezután ő követelte a lány hozományát, mégpedig tiszta aranyban. Nagyon elszomorodott ezen a fejedelem, mert nem tudta, honnan vegyen ennyi töméntelen aranyat.

Sürgősen összehívta a nemeseket, országának minden alattvalóját és egy kísérletet tett. Kihirdette, hogy akinek aranya van, hozza el, majd ezüstöt ad helyette. De egy morzsányi arany sem gyűlt össze. Ekkor a fővezér a király elé járult:

– Ó, Király! Csak a tó mélyéről szerezhethünk aranyat. De hogyan juthatunk el a tó közepére? Ember erre képtelen. A hangyák viszont értik a módját, hogyan kell a víz közepébe eljutni. Jó lenne valahogyan a hangyakirályt előkeríteni.

A fejedelem megkérdezte tőle:

– Hogyan tudnánk a föld mélyéből a hangyakirályt előcsalni?

A fővezér ezt tanácsolta:

– Ha valahogyan el tudnánk érni, hogy az égből eső essék, előjönne a boly mélyéről, a földből. Akkor meg kellene egyet fogni közülük és rá kellene parancsolni, hogy mutassa meg, hol van a királyuk. Ha így cselekszel, kézre kerítheted a hangyakirályt.

Egy völgy távoli zugában élt ebben az időben egy remete. Követet küldtek hozzá, hogy varázsoljon alá esőt. S mikor néhány csepp eső lehullott, a fővezér nekiindult, hogy körülnézzen. Sikerült is néhány jókora hangyát összefogdosnia. Bevitte őket a városba a fejedelem elé. Az megkérdezte tőlük:

– Ó, ti hangyák! Mutassátok meg nekem, hol van a királyotok, mert ha nem, mindannyiőtököt elpusztítalak, megöllek.

A hangyák királya is ott húzódott meg közöttük, s hogy az emberek fejedelme nagy haraggal így reájuk förmedt, nagyon megijedtek. Az egyik megszólalt közülük:

– Én vagyok az.

A fejedelem ráparancsolt:

– Hangyakirály! Hívd össze a hangyák nagygyűlését és parancsold meg nekik, hogy a tó mélyéről hozzanak elő egy csomó aranyat. Ha nem így lesz, megöllek!

Elment hát a hangyakirály, összehívta a hangyák nagygyűlését. Vagy kétezren össze is jöttek. Ezeket mind magával vitte és elmentek a tó partjára. Ott minden egyes hangya derekára selyemfonalat kötött, s felváltva nekiindultak. A hangyák egy-egy váltásra félmérő aranyat hoztak elő és ezt egy hónapon át folytatták, míg egy nagy halom aranyat össze nem gyűjtöttek. Nagyon megörült ennek a király és liszttel meg vajjal ajándékozta meg őket. Nagy vendégséget csaptak, majd elbocsátotta mindet. A hangyáknak azóta olyan vékony a derekuk, amióta selyem fonalat kötöttek rájuk, hogy a tó mélyéről aranyat hozzanak fel.

Azután egy aranyművest hoztak, aki a nagy halom aranyból füzéreket, nyakláncokat, melltűket készített. Hamarosan elküldte a miniszter a leánykérőket. Volt ott száz kérő, hét szerencsemondó, hét dobos, hét furulyás és három előtáncos. Ezek mind bevonultak Khrithob fejedelem várába és ott hét álló napig tartott a leánykérő ünnepség. Mikor elérkezett a hetedik nap, előhozták a menyasszonyt. A sok színarany holmi láttára nagyon megörült a miniszter. Újabb hét napig tartott a lakodalom és ettől fogva a király meg a miniszter mindig jó barátságban éltek.

*

Mikor a vendégsereg eltávozott, az étkezéskor elhullott rizsszemeket a földre söpörték. Rengeteg rizs került így a földre, s előjöttek a hangyák, összegyűjtötték, elcipelgették és elrejtették a föld mélyén. Alighogy így tettek, jött egy másik hatalmas országból egy király, hogy megütközzön ezzel a fejedellemmel, aki a lakodalmat tartotta. A rengeteg sok katona éppen ott táborozott, ahol nemrég a lakomát tartották. De nem volt se fájuk, se vizük és ezért a nagy hadseregben éhínség ütötte fel a fejét. Mikor a hangyák látták, hogy a sok katona ott táborozik eleség nélkül, előhozták a föld mélyébe rejtett rizsszemeket. Odaadták és a sereg ember mind jóllakott belőle. Megkérdezte ezért a hadvezér a hangyáktól:

– Ó, hangyák! Ugyan honnan hoztátok ezt a rengeteg főtt rizst?

– Nagy Úr! – válaszolták a hangyák. – Ott az ellenség országában van egy hatalmas fejedelem. Ez a hatalmas fejedelem eljött ide, hogy lakodalmat tartson. Miután megtartották az ünnepséget és nagy lakomát csaptak, hazamentek. Az étkezés alatt rengeteg maradék hullott el, amit ők lesöpörtek. Miután elmentek, összegyűjtöttük és elcipeltük a föld mélyébe. Innen van ez.

Elcsodálkozott ezen a hadvezér és így szólt katonáihoz:

– Ennek a fejedelemnek bizonyára sok katonája és hatalmas birodalma lehet. Legjobb lesz, ha nem húzunk ujjat vele. Azt hiszem, mi húznánk a rövidebbet.

Azzal összeszedte a sereget és hazatértek.

II. BÖLCS ÉS BALGA

AZ EMBEREVŐ KIRÁLY MEGTÉRÉSÉ

Hallottam egyszer egy történetet. A Győzedelmesen Elmúlott Buddha Nyánjodban, Rgyalbjed királyfi kertjében, a Minden Örömök Lugasában tartózkodott. Volt ebben az időben Gszalrgyal királynak egy nemes és gazdag minisztere, aki igen bölcs és éles eszű volt. Felesége gyermeket várt, s nemsokára világra is hozta. A gyermek kimondhatatlanul szép, makulátlan testén csodálatos jelek voltak láthatók. Egy jövendőmondót hívtak hát, s mikor a gyermeket megmutatták neki, örömtől sugárzó arccal így szólt:

– A gyermek életének szerencsés előjelei mindenkiénél nagyobb képességekről és az értelem bölcsességéről tanúskodnak.

Mikor a gyermek apja ezt meghallotta, megkérdezte, milyen nevet adjanak neki.

– Milyen jelek voltak, mikor a gyermek még anyja méhében élt?
– kérdezte erre a jövendőmondó.

A miniszter elmondta, hogy azelőtt a gyermek anyjának viselkedése egyáltalán nem volt gyengéd és kedves. Mikor méhében fogadta a fiút, egyszerre nagyon kedves lett. Örült más ember erényeinek és igaz szavainak, haragudott, ha bűnös dolgokról beszéltek előtte. A bajba jutott szegényeket jótékony szívvel szerette.

– Ez a gyermek erénye miatt volt, nevezék ezért a gyermeket Midungvának, Gondúzónek – adta meg a választ a jövendőmondó.

A gyermeket táplálták, ruházták, és ő felcseperedett. Ereje vetélkedett a legerősebb harcoséval. Egyedül el tudott bánni ezer emberrel, az égen vonuló madarakat röptében, egy ugrással elfogta s oly gyorsan futott, mint a paripák. Nagyon kedves és szeretetre méltó fiú lett.

Élt ekkortájt az országban egy bölcs, jámbor, tudós, minden tudományban jártas szerzetes. Ennek volt ötszáz tanítványa, akik mindenben követték és tanultak tőle. A miniszter egy napon elvitte fiát hozzá és a szerzetes felvette tanítványai közé. Midungva, az új tanítvány olyan szorgalmas volt, hogy egy nap alatt elsajátította mindazt, amit a többiek évekig tanultak. Hamarosan mindent teljesen megértett és felfogott. Tanítója ezért nagyon megbízott benne, szoros barátságot kötöttek és sokat voltak együtt. A többi tanítvány pedig tisztelettel nézett fel reá. A szerzetes felesége is felfigyelt a fiú

kellemes külsejére, szépségére és a többiekénél kiválóbb képességeire, és szívében szerelemre gyulladt iránta. Mivel azonban sohasem különült el a többiektől, hanem éjjel-nappal velük volt, nem talált alkalmat arra, hogy szót váltson vele. S mert nem tehetett szándéka szerint, szívében a szenvedély nőttön nőtt.

Nemsokára egy jámbor adakozó meghívta vendégségbe a tanítót és tanítványait, töltsenek nála három hónapot. A szerzetes és felesége tanácskozni kezdtek:

– E jámbor adakozó meghívására tanítványaimmal három hónapra vendégségbe megyek. Nem lenne jó tanítványaim közül egyet kiválasztani, akit itthon hagynék? – kérdezte feleségétől.

Az asszony nagyon megörült.

– Mivel házunk ügyes-bajos dolgai sok munkával járnak, okos embert kell választani. Jó lenne, ha kiváló tanítványod, Midungva maradna itthon – javasolta férjének.

A szerzetes tehát megparancsolta Midungvának, hogy maradjon otthon és törődjék a ház ügyes-bajos dolgaival, míg ő a jámbor adakozó meghívására vendégségbe megy.

Midungva tanítója utasítására otthon maradt. Mikor a mester tanítványaival eltávozott, az asszony egyszeriben jókedvű és vidám lett és tüstént kicsinosította magát. A csábítás minden eszközével közeledett a fiúhoz. Midungva azonban állhatatos szívű maradt és kitartott. Mindez csak szította az asszony szenvedélyét és most már nyíltan a fiúhoz fordult:

– Noha régen szeretlek már, nem találtam korábban alkalmat. Most, hogy mestered elment, és téged itt hagyott, végre egyedül lehetünk. Tégy hát kívánságom szerint.

Midungva így válaszolt:

– Szerzetes vagyok, és a szerzetesek törvénye tiltja, hogy mesterem ágyát meggyalázzam. Ha ilyet tennék, méltatlanná válnék a szerzetesi névre. Akkor sem tehetem meg, ha a halált kell választanom helyette.

A tanító felesége reményét veszelve, pirulva szégyenkezett és haragjában bosszút forralt. Amikor közeledett férje hazatérésének ideje, megszagatta ruháit, körmével felsebezte arcát, ruháját és sebeit porral hintette be, majd némán földre vetette magát.

A tanító, mikor megérkezett, bement a házba és hogy feleségét ilyen állapotban látta, felkiáltott:

– Mi történt veled?

– Ne is kérdezd – zokogta az asszony, de a férj egyre indulatosabban követelte a választ.

Az asszony nagy könnyezés közepette végre is így szólt:

– Az a Midungva, akit te mindig dicsértél, alighogy kitteded a lábad, tüstént velem akarta tölteni az éjszakát, és mivel én nem engedtem, megszagatta ruháimat, felsebezte orcámat. Hogy tarthatsz ilyen tanítványt?

Mikor a szerzetes ezt meghallotta, nagy haragra gerjedt, mégis így szólt feleségének:

– Ez a Midungva olyan erős, hogy egyedül elbánik ezer emberrel, azonkívül az első miniszternek a fia, nemes származású, ezért még ha bűnös is, csínján kell bánnunk vele.

Majd elment Midungvához, mindenféle szép szavakkal kedveskedett neki és megkérdezte:

– Távollétem alatt ugye sok munkával bajlódtál? Te olyan erényes voltál eddig és olyan szeretettel viseltetél irántam, hogy mindig emlékezni fogok jószágodra. – E bevezetés után így folytatta: – Most egy olyan egyedülálló misztikus tan titkába avatlak be, melyet idáig nem fedtem fél. Ha tanításom szerint cselekszel, minden kétséget kizáróan Braluna istenné fogsz újjászületni.

Midungva mélyen térdet hajtott s kérte, hogy részesülhessen a tanításban.

– Ha hét napon keresztül megtartóztatod magadat és ezalatt ezer ember fejét veszed, mindtől egy-egy ujjat levágsz, s az emberujjból nyakláncot készítesz, akkor Brahmát színről színre meglátod. Miután pedig megválsz az élettől, tüstént Brahma istenné fogsz újjászületni.

Mikor mesterének ezt a tanácsát hallotta, Midungvát kétely fogta el s megkérdezte:

– Hogy lehet egyenes dolog annyi élet kioltása árán Brahma istenné újjászületni?

– A tanítványom vagy, s nem hallgatsz a tanításomra? – kérdezte a mester. – Ha nem hiszel nekem, ha nincs bizalmad hozzám, ne maradj itt tovább, menj ahová akarsz! – és varázsigeiket

mormolva egy kardot szúrt le a földre. A varázslattól megszállt Midungva szívét rabul ejtette a harag.

Mikor a tanító látta, hogy tanítványa haragra gerjed, kezébe nyomta a kardot.

Midungva megragadta és kiment az ajtón. Kilenc embert, akivel éppen találkozott, megölt, ujjakat levágta és nyakláncot készített belőlük, miért is mindenki Szorphrengcsannak, Emberujj-füzérűnek nevezte.

Amerre járt, mindenütt öldökölt, s a hetedik napon kilencszázkilencvenkilenc ujjat gyűjtött már össze. De csak nem került még egy ujj, mert nem akadt ezredik ember, akit megölhetett volna. Az emberek ugyanis mind elmenekültek vagy elrejtőztek.

Bármerre kutatott, nem talált egyetlenegy sem.

Mivel már hetedik napja nem vett magához táplálékot, anyja megszánta és ételt akart küldeni neki, de mindenki félt és nem akadt vállalkozó. Ezért maga vitte el fiának az ennivalót. Ahogy közeledett, a fiú már messziről meglátta és feléje futott, hogy megölje.

Az anya rákiáltott:

– Tébolyodban halálos bűnt akarsz elkövetni? Félredobod a tiszteletet és kezet emelsz anyádra?

– Mesterem tanítása szerint hetedik napra ezer emberujjat kell összegyűjtenem, s amikor beteljesedik az ujjak ezredik száma, akkor beteljesedik Bráhmává való újjászületésem is. Mivel az ujjak száma még nem teljes, nem tehetek mást, meg kell hogy öljelek – felelte a fiú.

– Nem lehetne az ujjamat levágni anélkül, hogy megölnél? – kérdezte ekkor az anya s ahogy ezt a kérdést kiejtette, a Győzedelmesen Elmúlt Buddha a messze távolból felismerte, hogy érkezett Emberujj-füzérű megtérésének ideje. Vándorbaráttá változott s nyomban megjelent.

Az Emberujj-füzérű, amint a barátot meglátta, azonnal letett arról, hogy anyját megölje, s a barátira rontott, hogy az ő életét vegye.

Buddha, bár látta a reá rohanót, kimért léptekkel haladt előre. Emberujj-füzérű minden erejét megfeszítette, de közelébe sem jutott. Ezért rákiáltott:

– Barát, maradj már kissé veszteg!

Mire a távolból Buddha ajkát ezek a szavak hagyták el:

– Én mindig mozdulatlan maradok, te vagy, aki nem maradsz veszteg!

– Hogyan van az, hogy te mozdulatlan vagy, én meg nem maradok nyugodtan? – kérdezte az Emberujj-füzérű.

– Az én érzékeimben mindig béke honol a az elmélyedés hatalmának birtokában vagyok, ezért vagyok nyugodt – hangzott Buddha válasza. – Téged mestered félrevezetett, bűnök fertőzték meg szívedet, ezért tévelygő lelked nem lel nyugalmat. Éjt nappallá téve gyilkos tetteket és mérhetetlen sok bűnt követsz el.

Az Emberujj-füzérű, amint a hallottakat lelkében felfogta, magába szállt, eldobta kardját s miközben térdre borulva fejet hajtott, odakiáltott:

– Végy pártfogásodba!

A Győzedelmesen Elmúlott odament hozzá és ismét Buddhává varázsolta magát. A tündöklő tisztaság harminckét jelének fénye díszítette megjelent alakját.

Mikor az Emberujj-füzérű Buddha testének fényességét és a jelek teljességét meglátta, a földre vetette magát és őszinte bánattal megvallotta bűneit. A Győzedelmesen Elmúlott a Tanról prédikált neki, mire ő a tanítás szellemében elnyerte a vallásos szemlélet tisztaságát és hívő módon kérte felvételét a papi rendbe. Kérésére Buddha azt válaszolta, hogy szívesen látja. Haja, bajusza magától lehullott, és szerzetessé lett. A Győzedelmesen Elmúlott előadta az igaz tanítást, és ő megtisztult lelkének minden szennyétől. Elérte az Ellenség Legyőzőinek misztikus állapotát. Buddha pedig magával vitte Rgyalbjed királyfi ligetébe.

Abban az időben az ország minden lakosa és élőlénye rettegett, ha az Emberujj-füzérű nevét meghallotta. A terhes asszonyok és a viselős nőstények a félelemtől nem tudták megszülni kicsinyeiket. Mikor egy tehén borja nem tudott világra jönni, a Győzedelmesen Elmúlott megparancsolta Emberujj-füzérűnek, hogy menjen el a tehénhez és mondja el, hogy születésétől fogva mostanáig egyetlen egy élőlényt sem ölt meg, ez az igazság. Emberujj-füzérű Buddhához fordult:

– Én, aki rengeteg embert megöltem, én mondjam azt, hogy nem öltem?

– Mivel a szent vallásban most születél újjá, megteheted – válaszolta Buddha.

Emberujj-füzérű magára öltötte papi ruháját, majd Buddha parancsa szerint elment a tehénhez és elmondta ezt neki. A tehén boldogan világra hozta borját. Emberujj-füzérű pedig hazament.

Közben Gszalrgyal király hadsereget gyűjtött össze és elindult, hogy Emberujj-füzérűt kézre kerítse. A hadsereg útja Rgyalbjed királyfi ligete mellett vezetett el. Itt egy törpe, rút, de igen szép hangú szerzetes élt. Mikor a katonák meghallották a kápolnában felhangzó énekét, fáradtságukról megfélemedkezve csak hallgatni kívánták. Az elefántok meg a lovak a fülüket hegyezték s ugyancsak hallgatták, nem tudtak tovább menni.

A király felettébb elcsodálkozott azon, hogy az elefántok és lovak nem akarnak továbbmenni. Érdeklődésére azt válaszolták, hogy azért nem tudnak elindulni, mert a szép éneket akarják hallgatni. Mire a király így szólt:

– Ha a hajlott hátú állatok rendjében születettek így örvendeznek a tanítás hallatán, akkor én, aki az emberek között születtem, mit mondjak? Én is meg fogom hallgatni azt az éneket.

Bement Rgyalbjed királyfi ligetébe, leszállt az elefántkocsiról, leoldotta kardját, napernyőjével együtt letette, majd Buddha színe elé lépett, homlokát mélyen meghajtotta és így szólt hozzá:

– Ki ez a szép hangú szerzetes, látni szeretném és meg akarom ajándékozni negyvenezer karsapani pénzzel.^{39}

– Mielőtt megajándékozod, találkozz vele – válaszolt Buddha. – Ha előbb látod, egy karsapanipénzt sem kívánsz majd adni neki.

Ezután a király elment a szerzeteshez. Az olyan csúnya volt, és törpe, hogy meg sem fordult a király fejében, hogy akár egyetlen pénzdarabot is adjon neki. Mélyen térdet hajtott és megkérdezte a Győzedelmesen Elmúlottat:

– Ez a szerzetes rettentően rút és törpe, de gyönyörű hangja van. Mit követett el előző életében, hogy ilyen következményei lettek?

Buddha így válaszolt:

– Ha szívesen hallgatod és elmédbe vésed, elmondom...

...Rég elmúlt időben, Odszrung, a Fény őrző Buddha^{40} járt e világon és munkálkodott az emberek javán. Mikor eltávozott e

siralom völgyéből, egy Krikrikji nevű király összegyűjtötte földi maradványait és emlékművet⁽⁴¹⁾ szándékozott építeni számukra. Ekkor a négy sárkánykirály emberré varázsolta magát és a király elé járult.

– Drágakőből vagy földből akarod az emlékművet megépíteni?
– kérdezték.

– Az emlékművet drágakőből kellene építeni – válaszolta a király –, de mivel kevés a drágakövem, földből építtetem. A négyzet egyik oldalának öt mérföld hosszúnak és az egésznek huszonöt mérföld magasnak kell lennie, hogy mindenfelől jól látható legyen.

Erre a négy sárkánykirály így szólt:

– Mi négy sárkánykirály vagyunk. Elhatároztuk, hogy az emlékmű felállításához előteremtjük a drágaköveket.

Mikor a király ezt meghallotta, nagyon megörült és azt mondta, hogy szívesen lát ilyen adományt. Mire a sárkánykirályok folytatták:

– Kívül a város négy falán van négy forrás. Ha a keleti forrásból vizet vesztek, és azzal téglát készítek, abból mind kék drágakő lesz; ha a déli forrásból meríttek vizet, és azt keveritek a téglához, az mind arannyá válik; a nyugati forrásból hozott víz a téglákat ezüstté, az északi forrás vize pedig fehér kristállyá változtatja.

A király nagyon meg volt elégedve ezek hallatán, s az emlékmű négy oldalára egy-egy építőmestert nevezett ki. Ahogy az építés haladt, a három oldal felügyelői már az emlékmű befejezéséhez közeledtek. Az egyik oldal azonban, felügyelőjének hanyag munkája miatt, még közel sem volt ehhez.

Kiment egyszer a király, hogy megtekintse az emlékmű építkezését.

Mikor észrevette, hogy a hanyag felügyelő nem jól végzi munkáját, megmondta neki, hogy meg fogja büntetni.

Felbosszantotta ez az építőmestert:

– Egy ilyen hatalmas emlékmű sohasem lehet kész! – vágta oda. A király azonban szorgalomra serkentette és ő végül éjjelnappal oly igyekezettel dolgozott, hogy egy időben készült el a többiekkel. Az emlékmű csodálatos külseje, a drágakövek ragyogása és formája olyan szép volt, hogy a felügyelő, aki előbb még bosszankodott, most felettébb örvendezett, megbánta előző

meggondolatlanságát, jóvátételül egy aranycsengettyűt erősített az emlékmű csúcsára, majd így imádkozott:

– Bárhonnan és bárhol szülessek újjá, legyen olyan szép hangom, hogy minden ember örüljön, ha hallja. És találkozzam a jövőben a Sakjathubpa Buddhával,^{42} aki mentsen meg az újjászületések körforgatagától...

– Ó, nagy király! Az egyik oldal felügyelője, aki abban az időben élt és mérgeződött azon, hogy az emlékmű túlságosan nagy, az most ez a szerzetes. Azért, mert haragjában azt mondta, hogy túlságosan nagy az emlékmű, ilyen törpe és csúnya testben született újjá, viszont mivel örvendező szívvel aranycsengettyűt adományozott és az emlékműre erősítette, szép hangért és a velem való találkozásért imádkozott, igen szép hangja lett, majd találkozhatott velem és elnyerte a teljes megváltást.

A király megértette ezeket és indult tovább. Buddha megkérdezte, hová igyekszik.

– Van az országban egy veszedelmes ellenség, az Emberujj-füzérű, aki az emberek életére tör és kimondhatatlan károkat okoz. Megyek megküzdeni vele.

– Emberujj-füzérű mostantól fogva egy hangyát sem öl meg – mondta a Győzedelmesen Elmúlott. – Arról meg szó sem lehet, hogy ember életére törjön.

– Csak nem térítette meg a Győzedelmesen Elmúlott? – gondolta a király.

– Emberujj-füzérű most, mióta belépett a szerzetesi rendbe és elérte az Ellenség Legyőzőinek az állapotát, megszabadult minden bűnétől és ebben a házban tartózkodik. Ha a király találkozni óhajt vele, találkozhat – szolt a Győzedelmesen Elmúlott és beengedte őt a házba, ahol Emberujj-füzérű lakott.

Mikor a király a ház ajtaja elé érkezett és meghallotta Emberujj-füzérű hangos köhögését, eszébe villant, hogy azelőtt mennyi embert ölt meg. Ettől úgy megijedt, hogy ájultan rogyott a földre. Csak hosszú idő múlva szedte össze magát, akkor visszament Buddhához és megkérdezte, hogyan is történhetett mindez.

Mire Buddha elmondta:

– Hatalmas király, jól figyelj ide!

...Rég elmúlt korszakban, Dzambuiglingben volt egy Baranasze^{43} nevű ország. Élt itt egy nagyon ártalmas madár, amely csak mérges hernyókkal táplálkozott. A teste olyan mérges volt, hogy sem hozzáérni, sem közelíteni nem lehetett hozzá, ahová röpült, ahol járt, a réműlettől minden élőlény a földre hullott és rettegett. Történt egyszer, hogy ez a mérges madár az erdő közepén egy fára telepedett és onnan rikácsolt. A fa alatt éppen egy elefántkirály tartózkodott. Mikor meghallotta a mérges madár hangját, ijedtében a földre rogyott...

– Nagy király! Ennek a korszaknak a mérges madara az Emberujj-füzérű, az elefántkirály meg te magad vagy.

A király tovább faggatta Buddhát:

– Győzedelmesen Elmúlt! Ez az Emberujj-füzérű őrjöngésében rengeteg embert elpusztított, Buddha mégis megtérítette az erénynek!

– Nagy király! Valóban, Emberujj-füzérű szerzetes egy időben sok embert meggyilkolt, de most, hogy megtérítettem, már nem öl. A rég elmúlt korszakokban is mindig megölte ezeket az embereket és én mindig megtérítettem. Ezáltal erényes lelkületűvé vált.

A király kérlelte:

– Buddha! Kérlek, mondd el, hogyan ölte meg az előző korszakokban is ezeket az embereket, és te hogyan tisztítottad meg teljesen gonosz természetétől.

A Győzedelmesen Elmúlt így válaszolt:

...Rég elmúlt időben, számtalan korszakkal ezelőtt, Dzambuiglingben volt egy Baranasze nevű ország, s ott egy Balamadar nevű király. Egyszer négy csapat katona kíséretében az erdőbe ment vadászni. Itt vadállatokra bukkantak és hajtani kezdték őket. A király elszakadt a kíséretétől és egy sűrű bozótba jutott. Közben nagyon elfáradt, leszállt a lováról és leült. A sűrű bozótban egy nőstény oroszlán lakott, mely éppen üzekedve rohant fel s alá. Ez összetalálkozott a magányosan üldögélő királlyal. A nőstény oroszlánban felfokozódott a szenvedély, a királyhoz furakodott és farkával megsimogatta. A király felismerte a helyzetet és ezt gondolta magában:

“Ez a dühöngő vadállat képes megölni, ha nem teszek kívánsága szerint, s akkor vége az életemnek.” És félelmében eleget

tett a nőstényoroszlánnak.

Miután az oroszán eltávozott, jött a szolgahad és a királyt védelmük alatt a palotába vitték.

A nőstényoroszlán pedig viselő s mikor a hónapok leteltek, világra hozta kicsinyét. Alakja teljesen olyan volt, mint egy emberé, egyedül a lába volt tarka. A nőstényoroszlán felismerte, hogy ez a király gyermeke, hátára vette és elvitte hozzá. A király is megismerte saját fiát, magához vette, s mert lábai tarkák voltak, elnevezte Tarkalábnak. Mikor felnevelkedett és elérte a teljes kort, nagyon bátor és merész lett, s a király halála után elnyerte a trónt. Két feleséget vett, az egyiket királyi, a másikat papi nemzetségből.

Történt egyszer, hogy Tarkaláb király elutazott kastélyába és így szólt két feleségéhez:

– Mindketten jöjjetek tüstént utánam. Aki előbb ér be, azzal leszek egy álló napig, az lakhat velem. Amelyitek később érkezik, azt nem engedem be.

Miután a király eltávozott, a két asszony felékesítette magát és egy időben szálltak hintójukba. Az útfélen állt egy istenkép, és a szerzetesi családból való asszony leszállt hintójából és térdet hajtott előtte. Bár tüstént tovább indult, mégis elkésett és ezért a király, ígéretéhez híven nem engedte magához. A királynő erre dühös lett és megharagudott az istenre.

– Azért késtem el, mert térdet hajtottam előtted s ezért nem jutottam be a királyhoz. Ha van hatalmad, miért nem vettél pártfogásodba? – méltatlankodott haragjában és elhatározta, hogy bosszút áll rajta.

Mikor a király visszatért a palotába, a királyné így szólt hozzá:

– Kegyeskedjék felhatalmazni engem, hogy egy napig azt tehessem, amit akarok.

Mikor a király ebbe beleegyezett, sok embert küldött ki, akik az istenképet a földdel tették egyenlővé. Igen megharagudott és felbőszült ezen a képet őrző isten és elhatározta, hogy bosszút áll. De mikor be akart menni a palotába, a palotát őrző isten nem engedte be.

Élt ebben az időben, a Remetegyűlés nevű helyen egy remete, akit Tarkaláb király nagyon tisztelt. Ez mindennap az égen repülve eljött a palotába. Nem kívánt finom ételeket, elfogyasztotta a kínált

egyszerű fogásokat, majd hazatért. Az az isten megtudta, hogy a remete egy nap nem jön, magára öltötte tehát a remete alakját és elhatározta, hogy bejut a palotába. A palotát őrző isten azonban most is felismerte és nem engedte be. Erre a kapunál kiáltozni kezdett, hogy nem hagyják belépni. A király megparancsolta, hogy a kint kiáltozó remetét azonnal engedjék be, s a palotát őrző isten, a király parancsára most már akadálytalanul beengedte. Belépett és leült a remete szőnyegére. A király megkínálta a szokásos ételekkel, de az álremete nem tudta megenni őket és így szólt:

– Nagyon rossz ez az étel, én húst és halat eszem.

– Nagy remete! – mentegetődzött a király. – Mivel mostanáig csak egyszerű ételeket ettél, nem készítettünk húst és halat.

– Mostantól fogva nem kívánom ezeket az ételeket – válaszolta az álremete – készítsetek ezentúl húst és halat.

A király az álremete kívánsága szerint most már húst és halat főzetett, és mikor megint jött az igazi remete, evvel kínálta meg. Az megsértődött és megharagudott a királyra:

– Hiszen mikor tegnap itt voltál, ilyen ételek készítését parancsoltad meg! – magyarázkodott a király.

– Tegnap beteg voltam, egy napot koplaltam és ezért el sem jöttem, ki parancsolt volna hát ilyet? Mert ilyet tettél és evvel megbántottál, tizenkét éven keresztül egyedül emberhús legyen a táplálékod.

Így szólt a remete és eltávozott.

Egy napon aztán a király főszakácsának nem volt hús a keze ügyében és szerezni sem tudott. Talált viszont egy cseesemőhullát, melyet megfelelőnek vélt, levágta hát a kezét és lábát, és elkészítette. Mindenféle ízesítőt kevert hozzá és feltálalta a királynak. A király megette és úgy találta, hogy minden eddigi húsnál ízletesebb. Meg is kérdezte:

– Azelőtt nem volt ilyen ízű húsunk, miféle ez a nagyon finom hús?

A szakács nagyon megijedt és hasra vágódott a földön:

– Királyom, ha nem fenýtesz meg, őszintén elmondom.

A király megígérte, hogyha őszintén elmond mindent, nem bünteti meg. Mire a főszakács bevallotta:

– Éppen nem találtam más húst, ezért egy csecsemő holttestét szereztem be és azt készítettem el ételnek.

Mikor a király ezt megtudta, megparancsolta, hogy a jövőben csak ilyet készítsen, mert ez a hús nagyon ízletes.

– Az előbb egy halott csecsemő holttestét találtam meg, és abból készítettem el az ételeidet, de ilyet nem lehet mindig találni – aggályoskodott a főszakács.

– Mostantól fogva szerezd be titokban, úgy hogy senki se tudja meg. Van hatalmam hozzá – parancsolta a király.

A főszakács a király parancsa szerint éjszakánként titokban lopkodni kezdte a csecsemőket, és a rákövetkező napon ugyanúgy ételt készített belőlük.

A város hamarosan az emberek sűrű jajveszékelésétől lett hangos.

– Elveszett a gyermekem! – hangzott itt is, ott is. – Hogy lehetséges ez?

Összegyűltek a miniszterek és elhatározták, hogy éjszaka az útkereszteződésekhez őrköt állítanak. Ezek rajta kapták a király főszakácsát, amint éppen vitte a kis gyerekeket. Elfogták, megkötözték és a király elé vitték. Elmondták neki, hogyan tűnik el hosszú ideje már sok gyermek. A király nem válaszolt. Háromszor elismételték, de a király nem szólt egy szót sem.

– Elfogtunk egy megátalkodott gonosztevőt. Bűne kiderült, úgy van rendjén, hogy törvényt üljél felette; nem helyes, hogy egy szót sem szólsz – méltatlankodtak végül is az emberek.

Erre már megszólalt a király is:

– Én parancsoltam így.

Nagyon elkeseredtek ezen a miniszterek és elégedetlenül sorban eltávoztak. Mikor kiértek, így szóltak egymáshoz:

– A király ellenségünk, hisz mindannyiunk gyermekét felfalja. Nem szabad szolgálunk olyan királyt, aki emberhúst eszik és egyszersmind vámpír. A leghelyesebb az lenne, ha megszabadulnánk ettől a veszedelmes ellenségtől.

Ebben mindenki egyetértett és elhatározták, hogy megölik a királyt.

Volt a városon kívül egy liget és abban egy medence, melyben a király naponként megfürdött.

A miniszterek a fák között fegyvereseket rejtettek el és mikor a király a medencében fürdött, a katonák körülvették és meg akarták ölni.

Megijedt nagyon a király és így szólt a katonákhoz:

– Miért vesztek körül engem és miért készültök megragadni?

A miniszterek válaszoltak a királynak:

– A király azért van, hogy alattvalóit táplálja. Az a király, aki alattvalóinak gyermekeit felfalja, hontalanná teszi őket. Ezt a rémséget nem tudjuk elviselni, ezért most megölünk.

A király könyörgésre fogta:

– Valóban bűn volt, amit mostanig cselekedtem, de ha ezután nem teszem többé, nem volna helyesebb, ha életben hagynátok?

A miniszterek így válaszoltak:

– Ha az égből fekete hó hullna, ha fejedből fekete kígyók nőnének, akkor sem hagynánk életben, szót se többet!

Mikor Tarkaláb király meghallotta, amit a miniszterek mondtak, tudta, hogy most már biztosan oda az élete és megkérte őket:

– Ha már elhatároztátok, hogy megöltök, csak egy pillanatra engedjétek lelkemet megbékélni, azután végezhetek velem.

Miközben a miniszterek kissé várakoztak és hagyták magába szállni, a király így imádkozott:

– Előző életem erényes cselekedetei, törvényt tisztelő uralkodásom, a remetének adott alamizsna és a többi erényeim érdeme erejéből váljak égbe röpülő démonná!

Alighogy befejezte imáját, démonná változott. Felemelkedett az égboltra és így szólt le a miniszterekhez:

– A ti erőszakotok célja az volt, hogy engem megöljete, de én saját erényeim érdeméből megmenekültem. Most meg foglak ölni titeket mind, kedvenc gyermekeiteket, feleségeiteket és az összes alattvalókat, és felfalak benneteket.

Így szólt, aztán elrepült, majd leszállt egy hegyre, és ettől fogva innen járt az emberek közé felfalni őket. Az embereket eltöltötte a rettegés, mind elmenekültek és elrejtöztek.

Az emberevő démonhoz pedig több más démon is csatlakozott, úgy hogy kísérete és szolganépe megsokasodott. Egyszer így szóltak Tarkaláb démonhoz:

– Mi kíséretedhez és szolgálatodra szegődtünk, rendezz nekünk nagy lakomát.

Tarkaláb démon beleegyezett és elhatározták, hogy erre az alkalomra ötszáz királyt fognak megölni. Mind el is mentek, hogy összefogdossák őket, majd elrejtették a királyokat egy sziklabarlangban. Már négyszázkilencvenkilencet találtak és csak egy király hiányzott még. Ekkor a királyok a sziklabarlangban így szóltak egymáshoz:

– Nincs oltalmazónk. Ha a bátor Szutaszoma idejönne, megmentene bennünket. Kérjük meg a démonokat, hogy Szutaszomát hozzák ide.

Ezért megkérték a démonkirályt:

– Király, te lakomát készítesz, ha csak egyedül minket, királyokat fogsz el, nem lesz jó lakoma. Van egy Szutaszoma nevű nagy erényű ember, ha őt megszerzitek, nagy lakomát csaphattok.

A démonkirály azt válaszolta, hogy ez igen kívánatos, és elrepült, hogy elhozza Szutaszomát.

Ebben az időben Szutaszoma fiatal lányok kíséretében a város környékére ment fürödni. Az úton találkozott egy kolduló baráttal. Meg akarta ajándékozni, így szólt hát hozzá:

– Most fürdeni készülök, de ha visszatérek, alamizsnát adok majd neked.

Miután bement a fürdőbe és megfürdött, jött a démonkirály és elvitte a sziklabarlangba. Nagyon elszomorodott Szutaszoma és sírva fakadt. Tarkaláb megszólította:

– Azt mondják, erényeid mindenkiénél kiválóbbak. Ha te ilyen nagy ember vagy, akkor semmitől nem rettensz meg, miért szomorkodsz, miért sírsz, mint egy gyermek?

– Nem a testemet szeretem, nem is a démonoktól való félelem miatt vagyok szomorú. Én kezdettől fogva nem szóltam hazugságot, s most útban a fürdő felé, találkoztam egy kolduló baráttal. Megígértem neki, hogy a fürdőből visszatérve megajándékozom. De ahogy fürödtem éppen, jöttél te, király, és idehoztál. Erre a hazugságra gondoltam és emiatt szomorkodtam, nem pedig azért, mert ragaszkodom testemhez és életemhez. Király! Irántam való könyörületből adjál nekem hét napot, hogy odaadhassam a barátnak az ajándékot, azután visszajövök meghalni.

Mire a démon megkérdezte:

– De hát ha elengedlek, visszajössz-e?

– Ha nem jönnek vissza, megvan a hatalmad, hogy visszahozzál – válaszolta Szutaszoma, és a démon valóban visszaengedte. Mikor Szutaszoma hazaért, a barát még mindig ott várta. Szutaszoma nagyon megörült és átnyújtotta neki az ajándékot.

Ez a barát tudta, hogy Szutaszoma hamarosan elmegy, hogy megváljon az élettől, is mert nagyon szereti hazáját, ezért ez bánattal tölti el. Egy verset mondott hát el neki:

Majd ha véget ér e kor,
ég és folyam lánggra gyúl,
Rírab hegye^{44} szétomol,
tenger helyén hamu hull.
Órjás, sárkány, istenek,
mind elpusztult, sírba szállt...
mikor ég, föld rengenek,
mint maradna meg hazád?^{45}
Lám, körforgás születés,
aggság, kór és rút halál,
végére vaj' mikor érsz?
Vágy, ha élvre nem talál,
szervedéssel sújt, fizet,
vágy szüli a bűnöket,
ember ettől vétkezik.
Ha e Hármás Kín-Világ^{46}
egykor majdan szétesik,
mint maradna meg hazád?
Ami van, csak elenyész,
ok, okozat műve ez,
ami halad, porba vész,
igaz látszat csalfa lesz.
Míg a véghez törtetünk,
száz alakba halaisz át,
mint e Hármás Rendszerünk,
éppoly pusztá lesz hazád.

Igaz tudás testtelen,
négy kígyóval^{47} aki él,
mind ki nemtelen terem,
mennyországba útra kél.
Test nem lel örök urat,
lélek sem leli lakát,
test és lélek elszakad,
mint maradna meg hazád?

Mikor Szutaszoma meghallgatta a verset és megértette lényegét, megnyugodott szívében, örökösét királlyá tette, elbúcsúzott minisztereitől és elhatározása szerint elindult, hogy visszatérjen. Ekkor megszólították a miniszterek:

– Nem félünk Tarkalábtól. Azt gondoltuk, hogy ha a király testének védelmére egy vasépületet emelnénk és a király abban tartózkodna, bármilyen hatalmas is Tarkaláb, nem tudna oda bejutni.

De a király így szólt a miniszterekhez és a sokasághoz:

– Úgy van rendjén, hogy egyetlen élőlénynek se kelljen szégyenkeznie azért, mert hazugságot szolt. Nem öröm szószegés árán életben maradni. Már elhatároztam, hogy inkább meghalok, mint hogy hazugság árán maradjak életben.

Majd megmagyarázta a szégyenkezés különféle kötelességeit és a hazugság sokféle bűnét. A miniszterek mélyen megrendültek és elnémultak. Hangos sírással, zokogással kikísérték a királyt s a búcsúzáskor összeestek fájdalmukban.

Mikor Szutaszoma útra kelt, Tarkalábnak is eszébe jutott: itt az ideje, hogy Szutaszoma eljöjjön. Felszállt egy hegycsúcsra és mikor szétnézett onnan, látta ám, hogy jön Szutaszoma, hogy eldobja életét. Mikor közelebb ért, észrevette, hogy sugárzik az arca a boldogságtól. Megkérdezte tőle:

– Nagyon örülök, hogy látlak, amint halálra szántan jössz, de mondd: most, hogy életednek vége, nem ragaszkodsz hozzá? Vagy találtál valami épületes dolgot, miután visszatértél országodba, és annak örülsz?

– Nagy király! – válaszolta Szutaszoma. – A te végtelen kegyelmed meghosszabbította életemet és én nem tántorodtam el attól, amit korábban megfogadtam. Nagy adományokat osztottam

szét és meghallgattam a Tiszta Tant, szívembe véstem, s most jobban örülök annak, hogy szavamat megtartva meghalok, mintha életben maradnék.

Tarkaláb tovább érdeklődött:

– Miféle Tant hallgattál, mondd csak el nekem!

Szutaszoma elmondta a verset, amit hallott, majd okosan és részletesen elmagyarázta, hogy milyen bűnök és hasonló rossz dolgok léteznek, hogy a gyilkosságnál nincsen nagyobb vétek a földön, hogy a bűnökért hogyan kell majd megbünhődni. Majd a nem-ölés erényéről, az igazi boldogság nagyságáról, hatalmasságáról és a szeretettel teli lelkületről beszélt neki hosszan. És ekkor Tarkaláb szívébe boldogság költözött, mélyen meghajolt és megígérte, hogy ezután felhagy a gyilkossággal és mind kieresztette a sziklabarlangba zárt királyokat.

Szutaszoma pedig katonaságot gyűjtött össze, elment Tarkalábhoz és visszahelyezte őt trónjára. Mivel letelt a tizenkét év, melyről a remete átka szólt, ezután nem evett többé emberhúst és úgy uralkodott, mint azelőtt...

– Ó, nagy király! – fejezte be Buddha a történetet; – Szutaszoma én magam vagyok, Tarkaláb király meg az Emberujj-füzérű. Akiket tizenkét év alatt Tarkaláb megevett, ugyanazok, akiket most Emberujj-füzérű megölt. Ezeket az embereket, bárhol és bárhová születtek újjá, Emberujj-füzérű mindig megöli. Én azonban minden életében megtérítettem az erény számára. Ha visszagondolok a múltra, minden újjászületésekor vissza tudom téríteni a gyilkosságtól. Most, hogy Teljesen Megvilágosodott lettem és összegyűjtöttem az erények teljességét, tökéletesen megszabadultam a bűntől, mennyivel inkább meg tudom téríteni!

A király tovább faggatta a Győzedelmesen Elmúlottat:

– Mit követtek el ezek az emberek előző életükben, hogy minden újjászületésükkor Emberujj-füzérű újra meg újra megöli őket?

– Nagy király! Jól hallgass ide, ezt is elmondom. – szólt Buddha.

...Rég múltott időben, számtalan korszakkal ezelőtt, Dzambuiglingben, Baranasze országában élt egy Baldar nevű király,

akinek két igen szép és ügyes fia volt. A két fiú közül a kisebbik egyszer így töprengett:

“Ha apám meghal, bátyám lesz a király. Mivel én vagyok a fiatalabb, nem kerülhetek a trónra. Embernek születtem, király nem lehetek, közembernek pedig hogy illene lennem? Inkább magányba vonulok és remete leszek.”

Elment hát királyi atyjához és így szólt hozzá:

– Magányba kívánok vonulni és remetesorba óhajtok lépni.

Légy kegyes szívű irántam és ne tagadd meg kérésemet.

Így kérlelte újra meg újra, míg apja végre beleegyezett és ő elvonult a remeteségbe.

Sok év elmúlt, s mikor a király meghalt, az idősebb fivér lépett a trónra, de nem sokkal később megbetegedett és ő is eltávozott az élők sorából. Nem volt trónörökös, összejöttek hét a miniszterek és azon tanakodtak, mit tegyenek. Végül az egyik miniszter azt javasolta:

– A nagy király kisebbik fia, apja beleegyezésével, a hegyre vonult el remetének és most ott tartózkodik. Menjünk el hozzá és hívjuk meg őt királynak.

A többi miniszter jónak vélte a tanácsot és elhatározták, hogy elmennek hozzá és trónra emelik. Elindultak hát a hegyre, hogy megkeressék a királyfit. Mikor találkoztak vele, elmondták, hogy nincs királyuk, s hogy neki kell a trónra lépnie, jöjjön hát.

A remete így válaszolt:

– Félelmetes szavak ezek nekem. Én itt magányomban nagyon boldog voltam és semmiben sem szenvedtem hiányt. Mivel az evilági emberek még nem tértek meg, meg fogják ölni a királyt. Nem mehetek.

De a miniszterek csak kérlelték:

– A királyi nemzetségnek magva szakadt. Remete, te vagy az egyetlen, aki fenntarthatod a királyi családot. Az ország lakosai elvesztették urukat. Az emberek iránt való könyörületességből vállald el a királyságot.

A remete nem tudott tovább ellenállni, a miniszterek kívánságára visszament az országba és elvállalta a királyságot.

Kiskorától fogva nem szennyezte be szenvedély, ezért most zabolátlanul érintkezett nőekkel, s úgy megnőtték vágyai, hogy se

éjjel, se nappal nem ismert határt. Parancsot adott:

– Hozzátok el hozzám összes alattvalóim leányait mielőtt férjhez mennek, csak azután adhatjátok férjhez őket.

Ezenkívül az ország szépasszonyait is felhívatta magához, és gyalázatosan viselkedett velük.

Történt ekkor, hogy egy asszony sok ember előtt mezítelenül jelent meg és ott dolgát végezte. Mikor az emberek meglátták, nevetve csúfolódtak:

– Nézd ezt a szégyentelent, mit csinál!

De az asszony így szólt:

– Ha egy asszony az asszonyok között végzi dolgát, miért kellene szégyenkeznie? Ha ti egymás között vagytok, ugye nem szégyenlitek dolgokat elvégezni? Miért kellene akkor nekem szégyenkezniem, ha ezt olyanok között teszem, akik olyanok, mint az asszonyok?

Az emberek megkérdezték, hogy mit jelentenek a szavai. Az asszony megmagyarázta:

– Ebben az országban a király az egyetlen férfi. Mindenki más asszonnyá lett. Mert ha közöttetek volna férfi, a király nem követhetne el ilyen erkölcstelenségeket.

Nagyon elszégyellték magukat erre az emberek.

– Igaza van ennek az asszonynak, ezt az erkölcstelen királyt el kell tennünk láb alól.

Miután így megbeszélték a dolgokat, egy emberként elhatározták, hogy ha a király a ligetbe megy, megölik.

Katonákat rejtettek el hát, és mikor a király a fürdőmedencébe lépett, mindenfelől megragadták. A király rémülten felkiáltott:

– Emberek, mit tesztek?

A miniszterek ezt válaszolták:

– Király, nem uralkodtál a törvény szerint, a szenvedély elvette eszedet. Az emberek ezért összeesküdtek ellened, mondván, nem tűrjük tovább erkölcstelenségedet. Többet már nem tudunk elviselni, elhatároztuk, hogy elteszünk láb alól és keresünk egy igazságos királyt.

A király ennek hallatára még jobban megijedt:

– Valóban bűn volt, amit mostanáig cselekedtem, de mostantól fogva nem teszem többé. Nem volna helyesebb, ha ezért életben

hagynátok?

De a miniszterek hajthatatlanok maradtak:

– Ha az égből fekete hó esne, ha a fejedből fekete kígyók nőnének, akkor életben hagynánk. De egy szót se többet!

Mikor a király ezt meghallotta, úgy gondolta, hogy most már rögtön vége az életének, de haragosan odaszólt a minisztereknek:

– Én azelőtt a hegyen tartózkodtam és nem vettem részt a világi örömeiben. Ti erőszakkal királlyá tettetek és most megöltök. Bárhol is szülessék újjá, találkoznok kelljen velem és én öljelek meg titeket! – Így átkozta meg őket, de azok rá sem hederítettek az átokra, nem engedték szabadon, hanem meggyilkolták...

– Nagy király! – fejezte be történetét Buddha – ez a remetekirály az Emberujj-füzérű. Azok az emberek pedig, akik egyesültek, hogy a királyt megöljék, ugyanazok, akiket Emberujj-füzérű megölt.

A király térdével a földet érintette és így szólt a Győzedelmesen Elmúlottához:

– Vajon Emberujj-füzérű szerzetes, miután annyi ember életét vette, majd elnyerte ennek következményeit, teljesen megbűnhődött mindezért?

Mire Buddha így válaszolt:

– Nagy király! Aki bűnt követ el, annak teljesen meg kell bűnhődnie érte. Ott a házban a szerzetes minden pórusában a pokol fáklyái égnek, elviselhetetlen fájdalmat okozván.

Majd, hogy a bűnökben tévelygő nagyszámú kíséret előtt a bűnök elkövetéséért járó bűnhődést nyilvánvalóvá tegye, megparancsolta egy szerzetesnek:

– Szerzetes, vedd magadhoz a kulcsokat és dugd azokat az Emberujj-füzérű ajtajának kulcslyukába.

A szerzetes a kapott parancs szerint cselekedett, vette a kulcsot, bedugta az ajtó kulcslyukába és az azonnal elolvadt. A szerzetes úgy megijedt, hogy visszaroht Buddha színe elé és ott elmondta, ihogy mi történt.

Mire Buddha kijelentette:

– Ilyen a bűnök bűnhődése.

A király és kísérete nyomban hívővé vált.

Így szólt ekkor Kundgabo, Buddha kísézője, urához:

– Mondd el, kérlek, hogy ez az Emberujj-füzérű szerzetes előző életében milyen jót tett, hogy ilyen erős, bátor és merész lett, amellet olyan ügyes és gyors, akár a madár? És milyen erényeket gyakorolt, hogy találkozhatott Buddhával és az megváltotta az örök körforgástól? Mondd ezt el nagyszámú kíséreted épülésére.

Mire Buddha újabb történetbe kezdett:

– Hallgasd figyelemmel!

...Rég múltott időben, Odszrung, a Fényőrző Buddha idejében történt, hogy egy szerzetes, aki gazdasági ügyekkel foglalatoskodott, egy zsák gabonát vitt az úton. Útközben utolérte az eső. Menedélyhely sehol nem volt, úgyhogy a gabona és a zsák elázott. Bár a szerzetes sietni szeretett volna, a zsák úgy átnedvesedett és olyan nehéz lett, hogy nagyon lassan jutott vele előre. Ekkor a szerzetes így imádkozott:

– Legyek a következő életemben olyan erős, mint ezer ember, és olyan sebes legyen a mozgásom, mint a madarak röpte, találkozzam akkor a Sákja nemzetségből származott Buddhával, és váltson meg engem az örök körforgástól!...

– Ne gondolj, Kundgabo, másra, ez a gazdasági ügyekkel foglalatoskodó szerzetes volt Emberujj-füzérű. Mivel ő akkor, abban a korszakban belépett a szerzetesi rendbe, megtartotta fogadaknát és gondoskodott a papságról, imája szerint akárhol és akárhová születik újjá, mindig szép külsejű, erős és ügyes emberré lesz. S mivel velem kívánt találkozni, meg fogom szabadítani az örök körforgástól.

És ekkor Kundgabo, a király, a szerzetesek, a király kísérete – miután meghallgatták Buddha tanítását a bűnhődésről – szívükbe vésték a Négy Igazságot,^{48} egyesek az Öröklétbe Lépökké,^{49} Egyszer Visszatérökké,^{50} Ellenség-Legyőzőkké^{51} váltak. Mások elérték a Buddhává-válás erényeinek gyökereit. Ismét mások a Legteljesebb Tökéletesség Lelkét^{52} valósították meg és a Visszanem-térők^{53} birodalmának lakóivá váltak. És mindenki testében, szavában és szívében az erényre törekedett. És Buddha tanítása nyomán örök boldogság töltötte el őket.

KÉKLÓTUSZ APÁCA KALANDJAI

Egyszer a többi apáca Kéklótusz színe elé járult, tisztelettel köszöntötte, illendően érdeklődött egészsége után, majd így szólt:

– Ha otthon maradunk, a házimunka tesz tönkre, ha az apácairendbe lépünk, szenvedélyeink hatalmasodnak el, ezért nem tudunk ebből a siraloanvölgyből megszabadulni. Légy irántunk könyörületes és a Szent Tan okulásával vigasztalj meg bennünket.

– Kérdezzétek, amit óhajtotok, legyen az a múlt, a jövő vagy a jelen valóság, elmondom – válaszolt Kéklótusz.

Az apácák kérelték, hogy a múltat és a jövőt tegye még egy kicsit félre, mutassa meg a jelent, és szabadítsa meg őket kételyeiktől. Kéklótusz így válaszolt:

– A szenvedély olyan, mint a tűz, még a hegyeket és völgyeket is lángba borítja, úgy burjámzik el, mint tíz- meg tízezernyi gyom. Az érzékek hatalmában levők egymást zaklatják ártón. Aki hosszú időre ebbe a hármaskörbe zuhan, annak nem jön el a szabadulás órája, aki pedig a háztartás gondjain csüng, az megvált attól, amire vágyik, mert: a születés, az öregség, a betegség, a halál és a királyi ítélszó^[54] zaklatásainak keservét szenvedni vég nélkül. S miután eltávozik ebből az árnyékvilágból, újjászületik és újabb testi és lelki gyötrelmekkel találkozik. Mert a világi élet alkalmi olyanok, mint a bilincsek, sőt erősebbek a börtönnél. Én magam egy vándorszerzetesi családban születtem. Szüleim előkelő nemesek voltak. Ezért egy nemes és bölcs vándorszerzetes menyasszonya lettem, aki feleségül is vett. Hamarosan gyermekünk született, majd anyósom halála után ismét áldott állapotba kerültem. Ekkor így szóltam férjemhez:

– Áldott állapotban vagyok. A hónapok teljessége közeleg. A gyermekszülés tisztátalansága^[55] miatt szüleim házába mennék gyermekemet világra hozni. – Férjem beleegyezett, gyermekünket is magunkkal vittük és együtt igyekeztünk szüléimhez. Ahogy az út felét megtettük, méhem fájni kezdett és éjfél tájban, egy fa alatt, egy fiúnak adtam életet.

Közben férjemet, aki arrább mélyen aludt, éjjel megmarta egy kígyó. Én még éjjel szólítottam, de nem jött válasz. Hajnalban azután láttam, hogy férjem egy mérges kígyó marásától meghalt, és teste már oszlásnak is indult. Ájultán zuhantam a földre. Mikor nagyobbik

fiam meglátta halálra mart apját, felkiáltott és zokogni kezdett. Fiam sírásának hangjára magamhoz tértem. Nagyobbik fiaimat felnyaláboltam, a kisebbiket ölembe vettem és sírva tovább indultam. Az út egy pusztaságon vezetett át és ezért egyetlenegy emberrel sem találkoztam, akihez útitársként szegődhettem volna. Útiközbein egy hatalmas folyam állta utamat. A folyó megáradt, széles volt és mély, ezért a két gyermeket nem bírtam egyszerre átvinni. A nagyobbik fiút a folyó innenső partján hagytam és a kisebbiket cipelve átláboltam a túlsó partra. Azután visszaindultam a nagyobbikért. Az látta, hogy anyja jön és elindult a folyóba, de a víz elragadta. Feléje siettem, de nem volt elég erőm hozzá, hogy utolérjem, és az ár elvitte. Mire visszatértem a tulsó partna, kicsimet egy farkas felfalta.

Csak néhány vércseppet láttam már a földön. Erre ájultán estem össze. Hosszú idő telt el, míg magamhoz tértem és folytattam utamat. Mentem, mendegéltem, egyszer csak találkoztam egy vándorszerzetessel, aki közel lakott szüleimhez és ismerte őket. Megkérdezte tőlem, mi történt velem, hogy ilyen kétségbeejtő állapotban vagyok. Hosszasan elmondtam neki, hogyan is esett minden. Mikor pedig a szüleim után érdeklődtem, a szerzetes sírva fakadt:

– A te szüleid házában tűz pusztított, szüleid és a ház minden lakója a lángok martaléka lett – mondta végül.

Mikor ezt hallottam, eszméletlenül a földre zuhantam. A szerzetes fölemelt, bevitt házába, s oly kedves szeretettel bánt velem, mint a gyermekével. Hamarosan feleségül is vett. Nagyon szerettük egymást és nemsokára áldott állapotba kerültem. Mikor a hónapok teljessége elérkezett és közel volt a szülés, férjemet egy kis italozásra hívták a szomszédba. Mikor a szülés ideje elérkezett, bezártam az ajtót. Éppen a szülés pillanatában érkezett haza a férjem és a sörtől részegen zörgetett az ajtón. Mikor nem nyitotta ki senki, haragjában betörte, berontott és ütlegelni kezdett engem. Amikor pedig figyelmeztettem, hogy fiút szültem, a gyereket megölte, vajban kisütötte és kényszerített, hogy egyek belőle. Mikor látta, hogy képtelen vagyok fiam húsát megenni, újból elvert és erőszakkal megetette velem. Miután ettem és a férjem is magához tért, rádöbbsentem, hogy nyilván híján vagyok az erényeknek, azért sújt a

végzet. Otthagytam hát férjemet és Baranasze országába mentem. Ott a városon kívül egy fa alatt leültem.

A városban élt egy fiatal polgár, akinek éppen meghalt a felesége. Kijött hát a városon kívülre, hogy tetemét elföldelje. Mivel nagyon szerette asszonyát, ott üldögélt a holttest mellett és sírt. Mikor meglátott, odajött hozzám és megkérdezte, mit csinállok itt egyedül. Én elmondtam sorjában a történeteket. A polgár elvitt palotájába és feleségül kért. Én beleegyeztem és összeházasodtunk. Férjem nemsokára megbetegedett és meghalt. Az ország törvényei szerint, ha a házastársak életükben szerették egymást és a férj meghalt, a feleségnek követnie kellett férjét a sírba. Így hát engem is eltemettek.

Éjszaka sírrablók jöttek, kiásták a sírt és vezérük feleségévé tett. De nem sokáig folytatta a sírrablást, mert a király kivégeztette és bandája eltemette holttestét. Eltemettek vele együtt engem is.

Három napot voltam a sírban, amikor farkasok kikaparták a vermet és kiráncigáltak.

Töprengeni kezdtem, vajon milyen bűnöket követtem el, hogy megint csak nem haltam meg. Régen hallottam, hogy a Sajka nemzetség sarja, Buddha, elérte a teljes tökéletesség fokát, a kiválóságot, és megvalósította a megtisztult állapotot. Ismeri a teljes múltat és jövőt. Elhatároztam, hogy védelme alá helyezem magamat és elmentem Rgyalbjed királyfi lugasába, ahol tartózkodott. Messziről megláttam a Világrajöttet, nem tudom, olyan volt-e, mint a kéklő virágdísz, vagy mint csillagok között a hold.

Akkor a Győzedelmesen Elmúlott Buddha mindent átható tudásával felismerte, hogy érkezett megtérésem ideje. Fölemelkedett és elém jött. Mivel én ruhátlan voltam, nagy szégyenemben kezeimmel takartam be keblemet és a földre borultam. Ekkor a Győzedelmesen Elmúlott Kundgabóhoz, társához fordult:

– Adjatok erre az asszonyra egy köntöst.

Én felöltöttem a ruhát, és a Győzedelmesen Elmúlott lábához borulva, köszöntöttem őt:

– Gondolj kegyeknesen rám és engedd meg, hogy apáca legyek.

A Győzedelmesen Elmúlott ismét Kundgabóhoz fordult:

– Vezessétek ezt az asszonyt az Emberiség Királynője fejedelemasszony elé, legyen apáca.

A fejedelemasszony felvett a rendbe és megtanított a négy igazságra. A tanulásban nagy szorgalmat és igyekezetet mutattam, s elértem az Ellenség Feletti Győzelem, misztikus gyümölcsét. Megvilágosodott előttem a jövő és a múlt minden tette.

Az apácák tovább kérlték Kéklótuszt, mondja el, hogy előző életében milyen bűnöket követett el, melyekért ilyen büntetést kellett elszenvednie. Kéklótusz folytatta:

– Hallgassátok illő figyelemmel, elmondom nektek. Rég elmúlt időben élt egyszer egy gazda, akinek nagy vagyona volt, de nem volt fia. Második feleséget vett hát magához. Nagyon szerette ezt a feleségét, aki hamarosan áldott állapotba került. Mikor pedig elérkezett az ideje, egy fiúnak adott életet. A házaspár nagyon szerette a kis csecsemőt és kényeztette. Csak az első feleség töprengett magában:

“Előkelő családból származom. Ha egy asszonynak nincs gyermeke, nincs örököse sem. Ha ez a csecsemő félcseperedik, ő lesz az első szülött, aki a vagyon és a kincseik felett rendelkezik és engem kismizmiz. Én pedig szükségét fogok látni.”

Szívében irigység vert fészket és elhatározta, hogy megöli. Kulacsába tűt szűrt, úgyhogy a seb nem is látszott. A csecsemő nemsokára meghalt. A fiatalabbik feleség megrendülve kiáltozott:

– Megölted a fiamat!

De az első feleség tagadta és így átkozódott:

– Ha én a te fiadat megöltem, ölje meg minden következő életemben férjemet a mérges kígyó, gyermekeimet ragadja el a víz, falják fel a farkasok, testemet újra meg újra temessék el élvé, egyem meg gyermekeim húsát, üssön ki tűz szüleim házában és válják ott minden tűz martalékává!

Ez az első feleség, aki akkor így esküdözött, én voltam. Ezért volt minden szenvedése testemnek.

Az apácák tovább kérlték, mesélje el azt is, milyen erényeket gyakorolt, hogy megláthatta Buddhát és Buddha megengedte, hogy apáca legyen, majd pedig elérje az újjászületések körforgásából való megszabadulást.

Kéklótusz folytatta:

– Régen Bananasze országában, a Remeték Hegyén sok Magától Megtisztult, Nagyhírű és Eretnekeket Felvilágosító^{56} Szent élt. Történt egyszer, hogy a szentek közül egy a városba jött kéregetni. Láta ezt az egyik gazda felesége, nagyon megörült és alamizsnát adott néki nagy tisztelettel. Erre ez a Szent felemelkedett a levegőbe, és tűzégető, vízöntő, járó, alvó és ülő varázslatokat mutatott be testével. A gazda felesége megfogadta, hogy a jövőben mindig így fog cselekedni. Az a gazdasszony, aki ilyen fogadalmat tett, én voltam. Ezért találkoztam a Világrajöttel, Buddhával, s tisztult meg a lelkem, ezért értem el az Ellenség Legyőzőinek misztikus gyümölcsét. Az Ellenség Legyőzőinek misztikus állapota, mint forró vasrúd, úgy járt át fejem búbjától a talpamig, s megvilágosodott előttem az Örök Azonosság^{57} ártalma.

Mikor az ötszáz előkelő származású és kiváló apáca ezeket meghallotta, testében-lelkében megremegett, s mint izzó szénhalomra a hamu alatt, úgy ismert rá a vágyra, felismerte, hogy a bűnös gondolatoktól való megszabadulás különb dolog a családi gondok börtönénél. Egyszerre megtisztultak minden szennytől és mély elmélkedésbe merülve mind elnyerték az Ellenség Legyőzőinek misztikus állapotát.

AZ OKOS LÁNY

Gszalthub királynak volt egy híres és bölcs minisztere, akit Ridvagsznak hívtak. Ennek volt hét fia. Hat megnősült, a hetediknek azonban még nem találtak feleséget. Töprengeni kezdett a miniszter:

“Lassan megöregszem, keresek hát ennek a legkisebb fiamnak egy szép feleséget.”

Volt a város lakói között egy szerzetes, és mikor evvel találkozott, a miniszter szóba elegyedett vele:

– A legkisebb fiam még nem nősült meg, s nem tudom, kit vehetne el. Menj el világgá s ha találsz egy szép, csinos, okos és előző élete folytán kiváló leányt, aki fiam szíve szerint való, kérd meg.

A szerzetes megígérte, hogy így fog cselekedni. Sokat vándorolt, keresgélt, míg egyszer Siritita országában találkozott ötszáz leánnyal. Éppen a fák tetejéről szedtek szép virágokat, hogy Buddhának jámbor koszorút készítsenek. Ahogy a szerzetes meglátta őket, nyomukba szegődött, azok meg sétáltak tovább. Egyszer csak egy csermely állta útjukat. Úgy gázoltak át, hogy mind levetették csizmájukat, csak egyikük tartotta magán. Ahogy mentek tovább, egy nagyobb folyón kellett átlábolniok. Míg a többiek levetették ruhájukat, úgy mentek a vízbe, megint csak az az egy nem vetkőzött le. Egy idő múlva a lányok egy erdőbe értek. Míg a többi lány felmászott a fák tetejére és onnan szakított virágokat, az az egy a földről szedett és többet talált a többieknél.

A szerzetes odament hozzá és megszólította:

– Ha megkérdeznék valamit tőled, amit nem értek, szívesen válaszolnál-e rá?

– Ha nem értesz valamit, csak kérdezd bátran – válaszolt a lány.

– Mikor a csermelyen átgázoltatok és a többiek mezítláb mentek át, mondd, mért gondolkoztál te másképp?

– Nem meglepő a kérdésed. Ha szárazföldön járunk, járás közben látjuk, hogy a lábunk alatt van-e tövis, kavics vagy homok, s a veszélyes helyekre óvatosan ügyelve, kikerüljük őket. Hogy mi van a víz mélyén, azt nem láthatjuk. Ha tuskére, mérges kígyóra,

hernyóra lépnénk, felsebeznék lábunkat. Ezért nem vettem le a csizmámat.

– És mért gázoltál ruhástól a vízbe?

– A lányok testén szép és csúnya formák vannak. Ha ruhátlanul megyünk a vízbe és valaki meglát, arról, ami szép, nem beszél, de megszólja azt, ami csúf. Ezért nem vetkőztem le.

– Hát a fára miért nem másztál fel?

– Ha felmászom a fára és a fa ága letörik, összetöröm magam, ezért nem másztam fel.

Ez a lány pedig Rabgszalrgyal király Szlobszgyigrogszpo nevű öccsének volt a gyermeke. A herceget valami régi vétsége miatt száműzték és ezért jött ebbe az országba. Itt elvette Lhadamszat és tőlük született ez a leány.

A szerzetes megkérdezte tőle:

– Mondd, te felettebb okos és bölcs leány, élnek-e a szüleid?

– Igen, élnek.

– Akkor vezess el bozzájuk.

Mikor a kapuhoz értek, a leány bement és elmondta szüleinek, hogy egy szerzetes kíván apjával beszélni. A leány atyja megjelent az ajtóban és kölcsönösen üdvözölték egymást.

– Ez a lány a te lányod?

– Igen, az enyém.

– És férjnél van már?

– Nem, még nincs férjnél.

– Ismersz Mnyanjodban egy Ridvagsz nevű minisztert?

– Ismerősök vagyunk.

– Ennek a miniszternek legkisebb fia szép termetű, és szeretetre méltó. Megkérem leányodat a számára.

– Mivel előkelő származású, ha leányom is úgy akarja, legyen kívánságod szerint.

A szerzetes visszaküldte egyik kísérijét Mnyanjodba egy levéllel. Ahogy ezt megkapták, előkészítették a menyasszonyi kocsit, lovat, meg a többi holmit, majd elindultak Sirititába. Már közel voltak, mikor egy hírnököt küldtek előre, aki megrendezte a leánykérő ünnepséget. A szülők beleegyeztek, megtartották az eljegyzést, és hamarosan indultak is vissza Mnyanjodba. Ekkor a leány anyja a násznép füle hallatára így szólt lányához:

– Mától kezdve mindig szép ruhákat öltösz magadra, finom ételeket egyél s napközben mindig tükörbe nézz.

A lány megígérte, hogy így fog tenni. Az após nagyon elszomorodott magában és elgondolkozott ezen:

“Ez a nőszemély nem tud különbséget tenni az erény és a véték között. Hol fog ez mindig szép ruhákat és finom ételeket kapni? Az sem rendes dolog, ha valaki mindig tükörben nézelődik.”

Aztán kölcsönösen elbúcsúztak és elváltak. A násznép útra költ hazafelé.

Útközben egy szép nyári fészerre találtak. A többiek előre mentek és beszállásolták magukat a fészerbe. Mikor az új menyasszony odaérkezett, figyelmeztette apósát, hogy itt nem lesz jó megszállni, gyorsan menjenek ki a mezőre. Úgy is tettek, ahogy a lány mondta és kimentek. Néhány szolgát azonban nem tudott meggyőzni, azok bent maradtak. Nemsokára jött néhány ökör és ló, az oszlophoz dörgölözött, a fészer összeomlott, s a bent-tartózkodókra ráomlott a tető. Az após megjegyezte magában, hogy a menyé az életét mentette meg, és kezdte ezért megszeretni.

Ahogy tovább mentek, egy vízmosás került útjukba. Alján egy kis víz volt. Mikor a menyasszony odaérkezett, azt tanácsolta, rögtön menjenek odább, nem lesz jó, ha itt maradnak. Alighogy elmentek, hatalmas felhőszakadás tört ki és nagy ár öntötte el a vízmosást. Az após ismét arra gondolt, hogy a menyé megmentette az életét.

Tovább utaztak, s hamarosan haza is értek. A rokonság már ott várta őket nagy örömmel, üdvözléssel. Gazdag lakodalmat csaptak, éjjel-nappal folyt a vigasság. Mikor a lakodalmas nép hazatért, a miniszter összehívta menyéit:

– Én már megöregedtem, nehezemre esik a munka. A ház vagyonát rátok kell bíznom. Ki vállalná el közületek a kamra kulcsait?

Az idősebb menyék közül egyik sem akarta elvállalni, csak a legfiatalabb. A családfő tehát átadta az összes kulcsokat, és ő úgy igyekezett, hogy a következő napokban elsőnek keljen fel, kiséperte és felocsolta az egész házat, majd elkészítette a reggelit, és apósának, anyósának meg a többieknek sorban felszolgált. Majd a szolgálknak és munkásoknak adott enni. Csak amikor minden munkát elvégzett, akkor evett maga is. Mindig így tett, s apósa

hamarosan meggyőződött róla, hogy a menyé nem olyan, mint a többi, nem hitvány teremtés. De hát miért nem cselekszik anyja utasítása szerint? Meg is kérdezte:

– Mikor házatoktól eljöttünk, anyád azt mondta, hogy mindig szép ruhákat hordjál, finom ételeket egyél és állandóan nézzed magad a tükörben. Mit jelentsen ez?

A menyé két térdével a földet érintette és így válaszolt:

– Anyám tanácsa, hogy szép ruhákat viseljek, azt jelentette: mindig gondozzam és óvjam a felső ruhákat az elhasználódástól, mert ünnepnap idegenek jönnek és azok a ruhákat veszik szemügyre. Hogy mindig ízes ételeket egyek, az meg nemcsak azt jelentette, hogy készítsek finom és ízletes ételeket, hanem, hogy mindenki után étkezzem, mert addigra éhes leszek és mindenfajta étel ízletes lesz számomra. Az meg, hogy a tükörbe nézegessem magam, nem bronz- vagy üvegtükröt jelentett, hanem hogy elsőnek keljek fel, seperjem ki és locsoljam fel a háztájat és a szobákat, hozzam rendbe a szőnyeget és végezzem el a többi munkát is rendesen. Mert a ház az asszony tükre. ^{58} Ezek voltak anyám tanácsai.

Ezután csak még növekedett szemében a menyé, rábízta az egész háztartást mindenki örömeire és nagy megelégedésére.

Történt egyszer, hogy a madarak, akik a tenger egy csodálatos szigetén rizst szoktak enni, kalászat hoztak. Röptükben leejtettek egyet és az a palota elé hullott. Elvitték ezt a rizskalászt a királynak. Úgy látta, hogy igen jófajta rizs ez, bizonyára jó lesz orvosságnak, el kell vetni. Szétosztotta hát a magokat egyenként a miniszterek között, hogy vessék el. A leány apósa is kapott belőle, és mikor hazatért, menyét bízta meg vele. Az összeszedte a szolgákat, meg a háznépet és jó termékeny földbe elvetette. A mag szépen fejlődött és a rizs kinőtt. A többiek rosszul végezték el a munkát és amit elvetettek, nem nőtt ki.

Megbetegedett egyszer a király felesége. Az orvosok megvizsgálták és arra az eredményre jutottak, hogy a királynő csak akkor gyógyulhat meg, ha a tenger szigetéről való rizst adnak neki. A királynak eszébe jutott, hogy szétosztotta azt a bizonyos tengerszigeti rizst és úgy rendelkezett, hogy vessék el. Megkérdezte hát a miniszterektől, elvetették-e.

Az egyik azt válaszolta, hogy elvetette, de nem nőtt ki, a másik meg, hogy a rizsét megették az egerek. A lány apósa hazament és megkérdezte menyét, megnőtt-e az elvetett rizs, mert a király feleségének orvosság kell.

– Az elvetett rizs igen szépen fejlődött – válaszolta a menyé. – Nem egy embert, de az egész országot meg lehet vele gyógyítani.

A miniszter a rizs egy részét odaadta a királynak, aki elkészítette a királynő orvosságát s az hamarosan meg is gyógyult. Nagyon hálás lett a király és adományokkal halmozta el a minisztert.

Abban az időben Siritita és Mnyanjod királyai haragban voltak és állandóan viszálykodtak egymással. Elhatározta hát egyszer Siritita királya, hogy kifürkészi, van-e Mnyanjod királyának eszes, bölcs, okos minisztere. Követet küldött Mnyanjodba egy kancával és kancacsikájával. A csikó és anyja nagyon hasonlítottak egymásra, egy színűek voltak és semmi különbség sem látszott közöttük. Az üzenet így szólt:

– Mondják meg, hogy melyik az anyaállat és melyik a csikója.

{59}

A király és a miniszterek megvizsgálták, de egyik sem tudott különbséget tenni közöttük. Mikor a leány apósa hazament, megkérdezte tőle a menyé, hogy mi újságot hallott? Az após töviről hegyire elmondta, hogyan próbálták megoldani a talányt.

– Mi sem könnyebb ennél – válaszolta a menyé. – A két kanca elé egy időben finom szénát kell rakni. Az anyaállat csikójának fogja odatolni pofájával a szénát.

A miniszter elmondta a királynak, amit a menyé mondott. A király kipróbálta és eléjük tette a szénát. Rögtön elvált, hogy melyik az anyakanca és melyik a csikója. Megmondták a követnek és az megerősítette az igazukat, majd visszament országába és részletesen beszámolt királyának mindenről.

Hamarosan újabb követet küldtek két teljesen egyforma nagyságú és alakú kígyóval.^{60} A kérdés most az volt, hogy melyik a nőstény és melyik a hím. Összegyűltek a király és miniszterei, de nem tudták eldönteni. A leány apósa otthon megint megkérdezte a menyét.

– Puha gyapotot kell készíteni – tanácsolta az asszony. – Terítsétek le és tegyétek rá a kígyókat. A nőstény mozdulatlanul fog

feküdni, a hím meg nem tud majd megmaradni rajta. Ebből megtudjátok, hogy melyik a nőstény és melyik a hím. Mert a nőstény szereti a puhát, a hímnek meg olyan a természete, hogy nem tudja elviselni és így nem tud megmaradni rajta. Így megkülönböztethetitek őket.

A miniszter elmondta ezt a királynak. Úgy is tettek, ahogy a lány tanácsolta és kiderült, hogy melyik a nőstény, melyik a hím. Megmondták a követnek, aki megerősítette, hogy nem tévedtek. Nagyon megörült ennek a király és rengeteg drágakővel ajándékozta meg a minisztert.

Majd hoztak egy kétöles fadarabot, végig egyforma vastag volt, nem volt rajta sem csomó, sem ágnak nyoma. A kérdés az volt, hogy találják ki, melyik a felső és melyik az alsó része. A király és miniszterei megint összejöttek, próbálkoztak, de nem jutottak eredményre. A lány apósa ismét megkérdezte menyét.

– Egyszerű dolog ez – válaszolta. – Ha meg akarjátok tudni, hogy melyik az alsó és melyik a felső része, tegyétek a vízbe, a gyökér felőli része kissé alá fog merülni, a teteje meg kiemelkedik.

Az após elmondta ezt a királynak, aki meg is fogadta a tanácsot, s így megfejtették a talányt. Mikor elmondták a követnek, az megerősítette, hogy valóban úgy van.

A követ hazament és mindenről részletesen beszámolt. A király sok drágakövet adott neki azzal, hogy vigye el Mnyanjod királyának, ezentúl jó barátságban lesznek, mert valóban van eszes és bölcs minisztere.

Mnyanjod királya nagyon-nagyon megörült ennek, hogy így fordultak a dolgok és megkérdezte a minisztertől, hogyan fejtette meg a talányokat. A miniszter bevallotta, hogy bizony nem ő fejtette meg, hanem van neki otthon egy nagyon okos menyé, az oldotta meg a feladatokat. Megörült ennek a király és úgy rendelkezett, hogy attól a naptól kezdve hűgává fogadja a lányt, és hercegnői rangra emeli.

A CSODALATOS DRÁGAKŐ

Rég elmúlt időben, számtalan, méretlen, ésszel fel nem érthető korszakkal ezelőtt Dzambuiglingben egy Gócsa nevű király uralkodott ötszáz fejedelem felett. Bár ötszáz felesége és palotaágyasa volt, mégsem volt gyermeke. Hiába fohászzkodott a Naphoz, a Holdhoz meg a többi istenséghez, az idő elmúlt felette és nem született gyermeke. Nagyon elkeseredett és így töprengett:

“Nincs egyetlen gyermekem sem. Egy szép napon életem elemésztődik, a fejedelmek nem fognak egymásra hallgatni, viszálykodás tör ki köztük és ez ártani fog az országnak.”

Magába roskadt és kezét arcára szorítva üldögélt.

Történt ekkor, hogy egy istenség, aki ismerte a király gondolatait, álmában így szólt hozzá:

– Kívül a palotán, az erdő mélyén él két remete. Az egyik teste fénylik, mint az arany. Ha eléje járulsz, és meg tudod kérlelni, fiaddá fog újjászületni.

A király hamarosan felébredt és elment az erdőbe, ahol a két remete tartózkodott. Mikor találkozott velük, kérlelni kezdte őket:

– Nincs királyi családomnak örököse, szülessél újjá az én családomban, oltsd magadra nemzetségemet!

A remete megígérte, hogy úgy lesz. Mikor a másik remete is felajánlotta, hogy a király nemzetségében fog újjászületni, a király nagyon megörült és őt is megkérte, hogy jöjjön világra újra az ő családjában, majd hazament.

Egy idő múlva az aránylós színű remete ideje elérkezett és a király első feleségének méhében született újjá. Bölcs asszonyoktól megtudták, hogy gyermek fog születni, azt is, hogy fiú lesz. Ettől fogva a király nagy tiszteletben tartotta feleségét. Mikor letelt a kilenc hónap, egy aránylós színű, kék fürtű, formás fiucska jött a világra. A király nagyon boldog volt, megülték a születési ünnepet, a jóskok megvizsgálták az előjeleket és elnevezték a fiút Erény Forrásának. Hamarosan megint terhes lett a király egyik felesége, s a másik remete az ő méhében született újjá. Nemsokára sor került a születési ünnepségre, a jóskok megvizsgálták az előjeleket és elnevezték Bűnök Forrásának. A király gyengéden szerette fiát és télen-nyáron, ősszel-tavasszal másutt épített neki palotát. A fiúk

felnőttek és járatosak lettek a tizennyolc fajta bölcsességben és tudományban. Egy szép napon Erény Forrása így szólt a királyhoz:

– Elmegyek világgá.

Mikor a szülők meghallották, hogy elmegy világgá, megparancsolták, hogy seperjék fel az országutakat, emeljenek kegyes emlékműveket, szórjanak virágokat, égessenek tömjént, és egyéb előkészületeket végezzenek. Erény Forrása felszállt a hétfajta drágakővel ékesített elefántra. A harangok megkondultak, az üstdobok feldübörögtek, felhangzott a gong és cimbalom. Százezer ember gyűlt össze és mind kivonult a város szélére. A sokaság az út két oldalán épült kunyhók tetején báméskodott anélkül, hogy a szeme elfáradt volna.

– Olyan ez a pompa és ragyogás, akár Brahnia istené! – kiáltozták.

Ahogy ment, mendegélt Erény Forrása, rongyos ruhájú, alamizsnás szilkét hordozó koldusokat látott, akik hangos szóval egy kis adományért esedeztek. Megkérdezte tőlük, miért szenvednek ilyen nyomorban. Egyesek azt válaszolták, hogy nincsenek szüleik, nemzetségük, gyermekeik, rokonaik, ezért nyomorognak. Mások azt felelték, hogy régóta betegek, és nem gyógyultak meg, azért ilyen szerencsétlenek. Voltak, akik azt mondták, hogy eljegyzésükkor rablók elrabolták, mindenükből kifosztották és koldusokká tették őket. Mikor Erény Forrása ezt végighallgatta, könnyei patakzani kezdtek.

Nem messze mészárosokat látott, akik élőlényeket vágtak le, bőrt cserezték, vagy vágtak apróra.

– Szent ég! Mit csinálnak itt ezek? – kérdezte.

– Már apáink, nagyapáink nemzedéke is ehhez hasonló gyilkos munkát végzett: ha nem így cselekednénk, miből tengetnénk életünket? – válaszolták. ^{61}

Erény Forrása nagyon elszégyellte magát, nem bírta tovább nézni és tovább ment. Ahogy egy kicsivel tovább jutott, látta, hogy miután a parasztok felszántották a földet, rengeteg hernyó jött, sok madár meg mérgeskígyó, és felzabálták az egész termést. Megkérdezte tőlük, mit csinálnak. Azok elmondták, hogy miután megszántották és megforgatták a földet, elvetették a barázdába a

magot és az kinőtt, a király kiveti rájuk adóját, és mindannyian elszegényednek.

Még jobban elszégyellte magát Erény Forrása. Hogy odább ment, ismét embereket látott, ezek tört állítottak, a megfogott madarakat a tőrből kivették, hogy ne tudjanak elszökni. A madarak szánalmas hangot hallattak, és rettentően féltek.

Kérdésére, hogy mit csinálnak, elmondták, hogy ősidőktől fogva ilyen hóhérmunkával tartják fenn életüket. Erény Forrása ennek hallatára nagyon elszomorodott.

Ismét kissé távolabb, útjában halászokkal találkozott, akik hálókat vetettek ki, sok halat fogtak és a parton halomba rakták, de a halak onnan visszaugráltak. Őket is megkérdezte, hogy mit művelnek. Elmondták, hogy régtől fogva nem végezhetnek más munkát s így csak halászattal szerezhetik meg betevő falatjukat.

Mindezek hallatára Erény Forrása elgondolkozott magában:

“Ezek a teremtések szegénységük miatt ruházatukért, táplálékukért ilyen alantas munkát végeznek, ha meg életüknek vége szakad, egyenest a hármass pokolba zuhannak és az örök sötétségben bolyonganak anélkül, hogy ütme számukra a szabadulás órája.”

Visszatérve a palotába, éjjel-nappal töprengett és szomorkodott ezen, míg végül apja elé járult:

– Apám, kérésem lenne, kérlek, teljesítsd!

– Mondd el, fiam, úgy teszek, ahogy kéred.

– Atyám! Én nemrég világot jártam és sok embert láttam, akik mind megszenvednek öltözetükért és táplálékukért. Egyesek gyilkolnak, mások csalnak és mindenféle erkölcstelen dolgot művelnek. Szeretnék alamizsnát osztani közöttük. Kegyeskedj a kedvemért megengedni, hogy kincstáradból adományt oszthassak a szegényeknek.

– A kedvedért a rengeteg felhalmozott drágaköveimet, az egész kincstáramat rendelkezésedre bocsátom. Miért ne hallgatnám meg kérésedet?

Miután Erény Forrása elnyerte apja engedélyét, kihirdette, hogy gyűjtsék össze az ország minden lakosát, mert a herceg nagy adományozásra készül.

Szerzetesek, brahminok, koldusok, védtelenek és betegek töltötték be az utakat. Száz, háromszáz, négyszáz, ötszáz, ezer mérföldről is eljöttek. Voltak ott kétezer, háromezer, négyezer, öt- sőt tízezer mérföld távolságból is. Úgy gyűltek, mint a felhők, s mindenki kívánsága szerint kapott: ruhát, akik ruhát kívántak, aranyat, ezüstöt, mindenfajta ékkövet, házasállatokat, kocsikat, hordszékeket, legelőket, szántókat, háziállatokat, mindenki szüksége szerint.

Már hosszú idő eltelt, s csak jöttek az adományokért. A kincstár már egyharmadáig kiürült. A kincstárnok jelentette a királynak:

– Fiad a kincstárból osztja az ajándékokat s már egyharmadig kiürült. A megmaradt kétharmadból hogyan kívánod fedezni a további adományokat és a vásárlásokat?

– Úgy szeretem fiamat, hogy nem tudom megtagadni tőle akár kincstáram kiürítését sem – válaszolta a király.

Jó ideig folyt tovább az adományozás, a kincstár kétharmada elfogyott, csak egyharmada maradt meg. A kincstárnok megint jelentette a királynak, s ismét megkérdezte, hogy ezután miből kíván adományokat adni és kiadásokat fedezni?

– Nagyon kedves nekem az én fiam, nem tudom szavamat megszegni, de tedd meg te az én nevemben a megfelelő intézkedéseket, hogy véget vessél ennek és használj olyan eszközöket, hogy ne kerüljek képtelen helyzetbe.

A kincstárnok a király utasítása értelmében bezárta a kincstár ajtaját és elment munkája után.

A koldusok ekkor Erény Forrása elé járultak:

– Több ízben nem találtuk a kincstárnokot és nem nyitották ki a kincstár ajtaját. S ha jön is a kincstárnok, nem ajándékoz meg minket kívánságunk szerint.

Erény Forrása töprengeni kezdett:

– Ha ez így van, bizonyára nem a kincstárnoktól, hanem atyámtól jött az utasítás. Valóban nem helyes, hogy a fiú kiürítse atyja kincstárát. De hát mit kell tennem, hogy annyi kincset szerezzek, amennyire szükség van, s amennyivel hasznára lehetek az embereknek?

Érdeklődni kezdett hát az emberektől:

– Mit kell az evilági életben cselekednünk, hogy annyi kincsre tegyünk szert, ami sohasem tud elfogyani?

Egyesek azt tanácsolták, hogy ha nagy szántóföldeket bevet, sok vagyonhoz juthat, mások azt mondták, hogy ha állatokat nevel, azok hasznot hajtanak és sok pénzt szerezhet; voltak, akik azt javasolták, hogy ha a tengerre megy drágakövekért, sok kincset találhat. Erény Forrása hallgatta-hallgatta ezeket:

– Szántás, pásztorkodás, vagy a messzi utakon való kereskedés nem az én hivatásom, a tengeri utazás még az egyetlen, ami nekem való. – Szüleihez fordult hát: – Sok kincset fogok hozni a tengerről és abból a szegényeknek olyan ajándékot adok, amilyenre szükségük van. Engedjétek meg, hogy elinduljak a tengeri útra, kincset keresni.

Mikor szülei meghallották ezt, fájdalmukba belebetegedtek.

– A szegény emberek ész nélkül teszik kockára életüket, egészségüket, ha világgá mennek. De miben szűkölködsz te, hogy ilyen gondolatod támadt? Ha meg óhajtod ajándékozni őket, vidd el az összes kincseket, ami itthon van. Nem jó dolog a tengerre menni. A tengeren hullámok, örvények, víziszörnyek, félelmetes sárkányok, démonok és hasonló rémségek fenyegetnek. A rengeteg veszélyből igen nehéz megmenekülni. Mi hiányzik neked, hogy még életedet is kockára teszed? Ne gondold ilyen képtelenségre, maradj itthon – kertelték szülei.

Erény Forrása végighallgatta mindezeket, majd fogadalmat tett: “Addig, amíg tervemet nem hajthatom végre, arccal a földre borulva fekszem szüleim előtt és nem kelek fel onnan.”

– Atyám és anyám, tudjátok meg – szólt szüleihez –, míg nem tehetek elhatározásom szerint, arccal a földre borulva fekszem és el nem mozdulok innen.

Nagyon elszomorodtak ezen szülei, összegyűjtötték a rokonságot s az ismerősöket és hosszasan megbeszélték a tengeri utazást.

– Remény nélkül áldoztunk tizenkét éven át az isteneknek, míg tebenned egy isten született fiammá. Ne hagyj itt minket, inkább vegyél magadhoz táplálékot.

Így beszéltek az első, a második napon, egészen a hetedikig, különféle érvekkel igyekeztek meggyőzni Erény Forrását, de nem hallgatott rájuk. Mivel tántoríthatatlan volt, a szülők egyre jobban megrémültek és tanakodni kezdtek:

– A fiú születésétől a mai napig egyetlenegyszer sem tapasztaltuk, hogy megmászította volna elhatározását. Ha elmegy a tengerre, talán még visszatérhet, ha nem megy el, egy héten belül örökre megválunk tőle.

Elhatározták hát, hadd menjen. Odamentek a fiúhoz, megragadták kezét és kérlelni kezdték:

– Egyél, kívánságod teljesük, beleegyezünk, hogy elutazzál.

Erény Forrása felkelt, ételt-italt vett magához, majd felkészült a nagy útra. Sok embert megszólított:

– A tengerre megyek kincset gyűjteni. Aki velem akar jönni közületek, csatlakozzék hozzám. Én gondoskodom vezetőről, és a felszerelést is én adom.

Élt abban az időben az országban ötszáz kereskedő. Ezek elmondták, hogy éppen a tengerre igyekeznek drágakövekért. Hozzászegődtek hát és felkészültek az útra. Volt az országban akkor egy öreg ember, aki jól ismerte az utat, régen nemegyszer járt a tengeren. A királyfi elment hozzá is:

– Szükségem van arra, hogy tengeri utamra egy jártas ember is velünk jöjjön. Te is készülj fel.

– Nagyon öreg vagyok már, nem látok a szememmel, nem tudok elmenni – válaszolta az öreg vezető.

Elment hát a királyfi az apjához:

– Van itt öreg vezető, aki nemegyszer járt már azelőtt a tengeren és jól ismeri az utat. Parancsold meg neki, hogy jöjjön velem tenger járásom útmutatójaként – kérte. A király maga ment el az öreghez és megszólította:

– A királyfi a tengerre akar menni. Én megmondtam neki, hogy nem tanácsos elindulni, de nem hallgat tanácsomra. Menj hát el vele vezetőnek.

– Öregségemre megvakultam a két szememre, de ha a király most ezt parancsolja, parancsát nem szeghetem meg – válaszolta az öreg.

Mikor a király visszatért a palotába, megkérdezte, hogy ki akar a fiával a tengerre utazni. Bűnök Forrása herceg kérte, hogy bátyjával mehessen. A király azt gondolta, hogy bárki másnál hasznosabb, ha az öccse megy vele, és beleegyezett.

A király háromezer uncia aranyat vett magához. Ezer unciáért hajót vásárolt, kétezerért meg különféle felszereléseket szerzett be, majd elindult. A király, a királynő meg a többiek mind kikísérték.

Hamarosan elértek a tengerpartra és hajóra szálltak. A hét kötelet megerősítették, majd a szél felé fordították a hajót. Ekkor a herceg az útra készülő kereskedőkhöz fordult.

– A tengeren sok veszély leselkedik. Igen sokan vannak, akik vissza akartak jönni, de nagyon kevesen, akik vissza is tértek. Ezért azok, akikben a legkisebb kétely is él, még innen térjenek vissza. De ha kockára teszik egészségüket, életüket, lemondanak a szüleik, gyerekeik, feleségük és ismerőseik társaságáról – ha elérünk a drágakövek szigetére és épségben visszatérünk onnan, hetedíziglen nem fognak szűkölködni.

Így szólt és elvágott egy kötelet, majd így folytatta egy héten keresztül minden nap és mindig elvágott egy-egy kötelet. Azután a szél felé fordította a vitorlaárbcot, és máris nyílsebeseen suhantak.

Mikor elértek a drágakövek szigetére, a királyfi, aki igen járatos volt a drágakövek megkülönböztetésében, kioktatta őket a jó és rossz drágakő közötti különbségről, s az emberek elmentek drágakövek után kutatni, ő meg a vezetővel egy csónakba szállt és otthagya a többieket.

Már jókora utat megtettek, mikor a vezető megkérdezte:

- Itt egy fehér sziklát kellene látni, látod-e?
- Valami hasonlót látok – válaszolta a királyfi.
- Ez az ezüsthegy.

Tovább haladtak és egy idő múlva ismét megkérdezte:

- Itt egy kék hegynek kell lennie, látod?
- Látok valami ilyet.
- Ez a lapis-lazuli drágakő hegye.

Ismét mentek egy darabot.

- Itt egy sárga hegynek kell felbukkannia, látod?
- Látszik valami sárgaság, mintha hegy volna.

Elmentek az aranyhegy lábához, leültek az aranyhomokra és ekkor ismét megszólalt a vezető:

– Én már öreg vagyok, nem tudok tovább menni, eljött az utolsó órám, de te csak menj tovább. Rá kell találnod a Hét Drágakő Várára.^{62} Ha a vár kapuja be van zárva, kell lennie a kapu közepén

egy gyémántkoppantónak, avval üsd meg a kaput, ötszáz tündér jön majd ki drágakövekkel, hogy megajándékozzon. Lesz köztük egy tündér, aki kék drágakövet hoz eléd. Ez lesz a Minden Kívánságot Teljesítő Csintamani Kő.^{63} Erősen fogd meg, nehogy elillanjon. Azután vedd el, amit a többi tündér hoz. De légy teljesen ura érzékeidnek és ne szólj hozzájuk. Erőm végére értem, ha itt meghalok, hálával emlékezzél meg rólam, csontjaimat temesd el ezen a helyen és menj utadra.

Így szólt a vezető és hamarosan beteljesedett órája. Erény Forrása eltemette csontjait az aranyhomokba, majd tanácsa szerint nekiindult és hamarosan elérkezett a Hét Drágakő Várához. A kapu erősen be volt zárva. Megfogta a kapu közepén levő gyémántkoppantót, megverte az ajtót és az magától kinyílt, ötszáz tündér jött ki rajta egymás után. Mind drágaköveket hoztak ajándékolni. Az élen haladó tündér egy kék drágakövet tartott a kezében. Ahogy az öreg vezető tanácsolta, a királyfi elvette, elrejtette a ruhájába, majd tüstént visszafordult.

Miután a királyfitól elváltak, Bűnök Forrása herceg megparancsola a kereskedőknek, hogy szedjenek össze minél több drágakövet. Annyit szedtek össze, hogy a hajók mind elsüllyedtek, egy sem bukkant fel közülük. Egyedül Erény Forrása hajója nem merült el, mert nála volt a Minden Kívánságot Teljesítő Csintamani Drágakő. Bűnök Forrása félelmében Erény Forrásához kiáltott, hogy mentse meg őt. A herceg megragadta öccsét és átgázolt a tengeren. Mikor a szárazföldre értek, Bűnök Forrása így szólt bátyjához:

– Mi ketten testvérek, otthagytuk szüleinket, hogy tengerre szálljunk és kincseket találjunk, de nem szereztünk semmit, mert mindent elvesztettünk. Én szégyellek üres kézzel hazamenni.

– Miért kellene szégyenkezned? – válaszolt az egyeneslelkű Erény Forrása. – Hiszen én szereztem drágaköveket.

Bűnök Forrása megkérte, hogy mutassa meg, milyen drágaköveket talált. Erény Forrása kibontotta ruháját és megmutatta a drágaköveket. Mikor öccse meglátta, így gondolkozott magában:

“Bár egyaránt gyermekei vagyunk szüleinknek, mégis bátyámat szerették és engem nem kedveltek. Aztán együtt indultunk a kincskereső útra. Bátyám most drágaköveket visz magával haza, én meg semmit sem szereztem. Ha így megyek haza, szüleim még úgy

sem fognak szeretni, mint eddig. Álmában elteszem láb alól bátyámat, elveszem tőle a drágaköveket és odább állok. Ha szüleim kérdeznek, azt fogom mondani, hogy elsüllyedt a tengeren.”

Majd bátyjához fordult:

– Mivel nálunk, testvéreknél drágakő van, nem lenne helyes, hogy egyszerre aludjunk, őrködjünk felváltva, míg a másikunk alszik.

A bátyja beleegyezett és a két testvér felváltva virrasztot.

Először a bátyára került az őrködés sora. Már régen elmúlt a váltás ideje, de az öccs nem ébredt fel, a bátya tovább virrasztott hát.

Végre az öccs nagy nehezen felcihelődött, s Erények Forrása a hosszú virrasztástól kimerülve mélyen elaludt. Bűnök Forrása akkor bement az erdőbe, két rövid tövist hozott onnan, és egyenként kiszúrta bátyja álomban járó szemeit. Majd magához vette a drágaköveket és elmenekült.

Erény Forrása felriadt.

– Rablók támadtak meg! – kiáltott, de senki nem válaszolt, csak egy fa szelleme suttogta:

– Bűnök Forrása herceg fosztott ki.

Erény Forrásának elviselhetetlenül fáj a szeme, úgy hogy hangosan kiáltozott és csúszva vonszolta tovább magát. Egy idő múlva érkezett Lisibar ország közelébe s ott találkozott egy gulyással, aki ötszáz marháját legeltette. Az állatok közül kivált a vezérbika, s mikor meglátta, hogy a királyfi vak, nyelvével nyaldosta szemeit. Majd összesereglett a jószág, odajött a pásztor is, és meglátta, hogy egy ember fetreng a földön. Megvizsgálta és megállapította, hogy tövissel szúrták ki a szemét. Óvatosan eltávolította a két tövist és bevitte Erény Forrását házába. Tejjel és faggyúval bekente a sebeket, ételt adott neki és ápolta. Néhány nap alatt a seb a gondos ápolástól gyógyulásnak indult, és a herceg tovább akart indulni. De a gulyás nem engedte el. Később, mikor a sebek meggyógyultak, elhatározta, hogy most már elindul Onir városába. A pásztor elkísérte egészen a város határáig, s ott a herceg megkérte, adja oda neki lantját. A pásztor oda is ajándékozta.

A herceg pedig muzsikált, énekelt és verseket adott elő olyan szép hangon, hogy sokan hallgatták és ellátták étellel-itallal. Hamarosan ötszáz koldus csatlakozott hozzá, akiket mind ő táplált.

Történt egyszer, hogy a királyi liget egyik őrre arra járt, meghallotta a muzsikát és igen megtetszett neki. Megszólította:

– El tudnál jönni a ligetembe a kertet őrizni és ott muzsikálni?

– Nem tudok – válaszolt a herceg – mert vak vagyok.

De az őr csak erősködött:

– Ha nem is látsz, egy magas fa tetejére csengőt erősítünk zsinegen, s ha meghallod a madarak hangját, elég lesz, ha meghúzod a zsinort. Gyere csak el a ligetbe.

Elszegődött hát a herceg a ligetbe és ott folytatta a muzsikálást.

Közben Bűnök Forrása hazaérkezett. Megkérdezte tőle a király, hol van a bátyja és a többi kereskedő. Bűnök Forrása kész volt a válasszal:

– Erény Forrása bátyám és a többi kereskedő túl sok drágakövet szerzett, nagyon megterhelték a hajókat, és elsüllyedtek a tengeren. Egyedül nekem sikerült megmenekülnöm.

A szülők ennek hallatára ajultan estek össze. Az ország többi lakosának is, amikor meghallották a hírt, a fájdalomtól és megdöbbenéstől elszorult a szíve. A király és a királynő bánatában fájdalmasan felkiáltott:

– Mi történt volna, Bűnök Forrása herceg, ha bátyáddal együtt te is elvesztél volna!

Még amikor Erény Forrása herceg otthon volt, felnevelt egy madarat. A király most így szólt a madárhoz:

– Erény Forrása herceg elment a tengerre kincset keresni és ott elsüllyedt a hajója. Menj felkutatására és kiáltozd: “Erény Forrása!”

Majd egy levelet írt és a madár nyakára erősítette. A madár elindult, sok helyet beröpült és keresett, kutatott. Egyszer csak meghallotta a herceg hangját a ligetben. Leszállt, meglátta és odament hozzá. A herceg is felismerte a madár hangját, leoldotta a levelet és felolvastatta magának. Majd válaszlevelet írt és részletesen beszámolt arról, hogyan veszejtette el Bűnök Forrása a tövisekkel szembe világát.

Lisibar királyának volt egy lánya, az egész világon nem lehetett hozzá fogható találni. Mikor a királylány a ligetben sétált, jártában-keltében találkozott az ott üldögélő herceggel, akinek a haja bozontos, arca könnyes, ruhája rongyos volt. A királylány leült eléje s úgy megszerette, hogy mozdulni sem akart mellőle. Mikor eljött az

ebéd ideje, a király hívatta, de a lány kérte, hozzák ki ételét, mert nem megy be apjához. Mikor kihozták az ebédet, meg akarta osztani a herceggel, de az szabadkozott:

– Én csak egy vak koldus vagyok. Nem illik nekem a király lányával együtt étkezni; szégyenkeznék, ha a király fülébe jutna.

De a királylány csak erőltette:

– Ha nem eszel velem, én sem eszem egy falatot sem.

Hosszú ideig vitatkoztak így, míg végül is együtt megebédeltek. Majd szépen elbeszélgettek, s a királylány úgy belészeretett, hogy nem akart elmozdulni mellőle. Lassan közelgett az alkonyat, a király hívta haza a lányt. De az visszaüzent:

– Ennek a liget-örnek a felesége szeretnék lenni és senki mást nem követek. Kérem a királyt, ne másítsa meg ezt a kívánságomat.

Mikor a király meghallotta az üzenetet, nem szegült ellene, de felettébb elcsodálkozott, hiszen a lányt Gócsa király már megkérte menyének. S most, hogy a herceg nem tért vissza a tengerről, egy ilyen koldusnak akar a felesége lenni. Hiszen szégyent hoz a családjára, s a király sem járhat többé emelt fővel. Furcsa dolog ez, gondolta, de mikor újból üzent neki, a lány megint azt válaszolta, hogy nem változtatja meg előbbi elhatározását és nem jön.

A király nagyon szerette leányát, nem kényszerítette hát, hanem eléjük ment és mindkettőjüket bevezette a palotába, ahol férj és feleség lettek.

Néhány nap múlva azonban a királylány egész nap elmaradt és csak éjjel tért haza. A hercegben feltámadt a féltékenység és így szólt feleségéhez:

– Te akartál a feleségem lenni, azért kötöttünk házasságot. Most nappal mindig elmegy és csak éjszaka térsz vissza. Bizonyára azért, mert valaki más jár a fejedben.

De a lány esküt tett:

– Egyedül csak terád gondolok, másra még egy hajszálnyit sem, így igaz ez, ahogy mondom. Ha szavaim igazak, lássál az egyik szemedre.

Es a herceg az egyik szemére azonnal látni kezdett. Ezután a beszélgetés után megkérdezte a királylány, hogy kik a szülei és hol van a hazája.

– Hallattál már egy Gócsa nevű királyról?

- Hallottam.
- Nos, ő az én atyám. Hát Erény Forrása hercegről hallottál-e?
- Igen, hallottam.
- No hát Erény Forrása herceg én vagyok.

A felesége alig jutott szóhoz: – De hát hogyan kerültél ebbe a nyomorúságos helyzetbe?

Miután a herceg töviről hegyire elmesélte, hogyan is történt, megkérdezte:

– Ha most találkoznál Bűnök Forrásával, aki olyat tett, amire az egész világon senki sem lenne képes, kiszúrta szemedet, mondd, mit tennél?

– Bár Bűnök Forrása fosztott meg szemem világától, én a legkisebb mértékben sem haragszom reá, és nincs bennem iránta ellenséges indulat.

A felesége hitetlenkedett:

– Nagyon nehéz azt elhinni, hogy nem gyűlölöd, aki ilyen kárt tett benned. Nem őszinte szavak ezek.

– Bennem Bűnök Forrása herceg iránt nincs egy hajszálnyi hosszúvágy sem! – válaszolta a herceg. – Így igazak a szavaim s ha igazak, lássak a másik szememre is.

Amint ezt kimondta, a másik szeme is kitisztult és látott vele. Ahogy a herceg visszanyerte két szeme világát, alakja és külseje szebb lett mindenkinél. A felesége boldogan járult a király elé:

- Atyám, király, ismered te Gócsa fiát, Erény Forrása herceget?
- Ismerem.
- Óhajtja a király látni őt?
- Hol láthatnám én a herceget? – kérdezte a király.
- Nem más ő, mint akihez férjhez mentem.

A király csak nevetett:

“Megőrült ez a lány, vagy az eszét vesztette, hiszen a herceg nem tért vissza tengeri útjáról. És most azt mondja, hogy ez a koldus Erény Forrása herceg.”

– Ha nem hiszed, nézd meg magad – kérte a királylány. A király elment, megnézte és valóban felismerte a herceget.

– Bocsáss meg, hogy hibáztam, hogy nem jöttem rá rögtön, és nem ismertelek fel! – mentegetőzött. Titokban kikísérte a herceget az országútra és kihirdette, hogy Erény Forrása herceg épp most

érkezett meg a tengerről. Maguk a miniszterek sietlek eléje, bevonultak a palotába és kihirdették, hogy épp most adták hozzá feleségül a királynőt.

Közben a madár a levéllel visszaröpült a herceg országába. Mikor a levelet felolvasták és megtudták, hogy Erény Forrása herceg életben van, Bűnök Forrását azonnal börtönbe csukták, majd követet küldtek Lisibar királyához.

“Megtudtam – írta a király – hogy az én fiam, Erény Forrása országodba érkezett és nagy nyomoruságban él. Nagyon zokon veszem, hogy eddig nem küldted haza. Adj neki elefántokat és lovakat. Ha nem így teszel, magam megyek érte.”

Közben Erény Forrása nem felejtkezett meg a pásztorról. Megkérte Lisibar királyát, hogy elefántokat, lovakat, ruhát, házat, földet, legelőt, aranyat, ezüstöt, drágakövet, szolgákat, szolgálókat és munkásokat ajándékozzon neki, tegye egyszer s mindenkorra boldoggá és gazdaggá. Majd megérkezett Gócsa király követe is. Lisibar király a ötszáz drágakővel ékesített elefántot, ötszáz szolgát, ötszáz fiatal szolgálónőt és ötszáz kocsit rendelt melléjük. A király maga, a miniszterek és sok ezer főnyi tömeg adták a kíséretet, a zenészek meg különféle hangszereken játszottak.

Követ ment előre, így Gócsa király, a felesége és az udvar a herceg elé vonult. Mikor találkoztak, a fiú leszállt hátslováról, mélyen meghajolt szülei előtt, átölelték és jókívánságokkal halmozták el egymást, majd zene hangjai között vonultak a palotához.

Ahogy odaértek, Erény Forrása kérdezősködött Bűnök Forrása után. Elmondták, hogy börtönbe csukták. Rögtön kérte, hogy bocsássák szabadon.

– Olyan nagy bűnt követett el, hogy nem lehet szabadon engedni – válaszolták.

– Ha nem engedik szabadon, nem lépek be a palotába – jelentette ki a herceg. Így hát szabadon bocsátották.

Bűnök Forrása herceg mélyen meghajolt bátyja előtt, majd hozzásietett és a két testvér átölelte egymást. Mindenki elcsodálkozott, hogy Erény Forrása még kedvesebben bánik öccsével, mint azelőtt. Mikor bementek a palotába, megkérdezte tőle, hogy hol van a Csintamani Kő.

– Idefelé jövet az úton elrejtettem egy gödörbe.

Érte küldtek a mondott helyre, de nem találták. Elment hát velük Erény Forrása, és amint arra a helyre ért, azonnal megtalálta és magához vette a Csintamani Követ. Mikor minden drágakövet megtaláltak, visszatért a palotába és mind az ötszáz fejedelemnek ajándékozott egyet-egyet, csak a Csintamani Követ tarotta meg. Kezébe vette és így imádkozott:

– Ha ez a drágakő valóban a Minden Kívánságot Teljesítő Csintamani Kő, teremjen szüleim trónusa fölé egy hétfajta drágakővel díszített baldachin.

És azonnal ott termett. Majd folytatta:

– Azelőtt a királyi kincstárból és a miniszterek kincstárából ajándékokat osztottam, pótlódjék most a hiány és legyen a kincstár ismét tele.– A kincstár felé nyújtotta a Csintamani Követ és az összes kincstárak megteltek drágakövekkel.

Majd harangszóval kihirdette:

– Mától kezdve hét napig Erény Forrása a hétfajta drágakő esőjét hullatja alá, mindenki gyűjtse össze!

Erény Forrása ezután illatos vízben megmosakodott, új és tiszta ruhát öltött magára, majd a Minden Kívánságot Teljesítő Csintamani Követ a zászló hegyére erősítette, füstölőt vett a kezébe, meghajolt a négy égtáj felé és így szólott:

– Ha ez valóban a Minden Kívánságot Teljesítő Csintamani Kő, hulljon alá minden, amit csak kívánnak az emberek.

Azonnal felhők emelkedtek a négy égtáj felől, s a felhőkből fújó szél minden osztatlanságot elsepert. Majd bőséges eső hullott, amely elmosta a port, azután százfajta különböző ízes étel esett alá, majd ruhák és annyi drágakő, hogy az egész ország megtelt vele.

Ekkor mindenkinek a lelke hasonlatossá lett a drágakőhöz és az aranyhoz, s a herceg prédikálni kezdett:

– Minden szükségeset megkaptatok kívánságotok szerint, s megváltatok a szegénységtől. Hozzátok mindannyian összhangba testeteket, szavaitokat és lelketeket. Törekedjete a Tíz Erény útjára.

És mindenki igyekezett a tanítás szerint a Tíz Erényt megvalósítani. Bűnt nem követtek el, s haláluk után a mennyországban születtek újjá.

FARÖNK KIRÁLYFI

Rég elmúlt időben, számtalan, méretlen, ésszel fel sem mérhető korszakkal ezelőtt Dzambuiglingban egy Mahasakuli nevű király uralkodott ötszáz fejedelem felett. Bár ötszáz felesége volt ennek a királynak, mégsem született egyetlen utódja sem.

Egyszer a király ezt gondolta magában:

“Már megöregedtem, még sincs utódom, ha meghalok, a fejedelmek nem fognak egymásra hallgatni, kitör köztük a háborúskodás, emberek fognak ártatlanul meghalni és az országban felborul a rend.”

Így kesergett bánatában és nagyon elszomorodott a szíve.

Brgyabjin, az istenek ura a távolból meglátta, hogy a király el van keseredve és bánkódik szívében, alászállt hát a mennyországból, javasemberré varázsolta magát és elment a királyhoz:

– Király, miért bánkódsz, miért szomorkodsz?

A király elmondta, amin az előbb töprengett, mire az elvarázsolt orvos ezt a tanácsot adta:

– Király, ne bánkódjál, elmegyek a kedvedért a havasok közé és szedek egy csomó havasi gyógyfüvet. Készíts majd belőlük feleségeidnek ételt és amint megeszik, azonnal terhes lesz mindegyik.

A király ennek hallatára úgy vélte, ez valóban megszabadítaná gondjaitól. Azt mondta hát a javasemberek, hogy ha meg tudja csinálni, ám legyen.

Elment hát az elvarázsolt javasember a havasok közé, jó sok gyógyfüvet szedett össze, becsomagolta és visszatért a palotába. A gyógyfüveket megfőzte tejben és átadta a király első feleségének, a királynő megszagolta, de nemi bízott benne és ezért nem itta meg. Az elvarázsolt javasember meg visszatért az istenek birodalmába.

A többi feleség azonban mind ivott a gyógyitalból és nemsokára áldott állapotba is került. Az aszonyok rögtön beszámoltak erről a főfeleségnek, aki nagyon elkeseredett és szomorúan megkérdezte, nem maradt-e a gyógyitalból. Azt válaszolták, hogy elfogyott.

– Még az üledéke sem maradt meg? – kérdezte.

– De igen, az üledék megmaradt – mondták a többiek.

A főfeleség tejben felfőzte az üledéket, megitta és hamarosan terhes lett. A többi asszonyok, akik előbb ittak a gyógyitalból, mikor elérkezett az ideje, csupa gyönyörű szép fiút szültek. Nagyon megörült ennek a király, és minden gondolata az volt, mikor fogja már a főfeleség is megszülni fiát. Mikor a hónapok beteljesedtek, a főfeleség is megszülte gyermekét, de az olyan csúnya lett, akár a farönk. Elkeseredett ezen a király és királynő, és elnevezték a fiút Farönknek.

Mikor a fiúkat felnevelték, és felnőtt sorba kerültek, Farönk bátyjai mind megnősültek, egyedül ő nem kapott feleséget.

Történt egyszer, hogy az ellenség királya hadsereget gyűjtött és közeledett. Az ötszáz herceg is összeszedte katonáit, felkészült és elindult, hogy megütközzön az ellenséggel. De elvesztették a csatát és futva érkeztek vissza a palotába.

Ekkor Farönk királyfi megszólította bátyjait:

– Miért futottatok vissza ilyen nagy ijedten?

– Ma harcba indultunk a katonákkal az ellenség ellen, de elveszítettük az ütközetet, megverték bennünket, ezért menekültünk.

– Az ilyen ellenség nem húzhat ujjat velünk – válaszolta Farönk herceg. – Nagypáink íja és trombitája most a templomban van, hozzátok el! Elmegyek és megküzdök velük.

A herceg nagyapja a Tan Kerekét Megforgató Király^[64] volt. Több embert küldtek, akik a Tan Kerekét Megforgató Király íját szakértelemmel felemelték és a királyfinak adták. Az átvette és meghajlította az íjat. A felajzott húr úgy mennydörgött, hogy negyven mérföldnyire elhallatszott. Majd a királyfi magához vette a trombitát s az íjat és egymagában vonult el megverekedni az ellenséggel. Először megfújta a trombitát, s az úgy hangzott, mintha mennykövek csapkodnának. Mikor az ellenséges katonák meghallották, inukba szállt a bátorságuk, és futásnak eredtek.

Attól kezdve, hogy a királyfi hazatért, a király és a királynő szeretettel gondolt reá és elhatározta, hogy feleséget szerez neki.

Ebben az időben Lisibaca királynak volt egy lánya, akinél e világon ritkán lehet szebbet találni. A király követet küldött hozzá és menyéül kérte a lányt, de a követ az egyik szép királyfit mutatta be vőlegénynek. Lisibaca király oda is adta a lányát. Nagyon megörült ennek a király és megtette az előkészületeket, hogy a menyé elé

menjen. Farönk hercegnek pedig megparancsolta, hogy maradjon otthon, nappal ne találkozzék feleségével, csak éjszaka.

Történt egyszer, hogy a királynő találkozott sógornőivel, s azok elmondták, hogy kinek-kinek férje miben válik ki. Farönk felesége is dicsérte a férjét:

– Az én férjem bátor és olyan erős, mint a legjobb harcos, s nagyon finom bőre van.

– Ugyan ne beszélj – mondták sógornői –, a te férjed borzasztóan csúnya, olyan, mint egy farönk, ha nappal látnád, megijednél tőle.

Farönk felesége nagyon szívére vette, amit sógornőitől hallott, éjszaka mécsesest gyújtott, s mikor férje elaludt, rávilágított. Amikor meglátta, hogy milyen nagyon csúf, úgy megijedt, hogy tüstént visszafutott szüleihez.

Mikor ezt Farönk reggel észrevette, igen elszomorodott, vette trombitáját és utána sietett, a felesége országába. Mikor megérkezett, egy miniszternél vett szállást. Már hosszú ideje ott élt, mikor egyszer hat királyi fejedelemnek fülébe jutott, hogy Lisibaca királynak van egy szép lánya. Mind hadsereget gyűjtöttek és eljöttek megkérni. Nagyon kétségbeesett ezen Lisibaca király és tanácskozássra hívta össze minisztereit:

– Ha a lányomat az egyik királynak adom, a másik megharagszik, ellenem tör. Mit cselekedjünk, hogy megszabaduljunk ettől a bajtól?

Az egyik miniszter azt tanácsolta, hogy vágják darabokra a királynőt, és ha mindegyiknek egy-egy darabkát adnak, akkor talán megbékélnek. Voltak miniszterek, akik azt javasolták, hogy ki kellene hirdetni, volna-e valaki, aki az ellenséget vissza tudná verni, annak kéne adni a lányt és az ország felét jutalmul. Ezt a tanácsot a király el is fogadta és kihirdette. Farönk királyfi ekkor vette trombitáját és íját, kiment a város falai alá, ahol az ellenség táborozott. Alighogy megfújta kürtjét és felajzotta íját, az egész hadsereg úgy megijedt, hogy nem harcolni, de még mozdulni sem bírta. Ekkor bement az ellenség közé, a hat királynak mind levágta a fejét, magához vette koronájukat, katonáikat meg szolgálatába fogadta.

Lisibaca király nagyon boldog volt, lányát feleségül adta hozzá, őt pedig megtette főkirálynak. Farönk ezután egyesítette a hat király

birodalmát, maga köré vette a hadsereget és felesége társaságában visszatért saját országába.

Mikor a király meghallotta, hogy fia útban van hazafelé, eléje sietett és az egész országot át akarta adni neki, de nem fogadta el, hanem visszaadta apjának és élt feleségével, mint azelőtt.

Megkérdezte egyszer a feleségétől:

– Miért hagytál el engem, miért futottál el?

– Azért futottam el, mert felettébb csúnya vagy, és azt hittem, nem is vagy ember.

A királyfi egy tükröt vett és belenézett, s hogy ott meglátta, milyen csúnya, úgy elkeseredett, hogy látni sem akarta magát. Elvonult egy erdőbe s véget akart vetni életének. Brgyabjin, az istenek királya messziről látta ezt, odament hozzá és megkérdezte tőle, miért akar meghalni. A királyfi elpanaszolta baját. Brgyabjin megszánta és egy drágakövet nyújtott át neki, majd így szólt:

– Viseld ezt a diadémot állandóan a fejedre és olyan szép leszel, akárcsak én.

Amint a királyfi a drágakövet a fejére tette, már érezte, hogy nem olyan a teste, mint azelőtt. Visszament a palotába, magához vette trombitáját, íját és éppen indult a játékokra, mikor a felesége, aki nem ismerte meg, rászólt:

– Ki vagy? Ne nyúlj hozzá! Ha megjön a férjem, megbánod!

A herceg a feleségéhez fordult:

– Én vagyok a te férjed.

De az asszony nem hitte el.

– Az én férjem nagyon csúnya, te meg igen szép vagy, hogy lehetnél te az én férjem?

A herceg levette a fejéről a diadémot és azonnal olyan csúnya lett, mint azelőtt. Mikor ezt az asszony meglátta, nagyon boldog lett. Megkérdezte, hogyan történt mindez, és a királyfi töviről hegyire elmesélte. Ezentúl nagyon szerették egymást és Farönk nevét is megváltoztatták nyomban Mindenkinél Kiválóbbra.

A KÉT NEMZETSÉGŰ

Élt egyszer egy vagyonos gazdaember, aki gazdag lányt vett el, de nem volt tőle gyereke. Nagyon elszomorodott ezen és sokat imádkozott az istenekhez, míg végül egyszer felesége áldott állapotba került, s a hónapok elteltével egy fiúnak adott életet. A fiúcska szép volt, úgyhogy szülei és azok rokonai mind örvendeztek és megtartották a születési ünnepélyt. Egy folyó partján jöttek össze, és az ünnepség folyamán mindenki látni kívánta a kicsikét. Egyikük ölébe vette, majd a másik ölébe tette, s így a gyerek az egyiktől a másikhoz vándorok, míg végül egy vigyázatlan vendég elejtette a gyereket. Beleesett a vízbe, és a folyó elsodorta. Előző életének érdemei miatt, meg azért is, mert sorsa még nem teljesedett be, nem fulladt meg, hanem elnyelte egy hal, és annak gyomrában életben maradt.

A folyón lejjebb volt egy város, itt élt egy gazdag, de gyermektelen gazdaember. Ennek egyik szolgája éppen a folyóparton halászott, kifogta a halat, felnyitotta a gyomrát, s mikor a gyermek napfényre került, bevitte úrnőjének. Mikor megnézte és látta, hogy formás és szép, nagyon megörült és azt gondolta, hogy az istenek meghallgatták imáját. A gyermeket odaadta egy dajkának, aki felnevelte.

Mikor a folyó felső folyásánál élő gazda meghallotta, hogy lejjebb valaki egy hal gyomrában gyereket talált, azonnal gondolta, hogy ez az övé. Elment hát oda és követelte:

– Ez az én gyermekem, add vissza!

De a másik gazda így válaszolt:

– Ez nem a te fiad. Nekem nem volt fiam, imádkoztam az istenekhez, és az ő adományuk ez a gyermek, akit a hal gyomrában találtam.

Ezen a két gazda összeveszett és a király színe elé vitték az ügyet. A gyerek valódi apja azt erősítgette, hogy övé ez a gyerek, ez, aki a partról a vízbe esett, a másik meg azt vallotta, hogy ő a gyereket a kifogott hal gyomrában találta, nem lehet hát a másik gyereke.

A király meghallgatta mindkettőjük érvelését és úgy határozott, hogy a gyereket közösen neveljék fel. Ha felnőtt, mindketten keressenek neki egy-egy feleséget. S ha majd a két feleségtől

gyermek születik, mindegyik gazda vegye magához azt a gyereket, aki attól a feleségtől született, akit ő szerzett.

A két gazda a király ítélete szerint cselekedett, közösen felnevelték a fiút, úgyhogy az semmiben sem látott hiányt.

Mikor a fiúcska felnevelkedett, így szólt szüleihez:

– Születésem után nemsokára beleejtettek a vízbe, a hal elnyelt, és még sok ilyen szerencsétlenség történt velem, mégis életben maradtam. Ezért engedjétek meg, hogy pap lehessenek.

A gyermek szülei nagyon szerették fiukat, s bár csodálkoztak a dolgon, megadták beleegyezésüket.

A fiú pedig elment oda, ahol Buddha tartózkodott, lábához hajtotta homlokát és kérte, hogy hallgathassa tanítását és beléphessen a papi rendbe. A Győzedelmesen Elmúlott Buddha beleegyezett, mire a fiú haja és bajusza magától lehullott. Szerzetessé lett és felvette a Kétnemzetségű^{65} nevet.

A TESTET FELÁLDOZÓ KIRÁLYFI

Egyszer a következő történetet hallottam: A Győzedelmesen Elmúlott Buddha Mnyanjodban, Rgyalbjed királyfi ligetében, a Minden Örömök Lugasában időzött. Mikor elérkezett az alamizsnagyűjtés ideje, felöltötte alsóruháját és papi öltönyét, magához vette alamizsnás szilkéjét és elindult társával, Kundgabóval adományokat gyűjteni.

Élt ebben az időben a városban egy öregasszony, akinek volt két fia, ezek folyton loptak. Történt pedig, hogy egy vagyonos úr elfogta és az ítélszék elé vitte őket. Ott a törvény értelmén halálos ítéletet szabtak ki rájuk. Mikor a bakó megbilincselve a vesztőhelyre kísérte őket, az öreg asszony meg a két fia messziről meglátták a közeledő Győzedelmesen Elmúlottat. Mélyen meghajoltak abba az irányba, ahonnan Buddha jött, és az öregasszony így szólt hozzá:

– Istenek fejedelme! Fogadj kegyelmes gondolataidba és vedd pártfogásodba halálra ítélt fiamat.

A Győzedelmesen Elmúlott meghallgatta, s a Valóban Megjelent Buddha^{66} nagy szánmával könyörület ébredt irántuk benne. Hogy megmentse életüket, megparancsolta Kundgabónak, kérje meg a királyt, engedje el őket. A király teljesítette Buddha kérését.

Nagyon megörültek a Győzedelmesen Elmúlott kegyének, elmentek hozzá, homlokukat lábához értetve köszöntötték, összetették kezüket és így szóltak:

– A Győzedelmesen Elmúlott nagy kegyelméből, hogy maradék életünk el ne vesszen, könyörületesen megemlékezett rólunk az istenek fejedelme. Engedd meg hát, hogy belépünk a szerzetesi rendbe.

A Győzedelmesen Elmúlott azt válaszolta, hogy szívesen látja őket. Erre hajuk, bajszuk magától lehullott, ruhájuk sáfrányszínűvé vált, lelkükbe pedig jámborság költözött. Miután a Győzedelmesen Elmúlott a Tant prédikálta nekik, megtisztultak a szennytől és tisztátalanságtól, s elérték az Ellenség Legyőzője állapotát, öreg anyjuk is meghallgatta a tanítást és elérte az Újra Vissza-nem-térő állapotot.

Mikor Kundgabó nagy csodálkozással látta, hogy mindez valóság, felkiáltott:

– Mennyi erénye van a Valóban Megjelentnek!

És töprengeni kezdett azon, hogy milyen jót követhetett el ez az asszony és két fia előző életében, hogy így találkoztak a Győzedelmesen Elmúlottal, aki aztán nagy rossztól mentette meg őket, s hogy elnyerhették a siralomvölgyből való megszabadulás kegyelmét, az egyetlen test hasznát, a szentté válás adományát.

A Győzedelmesen Elmúlott felismerte ezeket a gondolatokat és így szólt Kundgabóhoz:

– Nem egyedül a jelen időben tettem jót az anyának és fiainak. Már az elmúlt korszakban is javukra volt kegyeknem.

Kundgabó kértelte:

– Ó, Győzedelmesen Elmúlott! Mutasd meg tanításodat, hogy abban a régebbi korszakban hogyan cselekedtél jót ezzel az asszonnyal és fiaival.

A Győzedelmesen Elmúlott ekkor így szólt Kundgabóhoz.

...Rég elmúlott időben, számtalan korszakkal ezelőtt élt Dzambuiglingban egy Singrtaesenpo^{67} nevű király, aki ötszáz fejedelem felett uralkodott. Volt neki három fia, a legidősebbet Nagy Hangnak, a középsőt Nagy Szellemnek, a legkisebbet Nagy Léleknek hívták. A legkisebb fiú kiskorától fogva kedves és könnyörületes szívű volt, s olyan mindenkihez, mintha egyetlen gyermeke volna.

Történt egyszer, hogy a király a miniszterekkel, a királynővel és fiaival a környékre ment sétálni. Míg a többiek kissé megpihentek, a három fivér besétált az erdőbe s ott megláttak egy tigrist, amely éppen akkor hozta világra kölykeit. De már napok óta sarkallta az éhség, a szomjúság, és éppen újszülötteit készült felfalni.

A legkisebb királyfi figyelmeztette bátyjait:

– Ez a nősténytigris nagy szükségben szenved, legyöngült, lesoványodott és közel van a kimúláshoz, ezért nemrég világra hozott kölykeit készül felfalni.

A bátyjai azt válaszolták, hogy igaza van abban, amit mond. Az öccs folytatta:

– Mi ennek a nősténytigrisnek a rendes tápláléka?

– Frissen vágott hússal és meleg vérral szokott jóllakni – válaszoltak.

Az öccs tovább faggatta őket:

– Képes volna valaki arra, hogy saját testével megmentse a pusztulástól?

A fivérek azt válaszolták, hogy aligha akad ilyen ember. A legkisebb királyfi tovább töprengett:

– Régóta keringek az újjászületések körforgatagában, testem és életem számtalanszor elpusztult, néha a szenvedély volt az oka, néha a gyűlölet, néha meg az ostobaság miatt vesztettem el. Mit ér az a test, amely a vallásért egyetlen egyszer sem lépett az erények mezejére?

Ahogy hármásban tovább mentek, egy idő múlva megint megszólalt és bátyjaihoz fordult:

– Bátyáim, menjetek előre, valamit el kell intéznem, majd utánatok megyek.

Azzal befordult az úton és odasietett a nősténytigris barlangjához. Lefeküdt eléje, de a nősténytigris szája úgy összetapadt, hogy enni sem tudott. A királyfi egy éles faszilánkkal vért eresztett testéből és a nősténytigris elé folyatta, hogy felnyalja. Erre a tigris kitérte száját és felfalta, úgy hogy semmi sem maradt belőle.

Mikor bátyjai észrevették, hogy öccsük még mindig nem érte utol őket, visszafordultak, hogy megkeressék. Közben eszükbe jutott, hogy bizonyára megölte az éhes tigris. Ahogy aztán odaértek, látták, hogy legkisebb öccsüket a tigris felfalta, és körös-körül minden össze van kenve a vérével. Rémületükben összeestek. Egy idő múlva visszanyerték eszméletüket, de kétségbeesett sóhajtással fetrengtek a földön, majd újból elájultak.

Ezzel egy időben a királynő álmában három galambot látott, amelyek ide-oda röpködtek játékosan. Egyszer csak a legkisebbet közülük elragadta egy karvaly. Rögtön felriadt álmából, nagyon megijedt és elmesélte a királynak.

– Olyan szóbeszédet hallottam, hogy a galamb a fiúk jelképe. És ha a legkisebb galambot a karvaly elragadta, az azt jelenti, hogy a legkedvesebb fiamat valami szerencsétlenség érte.

És tüstént kerestetni kezdte. Nemsokkal ezután megérkezett a két fivér.

Rögtön azt kérdezte, hogy nem történt-e valami baj, s hol van legkedvesebb fia. A két testvér csak hebegett. Úgy elakadt a

lélegzetük, hogy hosszú ideig nem jutottak szóhoz. Végre megjött a szavuk és elmondták, hogy a tigris felfalta. Mikor a királynő ezt meghallotta, ájultan a földre zuhant és csak hosszú idő múlva tért magához. Akkor a két fivér, a királynő és az udvari nép azonnal elsietett arra a helyre, ahol a királyfi megvált az élettől. A nősténytigris már mind felfalta a húsát, csak a szanaszét heverő csontokat és a vért látták. A királynő megfogta a koponyát, a király a karokat, s hangos jajkiáltással zokogtak, majd ismét elájultak. Hosszú időbe telt, míg magukhoz tértek.

Miután Nagy Lélek királyfi ott helyben megvált az életétől, a Boldog Istenek birodalmában, a Tusita mennyországban született újjá.

“Miért, mit tettem, hogy itt születtem újjá?” – töprengett magában. S mikor isteni tekintetével végignézett az élőlényeknek mind az öt rendjén, látta, hogy azon a helyen, ahol eltávozott az életből, szülei körülveszik csontjait, s fájdalmukban jajgatnak. Az istenség elgondolkozott:

“Ez a nagy bánat még szüleim egészségének rovására lesz, megvigasztalom hát őket, szólok hozzájuk.”

Alászállott a mennyből és az égboltról kedves szavakkal vigasztalta szüleit. Azok feltekintettek az égre és kérték, hogy mondaná meg, miféle isten ő.

– Én vagyok Nagy Lélek királyfi – válaszolta. – Azáltal, hogy testemet a tigrisnek adtam táplálékkul, a Boldog Istenek birodalmába születtem újjá. Nagy király, vedd észre, hogy minden vággyal kapcsolatos dolog végül is elpusztul. Ami születik, az biztosan meghal, s a bűnös élőlények a pokolba hullanak alá. Azok pedig, akik az erényeket gyakorolják, a mennyországba kerülnek. Mivel pedig minden születik és elpusztul, miért nem veszitek észre, hogy egyedül kedvteléseitek miatt zuhantok a nyomorúság tengerébe? Törekedjete hát az erények megvalósítására.

– Nagy könnyörületességében odaajándékozta magadat a tigrisnek, s mindenkivel szemben kegyelmes voltál, de bennünket elhagytál! – panaszkodtak a szülei. – Véget vettedél életednek, és ha rád gondolunk, olyan fájdalmat érzünk, mintha húsunkat tépnék apró darabokra. Mondd, ó, nagy könnyörületes, hát helyes, hogy így cselekedtél?

Az istenség ezután is kedves szavakkal beszélt lelkükre, és vigasztalta őket. Mikor a szülők kissé megnyugodtak, hétféle drágakőből koporsót készítettek, abba beletették csontjait, majd eltemették és emlékoszlopot állítottak föléje. Az istenség ekkor visszament a mennybe, a király meg kíséretével a palotába...

A Győzedelmesen Elmúlott befejezte a történetet, majd Kundgabóhoz fordult:

– Mit gondolsz, ki volt Singrtacsenpo király, aki abban az időben élt? Ő, az én atyám volt és a királynő az anyám, az idősebbik és a középső testvérek az én mostani istentársaim, a legkisebb fia pedig, Nagy Lélek, aki abban az időben élt – ne gondolj másra –, én magam voltam. A két tigriskölyök meg ez a két tolvaj volt. És már régi időktől kezdve megszabadítottam őket a gonosztól, megváltottam őket az újjászületések örökös körforgásának szenvedésedtől.

És Kundgabo meg az egész kíséret hangosan dicsérték a Győzedelmesen Elmúlott tanítását.

A SZEGÉNY SZERZETES MEGMENEKÜLÉSE

Réges-régen, számtalan és mérhetetlenül sok emberöltővel ezelőtt élt egyszer egy jámbor király, akit Dzeszpának hívtak. Volt ugyanakkor ebben az országban egy Dbjugpacsan nevű szerzetes, aki olyan szegény volt, hogy élelemre meg ruhára is alig telt neki.

Egyszer ez a szerzetes egy gazdaembertől kölcsönkért egy ökröt. Egész nap dolgozott vele, majd visszavitte a gazda házához, aki éppen vacsorázott. Dbjugpacsan beeresztette az ökröt az udvarra, az állat kiballagott a túlsó kapun és nyoma veszett. Mikor a gazda befejezte vacsoráját, felkelt és sehol nem látta ökrét. Ezért Dbjugpacsanra förmedt:

– Hová lett az ökröm?

– Én beeresztettem az udvarra! – védekezett a szerzetes.

– Miattad veszett el az ökröm – erősködött a gazda –, neked kell visszaadnod.

Dbjugpacsan csak azt hajtogatta, hogy nem ő hagyta megszökni. Végül is megegyeztek, hogy a király elé viszik az ügyet, döntse el az, melyiküknek van igaza.

Az úton, melyen elindultak, megszökött egy ember kancája. Az ember rákiáltott Dbjugpacsanra:

– Állítsd meg a kancámat!

A szerzetes követ ragadott, a ló felé dobta és úgy eltalálta, hogy eltörte a lábát. Az ember követelődni kezdett:

– Megölted a lovamat, adjál helyette másikat!

– Hogy én adjak neked lovat? – szólt Dbjugpacsan. – Inkább gyere velünk, mi most éppen a királyhoz megyünk. Döntse el ő, melyikünknek van igaza.

Amint együtt mentek tovább, Dbjugpacsan meg akart szökni, átvette magát egy kerítésen. A kerítés aljában egy takács ült és szőttest szőtt. Dbjugpacsan éppen az ő nyakába esett, s a takács rögtön szörnyethalt. A takács felesége megragadta a szerzetest:

– Megölted a férjemet, add vissza őt!

– Hogy adjam vissza a férjedet? – kérdezte Dbjugpacsan. – Inkább gyere velünk, mi most a király elé megyünk, ő majd ítélkezik ügyünkben.

Amint együtt mentek tovább, útjuk egy mély folyóhoz ért. A víz közepén egy ács úszott a part felé, szekercéjével a szájában.

Dbjugpacsan megkérdezte tőle, hogy milyen mély a folyó.

– A folyó nagyon mély – válaszolta az ács, és közben szekercéje belepottyant a vízbe. Mikor az ács nem találta meg szerszámját, megragadta Dbjugpacsant:

– Miattad esett a szekercém a vízbe!

– Énmiattam ugyan nem esett bele! Gyere velünk, éppen a király elé megyünk, döntse el ő, melyikünknek van igaza – felelte Dbjugpacsan.

Útközben elfáradtak, betértek hát egy kocsmába és bort kértek. A kocsmáros felesége nemrég hozta világra kisfiát, s egy kendőbe pólyálva letette a földre. A mit sem sejtő Dbjugpacsan ráült a pólyára és agyonnyomta az újszülöttet. A kocsmárosné megragadta a szerzetest:

– Megölted, add vissza a gyermekemet!

Dbjugpacsan alig jutott szóhoz:

– Én nem gyilkoltam meg a gyermekedet, és hogy adhatnám vissza? Gyere velünk, a király elé megyünk, döntse el ő, melyikünknek van igaza.

Mindnyájan együtt folytatták útjukat. Egy kis idő múlva egy sakota-fa alá értek. A fa ágán egy holló ült. Mikor a holló meglátta Dbjugpacsant, megszólalt:

– Hová mégy, Dbjugpacsan?

– Nem én megyek, ezek az emberek visznek – válaszolta a szerzetes. – Hogy hová? Hát a király elé!

– Akkor add át a királynak az üzenetemet – szólt a holló. – Itt a sakota-fán ül egy holló s ezt üzeni: Ha én egy másik fán telepszem meg, nem szép a hangom, ha ide visszajövök, csodálatosan szép a hangom. Mondja meg a király, mit jelent ez?

Ezután egy másik helyre érkeztek, ahol egy kígyóval találkoztak. Az is üzenetet küldött a királynak. Az üzenet így szólt:

– Ha kimászom fészkeimből, jól érzem magam, ha visszamászom fészkeimbe, rosszul érzem magam. Kérdezd meg a királytól, miért van ez?

Amint tovább vándoroltak, megláttak egy fiatal asszonyt. Az is üzenetet bízott rájuk:

– Ha szüleim házában vagyok, apósom házába kívánkozom, ha apósom házában vagyok, szüleim házába kívánkozom. Kérdezd

meg a királytól, miért van ez?

Az emberek tovább mentek és elérkeztek a király elé. Lábához borulva köszöntötték őt, majd helyet foglaltak oldalán. A király megkérdezte tőlük, mi járatban vannak. Elmondták töviről hegyire Dbjugpacsan és a gazda vitáját. A király Dbjugpacsanhoz fordult:

– Kölcsönvetted az ökröt?

– Igen, kölcsönvettem.

– És visszaadtad?

– Én abban a hiszemben engedtem vissza, hogy a gazda látja

– válaszolt Dbjugpacsan.

A király így ítélkezett:

– Dbjugpacsannak tépjék ki a nyelvét, mivel nem szólt, mikor visszavitte az ökröt; a gazdának szúrják ki a szemét, mivel látta, hogy bejött az ökör és nem kötötte meg.

A gazda így gondolkozott:

“Dbjugpacsan miatt először elveszett egy ökröm, most még a szemem világát is elveszítsem? Inkább nyerje meg a pört.”

– Ó, király! Dbjugpacsan megölte a kancámat – panasolta a kárvallott ember.

A király megkérdezte tőle, hogyan ölte meg az állatot.

– Az úton idejövet ez az ember rám kiáltott, hogy állítsam meg a kancáját. Én követ ragadtam, s úgy megdobtam a lovat, hogy az nyomban kimúlt – válaszolta Dbjugpacsan.

A király így ítélkezett:

– A kanca tulajdonosának, mivel ő kiáltotta, hogy állítsák meg a kancáját, nyelvét tépjék ki, Dbjugpacsannak pedig, mert követ ragadott, vágják le a kezét.

Az ember így töprengett:

“Először megölte a lovamat, most még a nyelvemet is kivágják? Inkább Dbjugpacsan nyerje meg a pört.”

Most az ács adta elő panaszát:

– Dbjugpacsan megkérdezte tőlem, milyen mély a folyó, s ezért a számban vitt szekercém beleesett a vízbe.

A király ítélete így hangzott:

– Mivel egy olyan dolgot, amit vállon szokás hordani, a szájában vitt, verjék ki az ácsnak mindkét metszőfogát.

Dbjugpacsannak pedig, mert megkérdezte, milyen mély a folyó, vágják ki a nyelvét.

“Először elvesztettem a szekercémet, most még a fogamat is kiverjék? Jobb, ha Dbjugpacsan nyeri meg a pört” – vélte az ács.

Ezután a kocsmáros felesége panaszolta el, hogy Dbjugpacsan megölte a fiát. A szerzetes így védekezett:

– Mikor elfáradtam, betértem egy kis borért, és mert a kendőtől nem láttam, hogy alatta egy gyerek van, ráültem és megöltem a gyereket.

A király kiszabta az ítéletet:

– Kocsmárosné, te hibás vagy abban, hogy úgy pólyáltad be a fiadat, hogy a pólyától nem látszott. Dbjugpacsan, te meg abban hibáztál, hogy nem nézted meg, hová ülsz. Légy a kocsmárosné férje és legyen neki tőled egy gyereke.

Az asszony méltatlankodni kezdett:

– Megölte a fiamat, most még együtt is éljek vele? Ennél még az is jobb, ha Dbjugpacsan nyeri meg a pört.

Végül a takács felesége panaszolta el férje halálát; Dbjugpacsan elmondta, hogy történt az eset.

– Mikor ellenségeim megsokasodtak, elfogott a félsz, megszöktem, átvetettem magamat egy kerítésen. De nem láttam, hogy mögötte egy ember üldögél, és úgy ráestem, hogy rögtön szörnyethalt.

A király köztük is igazságot teít:

– Menj Dbjugpacsan és vedd el ezt az asszonyt feleségül.

Az asszony felkiáltott:

– Nem elég, hogy megölte a férjemet, még feleségül is menjek hozzá! Inkább nyerje meg a pört!

A király így mindenkinek igazságot osztott, megszabadította Dbjugpacsant minden veszedelemtől, és a szerzetes megmenekült.

A király ítéletére várt még két asszony, akik egy gyermek felett veszekedtek. A király bölcsessége így ítélkezett:

– Mindketten ragadjátok meg a gyermek kezét és húzzátok magatok felé. Amelyik asszony el tudja húzni, az vegye magához.

A nem igazi anya szívtelenül, tiszta erejéből maga felé rántotta a fiúcskát. A valódi anya erősebb volt, mégis szeretetből csak

gyengéden húzta. Így a király megismerte az igazságot és így szólt ahhoz az asszonyhoz, aki erősebben húzta a gyermeket:

– A fiú nem a tiéd, hanem a gyengédebb asszonyé. Ez az ítéletem.

Így azé az asszonyé lett a gyermek, aki kevésbé húzta, s az haza is vitte.

Dbjugpacsan ezután elmondta a királynak, hogy mikor vádlói megragadták és a színe elé hozták, egy kígyó üzenetet küldött vele: “Mikor kimászom fészkeemből, jól érzem magam, ha visszamászom fészkeembe, rosszul érzem magam; kérdezd meg a királytól, miért van ez?”

A király így felelt:

– Add át a kígyónak válaszat: Mikor még nem ettél és fészkekből éhesen kimászol, jól érzed magad, de miután kimásztál, falánk vagy, szenvedsz a ragadozó madaraktól, felfújod magad haragodban, s így nehezen férsz vissza fészkebe. Ezért érzed ilyenkor rosszul magad. Ha ételben, haragban mértéket ismernél, éppoly kellemesen éreznéd magad, ha visszamászol, mint mikor kimásztál.

Dbjugpacsae ezután a fiatalasszony üzenetét adta át.

A király erre a kérdésre is megválaszolt:

– Fiatalasszony, neked szülői házában vannak szeretteid. Ezért, mikor apósod házában vagy, szeretteid után, szüleid házába kívánczol. Mikor aztán a szülői házában vagy, szeretteid után sóvárogva visszakívánczol férjed után, aki meg apósod házában van. Ezért vedd meg az egyik helyet és tarts ki a másik mellett. Így megszabadulsz minden szenvedéstől. ^{68}

Végül Dbjugpaesan a sakota-fán ülő holló üzenetét mondta el. A király neki is megfelelt:

– A sakota-fa alatt kincs van, azért szép ott a hangod, más fa alatt minőségnek kincsek, ezért másutt csúnya a hangod.

Ezután Dbjugpacsanhoz fordult a király:

– Sok veszedelemtől isaabadítottalak meg téged. Te szegény ember vagy, Dbjugpaesan, menj el hát ehhez a fához, ásd ki alóla a kincset, s legyen a tiéd.

Dbjugpaesan így is tett, és egyszeriben gazdag ember lett belőle.

UTÓSZÓ

Az időszámításunk szerinti VII. század derekán új nagyhatalom tűnik fel Belső-Ázsiában. Hadserege Turkesztántól a kínai fővárosig, a Bengáliai-öböltől a Pamir-hegységig veri ellenségeit. Királyai arabokkal, törökökkel, kínaiakkal, indiaiakkal harcolnak és szövetkeznek. Az új birodalom a tibeti királyság. A nomád népek életében nem szokatlan gyors tündöklésének azonban a X. század közepére már vége is szakad. Nyomában fejlett írásos kultúra marad, melyet féltve őriznek és fejlesztenek tovább az egyre szaporodó buddhista kolostorok falai között.

A buddhizmus a VII–VIII. század folyamán talál utat Kínából és Indiából Tibetbe. Itt először meg kell küzdenie a régi bon vallással. Ez a samanista elemekből táplálkozó régi tibeti vallás maga is sok elemet vesz át a buddhizmustól, mintegy összeötvözi azt a maga régi hagyományával, valamint a brahmanizmusból, a buddhizmus nagy indiai ellenfelétől vett elemekkel. Kialakítja a maga kései, dogmatikus formáját, mely háttérbe szorulva ugyan, de napjainkig harcol a buddhizmus ellen. Közben a történetileg és politikailag visszaszoruló Tibet fontos vallási központtá válik, a buddhizmus Szentföldjévé. A buddhizmus északi ún. Nagykocsi (mahájána) ága talál itt talajra, elburjánzik benne a misztikus-mágikus elem, hogy azután sok-sok szektára oszolva, újabb és újabb reformátorok kezén nyerje el mai formáját, melyet lamaizmusnak nevezünk. Világképe megtelik az ellentét magába olvasztó, de fel nem oldó dogmatikus rendszer ellentmondásaival. Helyet kapnak benne a természetet megszemélyesítő démonok, a Tant védő és fenyegető szellemek, istenné avatott szentek és szentekben testet öltött istenek. Az összes környező vallásból átvesz valamit, az ember-áldozó Síva kultuszából, a tűzimádó perzsa vallásból, a jó és rossz harcát tanító manicheizmusból éppúgy, mint a kínai taoizmusból vagy a hindu brahmanizmusból, s ezek mind tovább növelik a lamaizmus tarkaságát.

Az egymással harcoló szekták és papi-feudális arisztokrácia által elnyomva ott küszködik a természet fantasztikus mostohaságával a tibeti pásztoreMBER és a folyóvölgyek földművese. E kis kötet a tibeti népmese-, legenda- és mítoszvilágán keresztül

kívánja bemutatni azt a sajátos gondolkodás- és életformát, melyben a "világ tetején" élnek.

A válogatás kettős célt tűzött maga elé. Az első részben a tibeti mese történetéről kíván képet adni, a tibeti birodalom kialakulásától kezdve az egyre jobban háttérbe szoruló bon valláson keresztül az uralmáért harcoló buddhista papság világán át a mai napig élő népmeséig. Egyben a tibeti irodalom történetének vázlatos áttekintését is nyújtja, mivel az egyes szövegeket a megfelelő korszak legjelentősebb irodalmi alkotásaiból válogattuk.

A tibeti királyság kialakulása előtti időbe vezet vissza a hátasló és a vádló elválásának, a ló domesztikálásának története. Az itt közölt részlet egy nagyobb ótibeti mítosz töredéke, mely az Aranykor bukását és a világ megváltozását mondja el. A mítosz még élénken őrzi az ősközösségből kibontakozó és a nemzetségi arisztokrácia vezetése alatt lassan állammá szerveződő kis tibeti fejedelemségek emlékét. Világképében a samanisztikus bon vallás keveredik a csillagok kifürkészhetetlen erejébe vetett hittel és a természet józan megfigyelésével. A ló domesztikálásáról adott mitikus magyarázat tele van meséi elemekkel (hármasszám, három testvér, legkisebb öccs szerepe), a nemzetségi társadalom szokásanyagával (vérbosszú). Szövegét egy VIII–IX. századi kézirat őrizte meg, melyet Stein Aurél fedezett fel a híres tunhuangi barlangokban.

A bon vallás kései, dogmatikus világképére vet fényt a királyfi csodálatos feleségéről szóló történet. A mű a bon vallás szent könyvéből, a Gzermjigből való. Figyelemre méltó tanulsága, hogy a kitalált szegény emberek között is születhetik kiváló személyek, ebben az esetben a királyfi felesége, aki később Gsenrabmibónak, a bon vallás Ellen-Buddhájának, anyja lesz. A történetben kirajzolódó társadalmi és világnézeti kép, nem kevésbé a rítusok, a brahmanizmusra emlékeztetnek.

A második bon történet egy híres buddhista egyházatya, Padmaszambháva, a Lótuszvirágban-született életrajza őrizte meg, de a bon régebbi, sámándobbal varázsoló, révülő-rejtező világára utal.

Az uralomra törő, új vallást követő papok és a régihez húzó királynő drámai összeütközését dolgozza fel a királynő és a szerzetes legendája, közismert keretbe, Putifárné és József

történetébe ágyazva. A királynő egyébként történeti személy, Khriszrongldebcan király (742–797) felesége. A hiteles történeti források feljegyzik róla, hogy ellensége volt a buddhizmusnak.

Az első rész utolsó darabja egy mai tibeti, pontosabban ladaki népmesét mutat be.

A kötet második fele egy híres buddhista tanmesegyűjtemény, a Bölcs és Balga példázatainak néhány darabjával ismerteti meg az olvasót. Ez a gyűjtemény ismeretlen indiai eredet után Belső-Ázsián át, kínai közvetítéssel került Tibetbe a IX. század folyamán, ahonnan folytatja útját a mongolokhoz. Része a Kandzsurnák, a buddhisták nagy kanonikus szöveggyűjteményének, melynek első európai ismertetését Körösi Csorna Sándornak köszönhetjük. A Tibetben ma is kedvelt gyűjtemény egyes meséi számos szóbeli változatban élnek szerte a tibeti fennsíkon.

Szemelvényeink itt is csak típusokat kívánnak bemutatni. Az első történet, az emberevő király megtérése, teljes apparátusában mutatja be a keretes buddhista tanító mesét. Nyersanyagát a gyilkosságot főbűnnek tartó buddhizmus és brahmanizmus előtti korból, a véres emberáldozatok és kicsapongó misztériumok világából veszi, de beilleszti a maga erkölcsi világképébe. Célja a vallási tanulság, az élet szenvedéseinek buddhista magyarázata. A lélekvándorlás örök körforgásába került élőlény sorsát előző életében elkövetett tettei határozzák meg. Ebből menekülés csak a buddhista tanítás megvalósítása, a vágyakról, minden szenvedés okozójáról való lemondás, és Buddha megváltó tevékenysége révén lehetséges. Ennek felismerése és megvalósítása során a halandó a megtisztulás különféle fokozatain áthaladva érheti el a teljes vágnélküliség, a buddhává-válás állapotát, a Nirvánát. Ennek az állapotnak tökéletes megvalósítója és előképe a Sákja nemzetségben született Gaotáma, Buddha, aki minden kalpában, minden világkorszakban, egyszer újjászületik, hogy megváltsa a benne hívőket.

A keretes mese Indiától Olaszorszáig, Angliától Kínáig ismeretes technikája itt lényeges vallási értelmet kap. A történet elmondására szolgáló ürügyből erkölcsi és vallási tanulsággá lép elő. A mesék felhasználása a vallási oktatásra az Ószövetségtől kezdve napjainkig szokása minden kornak és vallásnak.

Mivel a keret unalmassá válhat, a többi mesénél elhagytuk, legfeljebb a magyarázó előtörténetet tartottuk meg.

Válogatásunk egy másik szempontja volt, hogy az egyetemes mesevilágból ismert meséket is közöljünk, hogy megfigyelhető legyen, mennyire alakítja át ezeket a buddhista szemlélet és a tudatos irodalmi alkotás. Jó példája ennek a Kétnemzetségű története, mely a világszerte ismert Három Arany Testvér motívumát dolgozza fel. Az ismert népmesei változatokban a gyermek vízbeesése az anya elleni intrikák következménye, itt azonban egyszerű véletlen, mely a sorsot képviseli. A többi népmesei változatban a hab hajtotta gyermek hosszú kalandok után kerül vissza igazi szüleihez, ehelyett itt egy frappáns salamoni ítélet hangzik el, mely azonban szintén csak ürügy arra, hogy végül is bemutassa a szerzetesség mindenekfölött-valóságát.

Bemutatunk két olyan történetet is (Kéklótusz apáca kalandjai és a Testét a tigrisnek feláldozó királyfi), melyek nem az egyetemes mesekincs építő köveiből készültek, hanem teljes egészében a buddhista világkép szülöttei.

Szövegeink mind tibeti eredetiből készültek fordítások. Csak ez teszi lehetővé, hogy valamit visszaadjunk abból a stílusból, mely a sajátos tartalomhoz simulva, igazán tibetivé teszi ezeket az alkotásokat. E stílus főbb jellemvonása az emelkedett, kissé mesterkéltséggel, oktató jellegű hangvétel, a képisméltés, a gondolatritmus és a zárt, buddhista szimbolika, melyben mindennek megvan a maga vallásos értelme. A csodálatos drágakő a buddhista tant jelképezi, melyért fáradságos utat kell megjárni, de birtoklása minden jóval ellátja a hívőt; a királyfi, aki feláldozza magát, valójában Buddha; a távoli rnesszi sziget a túlvilág, és így tovább. A mesék történései csak illusztrációk egy bonyolult és elvont tanításhoz, melyet a nép nem annyira a Tan miatt hallgat, hanem mert mese, színes és megragadó mese.

RÓNA TAS ANDRÁS

- {1} Mitikus korszakok az Aranykor hanyatlása után.
- {2} A nagy fennsík Tibet közepén a Bjang-thang, ma is a vad jakra vadászó és szelíd jakkal nomadizáló tibeti pásztorok hazája.
- {3} a jakbika szíve.
- {4} A lovak közismert barátkozása, itt az utolsó búcsú jele.
- {5} A tibeti nép eredetmondáiban szereplő legendás birodalom, valószínűleg a Lhasza környéki Szkji folyó völgye.
- {6} Az itt következő töredékes rész a ló és az ember szerződését mondja el. Az ember biztosítja neki az öszvérénél jobb bánásmódot.
- {7} Lépjén a túlvilági szellemek szolgálatába.
- {8} A következő rész a ló felszerszámozásának legendás eredetéről szól.
- {9} a következő rész a jak-áldozat eredetét magyarázza.
- {10} Indus, Oxus, Tarim és Ganges.
- {11} A Himalája egyik csúcsa, délre Lhaszától, gyakran szerepel a tibeti mesékben.
- {12} szanszkrit nevén Dzsambudvipa a hindu világkép egyik fontos területe, tulajdonképpen maga a föld. Az összes mesés történetek színhelye.
- {13} szanszkrit Mahápurusa, hívő, istengyermeki állapot.
- {14} mitikus madár, az emberiség jótévője.
- {15} A négy fő és a négy mellék égtáj.
- {16} A név azt jelenti, hogy a világmindenség bon papjává avatták.
- {17} Utalás a fiú előző szavaira, aki azt mondja, hogy az anya volt az oka az egész kudarcnak. A női méh a vágyak, minden szenvedés okának szimbóluma.

{18} A pántlikák a Dmu-démonok jelképe.

{19} A csodálatos leány itt férjéhez hasonló nevet kap, melynek jelentése talán: A Világmindenség ősanyja, előképe.

{20} Ég, föld és alvilág.

{21} Múlt, jelen és jövő.

{22} Tűz, víz, levegő, föld.

{23} Itt válik világossá az egész történet szimbolikus jellege. A kapott kincsek a bon vallás kegyelmét, tanításának ajándékát jelképezik, melynek elnyerése által megtisztul a halandó.

{24} Sámándob, melyen révületében a túlvilágra szokott utazni.

{25} A VIII. században élt híres tibeti egyházatya, Padmaszambháva tanítványa.

{26} A buddhista tanítás szemben a bon vallással.

{27} a buddhista sarkalatos bűnök, a vágy, a harag, a meggondolatlanság van itt összekeveredve az öt bűnnel: gyilkolás, lopás, paráználkodás, hazugság és részegség.

{28} a tisztaság, szegénység, engedelmesség fogadalma.

{29} az újjászületések körforgása.

{30} a korai, belső-tibeti királyság egyik neve. Ma egy kolostor neve Lhásza mellett.

{31} Egy kockadobással nyert szám alapján megnézte a megfelelően számozott jóskönyvet.

{32} szanszkritul mandalo a hármas világmindenséget jelképező mágikus ábra.

{33} sajt, tej, vaj.

{34} melasz, méz, cukor.

{35} a buddhista párt, mely valóban nemsokára magához kaparintotta a hatalmat.

{36} Buddhának és Padmaszambhának, a buddhizmus első tibeti reformátorának tanítása.

{37} a Kandzsar, a buddhista kanonikus gyűjtemény 108 kötetének címe.

{38} A négy fő, a négy mellék égtáj, fönt és lent.

{39} régi indiai pénzegység.

{40} az előző világperiódus Buddhája.

{41} tibeti nevén mcshodrtén (mai ejtése: csörten) indiai nevén sztupa, piramis alakú építmény, a buddhista világban lépten-nyomon látható Buddha-emlékmű.

{42} a Sákja nemzetségben született Gaotáma, a történeti Buddha.

{43} a mai Benáresz őse, a mesékben mint az előző korszak birodalma szerepel.

{44} szanszkritul a Suméru-hegy, a világ közepe és tengelye.

{45} Ha mindezek elmúlnak, elmúlik hazád is, miért ragaszkodsz hozzá?

{46} A szenvedés ege, földje, pokla, a jelen világ valósága.

{47} születés, öregség, betegség, halál.

{48} A szenvedés van; a szenvedés eredete a vágy; a szenvedés megszüntetése szükséges; a szenvedés megszüntetésének módja, a buddhista tanítás követése, a vágyról való lemondás.

{49} Az itt következők a buddhává-válás egyes misztikus fokozatai, az öröklétbe lépők megszabadulnak a körforgás időbeliségétől

{50} csak még egyszer fognak visszatérni, újjászületni, akkor is a legmagasabbrendű alakban.

{51} akik győzedelmeskedtek a vágy, a rossz felett.

{52} a vágy nélküli állapot

{53} a mennyország lakói, akik végleg megszabadultak az újjászületések körforgatagától.

{54} a halál urának, a túlvilág királyának ítélőszéke, mely ítélkezik a bűnös felett.

{55} a szülő asszonynak nem szabad férfiakkal egy fedél alatt lennie, mert a szülés folyamán ártalmas erők is felszabadulnak.

{56} a buddhista szentség fokozatai.

{57} az újjászületések változásának megszűnése.

{58} Az eredeti tibeti szövegben ez a mondat hiányzik, helyette egy nehezen lefordítható szójáték áll.

{59} a talány megoldása a szülői szeretet buddhista szimbóluma.

{60} a férfi és női természetéről vallott buddhista felfogást példázza.

{61} mivel a buddhistának tiltott tevékenységet – állatok megölését – végzik, a társadalom kítaszítottjai. Ezek a foglalkozások családon belül öröklődnek.

{62} szimbólumok; a Tanítás Kerekét, az elefántot, a lovat, a drágakövet, a feleséget, a minisztert és a hadvezért jelképező drágaságok.

{63} a buddhista tanítás szimbóluma.

{64} szanszkritul Csakravartin, a buddhista tanítás “kerekét” megindító király, a vallás elterjedését támogató fejedelem

{65} t. i. akinek két családja volt.

{66} az evilágra születelt Buddha.

{67} tibetiül Nagykocsi, egyben a buddhizmus északi ágának, a mahájánának neve.

{68} *A kígyó és a fiatalasszony kérdései* azt példázzák, hogy minden szenvedés okozója a vágy.